

1997. II. évfolyam 2. szám

GRAMOFON

Az igényes zenerajongó lapja

Ára: 296,-Ft

Quincy Jones
Binder Károly
Whitney Houston
Quimby
Fischer Annie
Cecilia Bartoli

Rocsis
ZOLTÁN

A HONAP INTERJÚJA

Válogatás
Reader's Digest

Ez mind arany, ami fénylik

1 hónap alatt lett aranylemez

2 hét alatt lett aranylemez

3 hét alatt lett aranylemez

A Reader's Digest a világ egyik legnagyobb kiadvállalata.

A jól ismert magazinon kívül évente

36 millió könyvet és több mint

10 millió zenei albumot értékesít.

Magyarországon 1995 óta

118 ezer zenei albumot adtunk el.

Minden eddig megjelent kiadványunk aranylemez

lett, ami a komolyzene esetében szinte példa nélküli.

Ha figyelembe vesszük, hogy minden album

5 lemezből áll, akár gyémántlemeznek is

tekinthetjük valamennyit.

Bemutató: február 3-án

Reader's Digest Válogatás. A világválogatott.

További információ és megrendelés a Reader's Digest Válogatás Közönségszolgálatánál: 457-1111

Retkes Attila
Főszerkesztő

Bősze Ádám
Lapigazgató

Pataki Andrea
Szerkesztő

Human Telex Kft.
Lapterv és tipográfia

Aradi Varga István
Művészeti igazgató

Rovatok:

Bősze Ádám
Retkes Attila
Interjú, Klasszikus,
Pop-rock

Zipernovszky Kornél
Jazz

Pataki Andrea
Kiadói panoráma,
Hírek

A szerkesztőség címe:

1025 Budapest
Mandula utca 31.

Takács Ágnes
asszisztens
Tel: 06-30-418-016
Fax: 212-4782

Kiadója:

Amfisz Kft.

Iványi Margó
Felelős kiadó

1025 Budapest
Mandula utca 31.
Tel./fax: 212-4782

Terjeszti:

a Hírker Rt., az NHE,
a Kiadói Lapterjesztő Kft.,
és alternatív terjesztők.

Terjesztés-szervezés:

MediaTrade Bt.
Tel./fax: 342-2362

Nyomatás:

Novoprint Rt. Dorog

Felelős vezető:
Miseje Attila
elnök-vezérigazgató

ISSN 1416-1109

8
FISCHER ANNIE

6
CECILIA BARTOLI

15
BINDER KÁROLY

23
QUINCY JONES

24
WHITNEY HOUSTON

31
QUIMBY

a Gramofon februári sztarjai

lisztelt olvasó!

A Gramofon, az igényes zenerajongó lapja egyik legfontosabb feladatának tekinti, hogy sokszínűen, differenciáltan, műfaji határok nélkül bemutassa, merre is tart a világ (s ezen belül elsősorban Európa) hanglemezipara. Nos, január végén, a franciaországi Cannes-ban sok mindenre fény derült. A hanglemezzakma monumentális, közel tízezer cég részvételével megtartott találkozóján, a MIDEM-en a magyar hanglemezkiadást a Hungaroton Classic és a Hungaroton Gong, valamint - elsősorban terjesztőként - a Record Express képviselte. Hollós Máté zeneszerző, a Hungaroton Classic igazgatója a Gramofon felkérésére írt cikkében elemzi a világ hanglemezkiadásában kirajzolódó tendenciákat, a major-ök visszaszorulásának és a kisebb, független kiadók előretörésének lehetséges okait, illetve a magyar hanglemezzakma és a magyar művészek esélyeit a világpiacon. A Gramofon ettől a hónaptól bővíti szakmai együttműködési körét: a Budapest Music Center és a Budapesti Fesztiválzenekar mellett a fiatal muzikus-generáció meghatározó együttese, a Forrás Kamarazenei Műhely életéről, sikereiről is hónapról hónapra beszámolunk, ahogyan a Forrás-koncertek látogatói is rendszeresen találkozhatnak majd a Gramofonnal és híreivel. Változatlanul jelentkeznek a lapunk gerincét alkotó kritikai rovatok, valamint a Kiadói panoráma, és beszámolunk a klasszikus zenei élet, a jazz- és popvilág aktualitásairól, legfrissebb híreiről. A Gramofon - reményeink szerint egyre bővülő információs adatbázissal és egyre több érdekességgel - megtalálható az Interneten, az alábbi címen: <http://www.bmc.hu/gramofon>.

Reméljük, hogy lapunk tartalmi változásai és formálódó új designja - amely már az Olvasó ízlését, véleményét és javaslatait is tükrözi - elnyeri tetszését, és hamarosan előfizetőink között üdvözölhetjük, vagy minden hónap 20-án a hírlapárusoknál vagy a lemezboltokban megvásárolja az igényes zenerajongó lapját, a Gramofont.

Retkes Attila főszerkesztő
Bősze Ádám lapigazgató

t a r t a l o m

A hónap interjúja: Kocsis Zoltán	2
Kritika: Klasszikus	5
Kritika: Jazz	15
Kritika: Pop-rock	24
Hollós Máté: MIDEM '97	34
Kiadói panoráma: - HMK	36
A Forrás Kamarazenei Műhely a Gramofonban	40
A Budapest Music Center a Gramofonban	41
A Budapesti Fesztiválzenekar a Gramofonban	45
Hírek: klasszikus, jazz, pop-rock	46
Kérdőív	48

„Nagy egyéniségekre van szükségünk!”

Fotó: Szigetváry Zsolt

Kocsis Zoltánnal ezúttal - szándékosan - nem politikáról, közéleti szerepvállalásról és a magyar zeneélet aktuális problémáiról, hanem kizárólag szakmai, művészeti kérdésekről beszélgettünk.

Gramofon: Ön olyan, mint egy reneszánsz ember, hiszen Pilinszky Jánossal való barátság során közel került a szépirodalomhoz, beszélgetései során számos esetben képzőművészeti példákat hoz, a zenei gyakorlatban pedig az aktív muzsikálás mellett szerkesztéssel és zenetudományi munkával is foglalkozik.

Kocsis Zoltán: A zenében tudatosan töreksem a polihisztorságra, mert ebben hiszek, és nem a szakosodásban. Mindemellett elfogadom, ha valaki azzal foglalkozik, ami a legjobban érdekli - ez természetes. Nem hiszem viszont, ha ezt csak a szakosodás-

ban, vagy, hogy ne mondjam, a szakbarbárságban tudja kiteljesíteni. Az irodalomra térve: Pilinszkyvel való barátságom nem elindítója, hanem betetőzése volt szépirodalmi vonzódásomnak. Nagyon örülök ugyanis, hogy egy ilyen embert ismerhettem, de az irodalmi ízlésünk eléggé eltért, hogy pusztán ez kössön össze minket. Ő volt viszont az, akinél rádöbbsentem arra, hogy valaki, aki nem profi zenész, többet hallgat zenét, mint én.

G Az előbb említett szakosodást viszont nagyon befolyásolja az egyéni ízlés. Létezik-e olyan zenei terület amelyetől távol tartja magát?

K Válaszom egyértelmű nem, noha léteznek olyan zenei területek, amelyekhez nem értek, vagy nem művelek profi módon. Nálunk azonban létezik egy határvonal, amely kimondva-kimondatlanul elválasztja az instrumentális és a vokális zene művelőit. Régebben én sem rajongtam a vokális muzsikáért, lehetséges, hogy ez egyfajta öntudatlan protestálás volt a Kodály-elvek ellen - nem tudom. Később azonban megszerettem, elsősorban az operán, illetve az a capella kórusmuzsikán keresztül.

A modern zene, amelyről sokan távol tartják magukat, mindig közel állt hozzám, hiszen gyermekkorom óta igen erősen él bennem a kitalálás ösztöne. Talán még azt is meg merném kockáztatni, hogy nem lehet teljes értékű zenész az, akit saját korának muzsikája a legcsekélyebb mértékben sem érdekel. Pollinét említeném, akinek gyakorlatilag kezében van az egész klasszikus repertoár, mégis ősbemutatók sora fűződik a nevéhez, valamint többek között ő volt az, aki lemezre játszotta Schönberg összes zongorás alkotását.

G Nem bántja-e Önt az, amikor a „kitalálás ösztöne” által vezérelve a közönség idegenül fogadja produkcióit?

K Minden negatív visszhangot kelt, ami új, mert a konformisták jóval többen vannak, mint a nonkonformisták. Amikor Chopin keringőt a legutolsó ránk hagyományozott kézirat forrás szerinti kezdtem el játszani, akkor zongoratanárok demonstratívén kezdtek el tanítani a „rendes” verziókat, csak azért, mert ízléscimnak tartották, ha valaki ezeket a műveket a százötven éves előadói praxistól eltérően játssza. A megszokás igen nagy úr, viszont a megszokáson is felül kell emelkednie a művelt embernek. Hol van száz százalékos garanciánk arra, hogy minden tradíció jó és egyedül üdvözítő?

G Akkor is él Önben a „kitalálás ösztöne”, amikor nem kortárs zenét játszik?

K Igen, különösen a gyengébb művek esetében. Nem feltétlenül azért, mert ezekre a művekre kevesebb tradicionális - jó, vagy rossz - sallang tapadt, hanem azért, mert csi-szolatlanságuk miatt változtatásokra ingerlik az embert. Gondolok például Schubert fiatalabb kori zongoraszonátáira, amelyek nem minden ízükben tökéletesek, de elindítják a fantáziát, ti. hogy itt, vagy ott nem lehetne-e a formába nyúlni; ezzel mindenképpen a darab nyer, mert azt az egyetlen ránk hagyományozott verziót több szempontból is körül

lehet járni. Továbbmennék: sokkal több ilyen gyengébb kompozíciót játszatnék a tanulókkal, nem erőltetném rájuk föltétlenül a remekműveket, hiszen pontosan remekmű voltak jelent egyfajta béklyót, mintha azt sugallnák, hogy „úgyis el fogod rontani!” Ez a gyengébb művekre nem vonatkozik. Tanári pályám alatt is többször bebizonyosodott, hogy nagyszerű zongorista-növendékek jobban játszották azokat, mint a remekműveket.

G Visszatérve a Chopin-olvasatra: fontosnak tartja-e, hogy ezek a különbségek, amelyekre egy koncerten csak a szakember lesz figyelmes, eljussanak a laikus zenehallgatóhoz?

K A közönséget manapság vezetni kell, különben előfordulhat, hogy a közönség kezd el indirekt módon diktálni. Érezhető ez sok koncert-felkérésen is, amikor például őva intenek attól, hogy Schönberget, vagy Bartókot játsszak. A hallgatóságot is indirekt módon kell vezetni, hiszen az emberek irtóznak a didakszistól. A nagy többség nem igényli a tanítást, nem beszélve arról, ha azt fiatalabb teszi. Egy igazán jól sikerült előadás viszont taníthat, noha a közönség nem tudja pontosan, hogy ez számára miért volt kataraktikus élmény, de emlékezni fog rá, és ez mindennél több. Amikor valakinek sikerül egy zeneszerző egyéni világát érzékeltetni, az a hallgatóban öntudatlanul tipizálódik, s ez többet ér, mint bármilyen hosszú magyarázat. Jó előadások és repertoár-bővítés - a ma előadóművésze előtt ezeknek a céloknak kellene lebegni.

G Amennyiben saját maga választhatja meg a műsorát, milyen szerkesztési elvet követ? Nem kísértette-e meg az utóbbi évek didaktikusnak is nevezhető hulláma, hogy a zeneművészek egyre több úgynevezett összkiadást vesznek fel, vagy játszanak el koncerten?

K Az utóbbival kezdeném. Megkísértett, de sokkal inkább ellentétben jó ötletek tartom, azzal a feltétellel, ha minden darab egyforma hangsúlyt kap. Amennyiben súlyozzuk a darabokat, és egyes művek csak az idő kitöltésére szolgálnak, akkor többet ártunk, mint használunk. Jelenleg két terv is foglalkoztat. Egyrészt Schumann Novelletten című opusza - amely nem is tudom, miért van egy opusz alatt, hiszen igen terjedelmes mű - másrészt Chopin Noktürnjei, amelyek hasonlóan közel állnak hozzám, hiszen nincsen bennük lényegtelen darab, egyformán jók. Ha már az összkiadásnál tartunk, el kell mondjam, hogy a Bartók összkiadás azért halad ilyen lassan, mert nagyon nehezek a művek, valamint idő kellett arra, hogy mindegyiket megszeressem. Őszintén bevallom, hogy Debussy Prelüdjének felvételét is megosztottam, egy évvel ezelőtt vettem fel az első kötetet, és most februárban játszom lemezre a másodikát. Pontosan tudtam, hogy az első és második kötetre nem lehet egyszerre egyformán koncentrálni. Egyik alapelvem, hogy keveset, de jól. Nem szabadna ennyi lemezt kiadni, ennyi igénytelen felvétellel elárasztani a gyanútlan közönséget.

A hangversenyeken nem tartom jónak az összkiadásokat, inkább egy-két stíluson belüli változatos műsorral szeretek készülni.

G Nem zavarja, hogy az emberek többségének tudatában mint az extravagáns zongorista él?

K A beskatulyázás egy természetes reakció, ami ellen küzdeni kell. Legfőképpen azért, mert minden művészet attól igazi, mert egyéni esztétikumot képvisel. Mindezen túl, megpróbálom elérni a legmagasabbat, tudom magamról, hogy nem a szokványos utat járom, de mit tegyek, ha nem vonz, hogy övenkettedszer is ugyanúgy játszam el a Kreislerianát. Nem olyan régen átiratokat készítettem harmóniumra, hárfára és cselesztára, csak azért, mert Schönberg is írt ezekre a hangszerekre. Ha az átírataim népszerűek lesznek, talán Schönberg kompozícióját is megismerik.

G Hat éve Glenn Gouldról nyilatkozott igazi elismeréssel. Az Ön egyéni útja is sok tekintetben hasonlít Glenn Gouldéra.

K Nagyon sajnálom, hogy nem találkoztunk, mert megkérdeztem volna, hogy miért nem szereti Debussyt, vagy Stravinskyt?! Gould zenei habitusa ugyanis nagyon hasonlít Stravinskyéra. Vele ellentétben én igyekszem a magam zenei világképét teljesebbé tenni, ugyanakkor azt gondolom, hogy vannak olyan dolgok, amiket nem okvetlenül nekem kell csinálni.

G Az aktív muzsikáláson kívül mivel foglalkozik?

K Érdekel a zenéről való írás, mert úgy látom, hogy a zenekritika helyzete igen leromlott. Ezen a helyzeten én már akkor akartam változtatni, amikor a Mozgó Világhoz kerültem, de Aczél elvtárs áldásos működésének köszönhetően hamar megszűnt a lap. Jelenleg a Holmi-ban szoktam publikálni. Nagyon hiányzik a kritikai élet. Pár napja jöttem haza Zágárból, s a koncertem után két nappal öt komoly kritika jelent meg az újságokban. Hol van az az idő, amikor komoly irodalmárok, Füst Milán, Ady Endre írtak zenéről? A magyar zenekritikát nagy veszély fenyegeti, mert akik szakosodtak, azoknak nem fülk a foguk a napi kritikákhoz, akik pedig napi kritikákat írnak, azok között sok az „írástudatlan” ember, s a zenei képük sem igazán egységes.

G Milyennek látja a kultúra mostani helyzetét?

K Az állam kivonult a kultúra területéről, az APEH pedig szinte lehetetlenné teszi az új kezdeményezéseket.

G Hol van a kivezető út?

K A helyzet kaotikus, hiszen a kultúra mindig követi a gazdasági fejlődést. Remélem a kulturális szervek is kifejlesztik majd azt a védekezési mechanizmust, amellyel átvészelték ezt az időszakot. A legfontosabb azonban, hogy nagy egyéniségekre van szükségünk - ők jelenthetik a fő kivezető utat.

Bősze Ádám

Schubert:

**D-dúr szimfónia Nr. 3
h-moll szimfónia Nr. 8**

• Deutsche Grammophon •
PolyGram •

Schubert

★★★★★
Franz Schubert:
D-dúr szimfónia Nr. 3,
h-moll (Befejezetlen)
szimfónia Nr. 8
Bécsi Filharmonikusok,
vezényel: Carlos Kleiber

tett „Befejezetlen”-felvételt, melynek kísérőfüzete érdekes életrajzi adatokkal világítja meg a h-moll szimfónia esetleges programját: Harnoncourt Schubert levelét idézi, melyben a zeneszerző saját tragikus álmát mondja el. E lemez egyébként érdelemgazdag, szép előadását Kleiber-olvasatával összevetve talán közelebb jutunk az utóbbi titkához: amire bármilyen emberi gondolat, (jó értelemben vett) intellektuális zenetörténeti okoskodás egyfajta hatékonysággal képes, azt Kleiber a legtisztábban zenei eszközök szinte emberfeletti intuitív alkalmazásával, százszorosán átütő erővel éri el: mindeközben - számomra a ma élő „hagyományos” karmesterek közül talán egyedül nála - fel sem merülhet a stilsztikai hűség, vagy pontatlanság kérdése, olyan meggyőző, amit hallunk. (Nem célok itt összehasonlítani e két különböző, de egyaránt hatalmas formátumú előadóművészt: ez alighanem úgyis elkerülhetetlen lesz az operabarátok számára most, hogy Harnoncourt *Bűvös vadász*-felvétele napvilágot látott.) Ami biztos: Kleiber interpretációjának zsenialitása nem kevésbé egyértelmű Schubert teljesítményénél, sőt örök bizonyítékul szolgál: e remekművek esetében nincs bocsánat azok gyenge (s a partitúra állítólagos hibáira hivatkozó) előadására.

Vashegyi György

„The Originals - Legendary Recordings from the Deutsche Grammophon Catalogue”, hirdeti a büszke felirat Carlos Kleiber egyetlen (!) - a Bécsi Filharmonikusokkal készített - Schubert-felvétele újonnan kiadott CD-változatának címlapján. (Azaz a DG 1978-ban készült felvétele technikai „hangfrissítő” eljárás után, most CD-n újra elérhető, s valóban: e 19 éves produkció minden hivatkozás nélkül tegnap készült felvétel fiatalosságával cseng.) Bár vásárlóként minden okunk megvan szkepszissel fogadni a lemezcégek efféle hirdeteit, e zeneszerző-karmester-zenekar hármás már első pillantásra is valami különlegest ígér. Ám azt, hogy milyen élményben lesz része annak, aki részt vesz a 46 perc és 14 másodperc hosszúságú lemez által kínált „kiránduláson”, nehéz előre még elképzelni is, s utólag beszélni róla szinte lehetetlen.

A legtöbb tudatos zenehallgató tisztában van Kleiber felvételeinek jelentőségével - e karmester-géniusz egyike az utolsó élő legendáknak; semmit, soha egy hangot nem adott elő a legmagasabbrendű teljesség igénye, s e teljesség elérésének megalapozott reménye nélkül. Somásan fogalmazva: nem dirigált sok művet, de azokat mindig mindenkit felülmúló erővel. Ehhez a legjobb zenekarok voltak munkatársai: bár más együttessel is dolgozott, legemlékezetesebb partnereiként feltétlenül a Drezdai Staatskapelle és a Bécsi Filharmonikusok neve marad meg örökre a halás zenehallgató emlékezetében. E Schubert-lemez jól megfontolt választással két szimfóniát, a 18 éves komponált 3. D-dúrt s a 7 évvel későbbi 8. „Befejezetlen” h-mollt helyezte egymás mellé: a gyökeresen különböző karakterű és tonalitású zenék ilyen összeállítása itt és most képesnek bizonyul e rövid, ám hihetetlen termékenységgű zeneszerzői élet összefoglalására, sőt drámai felidézésére is - mindössze háromnegyed óra alatt, csakis azért, mert Kleiber vezényel! Szinte felsorolhatatlan mindaz a valódi szépség, melyet ezen előadás a hallgatónak kínál: beszélhetnék a vonóskar végtelenül árnyalt, finom és színgazdag, virtuóz és gyengéd játékaról; említhetném a fafúvósok szólóinak puhaságát és karcsúságát, mely más-

kor az intonáció örökösén nyomasztó problémája miatt vesz el; egy-egy kürtmegszólalás „alakja” (az angol zenei nyelv kedves szava, a „shape” nyomán) valószínűleg több évnyi elemzés kiindulópontja lehetne - ha ugyan érdemes elemezni egy esztétikai csodát... (Természetesen az esztétikum itt sem cél, csupán „mintegy mellékesen” megszülető varázs, melyet Kleiber munkássága ilyen környezetben képes létrehozni.) Talán érdemes itt megemlíteni Harnoncourt hét évvel később szintén Bécsben, de a Szimfonikusokkal készí-

WARNER CLASSICS HUNGARY

A Warner Classics Hungary 50 kiadványt mérsékelt áron kínál március 31-ig

PURCELL: ARTHUR KIRÁLY
William Christie

MOZART: KORONÁZÁSI MISE
Ton Koopman

GLASS: VONÓSNÉGYESEK
Kronos Quartet

SCHUMANN: PIANO CONCERTO, VIOLIN CONCERTO
Argerich - Kremer
HARNONCOURT
ZONGORAVESENY-HÉGEDÜVERSENY
Argerich - Kremer - Harnoncourt

J e l m a g y a r á z a t

★★★★★
kiváló jó közepes hallgatható hallgathatatlan

Mozart: Áriák
Cecilia Bartoli - ének

• Erato - Warner •

Posztmodern rémálom: a Három Mezzó (épp ilyen ne volna?) új lemezén Bartoli és társnői *A Rajna kincse* sellőinek dallamából és az *O sole mió*ból kevert egyveleget énekelnek hollywoodi hangszerelésben... Öröm felébredni belőle és kézbe venni ezt a jó régi-módi szólólemezt, mely nem a művészportré minél sokoldalúbb vonásait óhajtja összegezni, csupán részleteket tartalmaz meglévő teljes felvételekből.

Amikor 1992 őszén azt a *Così fan tuttè*-t ajánlottam, melyből e műsorhoz hat részletet is kigyűjtöttek, nem kellett különös jóstehetség ahhoz, hogy leírhassem: az ezredforduló körüli évtizedek legnagyobb énekes tehetségének indulását tanúsíthatjuk. Színpadi pályafutásával párhuzamosan Cecilia Bartoli 1988-89 óta dolgozik a stúdiókban, s azóta káprázatos sikerrel, mert kivételes okossággal halad előre. E „Korai” felvételeiről úgy hallgatjuk őt, mintha gyöngyszemet lennének kagylóhéjon belül, miként fejlődik, nő nagygyá, nemesebb fényűvé, hogy kibontva még szebbé munkálják meg, s a legvakítóbb drágaságok díszé legyen. Ám az ellenvélemény sem indokolatlan, miszerint ezredfordulónk Énekes Szent Cecíliaja teljes vértetben, Pallas Athéné módján pattant ki a zene Zeuszának homlokából. Bizonyíték gyanánt Cherubino áriáit hasonlítgatjuk össze a *Figaro*

ro lakodalmából, három különböző kiadványról. Bartoli mindhárom lemezen kiváló, szinte hibátlan énekes, és egyenletesen azonos minőséget kínál. Hogy a Fischer György vezényelte ária-sorozatban (Decca, 1990) egy cseppet még iskolás, hogy Barenboim teljes felvételén (Erato, 1990; e műsor forrása) az apródja nyughatatlan szeleverdi, s hogy Abbadónál (DG, 1994) már „férfiasan” erotikusabb, azt fölfoghatjuk a fejlődés jeleként – én így teszek –, de írhatjuk a karmesterek elképzelésének javára-terhére is, tetszés szerint. Kár, hogy a *Così* részleteit nem a cselekmény sorrendjében tették közzé, úgy következetesebb jellemrajzot kapnánk a hevülékeny és butus, de igencsak szerelemre termett és szeretnivaló Dorabelláról. A partnerek közül Lella Cuberli Fiordiligije a kettősökben kevésbé pazar hangon, de hasonlóan jó technikával énekel, mint a nővérkéje. A két basszus, John Tomlinson (azóta Barenboim bayreuthi Wotanja) és a darabos Furlanetto nemigen találják helyüket a rokokó opera világának e parodisztikusan is megdicsőülő remekében. Bár az ismertetőt jegyző Michel Parouty (akinek a bicentenáriuma kiadott Mozart-könyvében, vélhetően nemcsak a magyar fordításban, hemzsegték a hibás adatok) azt írja, hogy a műsor nagyobb részében művésznőnk Zerlina és Despina áriáit szólaltatja meg, e bájos nőszemélyek távollétükkel tüntetnek s helyettük a *Lucio Sil-la* című opera seria négy részlete egészíti ki a programot. Bartoli kezdeti szép sikereihez Barenboimon kívül egy másik nagy karmester is hozzájárult. Harnoncourt vezénylése bebizonyítja, hogy a tizenhat éves Mozart itt a gyenge librettó ellenére is megragadott valamit, amihez hasonlót 1772-ig aligha tapasztalhatott az a század. A zenekar-kíséretes (accompagnato) recitativóban olyan drámai lehetőséget fedezett föl, amely egyszeriben megérteti velünk, hogy az eljövendő években Idomeneo, Donna Anna és Elvira hasonló jelenetei nem gyökértenül sikerültek remekbe. Cecilia ebben az operában – neve is erre jelölte ki – Cecilio, száműzött szenátor nadrágszerepében ragyoghat. A Rómába visszatért ifjú lelkének egész indulatával fordul szerelmeséhez, illetve politikai ellenfele, a diktátor ellen. Giunia, a szerelmes hölgy szólamát a nagy Gruberova éneklí a kettősben. A szövegek egyik legtöbbször ismétlődő szava e „komoly” operában: a halál. Hadd idézzem ezzel kapcsolatban Wolfgang Hildesheimert, a nagyszerű megfigyeléseket, kétesebb következtetéseket és gyakori pontatlanságo-

W. A. Mozart: Áriák
Cecilia Bartoli - ének

M O Z A R T

kat összezsúfoló híres-hírhedt Mozart-könyv íróját: „Mozart mindig tudta, mihez kezdjen a halállal; mint inspiráció nála soha nem mondott csődöt ez a címszó!” Bartoli jónéhányszor megborzongat e gondolat zenei felvillantásával.

Vaskalapos iskolamesterként Furlanettoék és Parouty miatt egy csillagot levonhatnák az osztályzatból, de az énekelt szöveg és a fordítások gondos tálalása megenyhít. És persze a Bartoli-féle csoda! Ha csak ez a lemez maradna fent róla, akkor is tudhatná a jövő század, miféle tünemény volt. Azt kívánjuk ennek az okosan sikeres, nem tékozló tehetségnek, maradjon meg a Mozart-Rossini repertoár és a hozzáillő dalok mellett és szélesítse tovább bel canto szerepkörét. Micsoda Keyencnőt várhatunk tőle (olaszul és franciául is!), milyen meggyőző Arsace és Bellini-Rómeó lehetne. Carmen és az oly sok ígéretes hangot gyilkoló Azucena és Amneris még várhatnak. Úgy sincs kétségünk, hogy majdan az ő jellemükben is nagyot alkot.

Uhrman György

A **HUNGAROTON CLASSIC** ajánlata

ARANY JÁNOS

Toldi Csárdái kör
A fülemüle
A bajusz
Pázmán lovag

Béti Lajos
Gáti József
Horváth Ferenc
Kálmán György
Sinkovits Imre

Beethoven:
Zongoraszonáták
Fischer Annie - zongora

• Hungaroton Classic •

Az Op. 111-es. Ezen a néven emlegetjük Beethoven utolsó zongoraszonátáját. Különleges hangzású, rejtélyes név ez: Op. 111. A név hallatán szent borzongás lesz úrrá azon, aki valaha már találkozott ezzel a darabbal. Fischer Annie úgy játssza az első tételt, mintha nem lenne benne titok, mintha nem lenne valami titkos, rejtjeles üzenete. Olcsó publicisztikai fordulat lenne részemről, ha Fischer Anniet, mint a titok leplezőjét állítanám az olvasó elé. Ezzel elismerném, hogy titkot gyanítottam ott, ahol valójában csak hangok, ritmusok vannak. Fischer Annie nem győzött meg: az Op. 111. számomra még mindig misztikus mű. A második tétel, Arietta, enyhít csalódottságomon. Igazolva látszik Charles Rosen szellemes megállapítása a tétel kiemelt fontosságú kadenciális trillájáról, mely „*egyenletes feszültséget teremt, miközben teljesen statikus marad; Beethoven tudatosította a variáció statikus formáját, és ugyanakkor segítette túl-emelkedni azon*” - a statikus felfüggesztés a tétel egészét tagolja. És ezt el is kell játszani. Fischer Annienak ez tökéletesen sikerült. Szellemes ötletnek tartom, hogy a CD következő darabja a *G-dúr szonáta*, mellyel zongorista növendékek is gyakran találkozhatnak szonatina fedőnév alatt. A darab hallatán egy régi színházi közhely erősödik meg bennem: nincs kis szerep, csak kis színész. A zseniálisan megformált epizód után a *D-dúr szonátában* Fischer Annie művészetének minden árnyalatát megtalálhatjuk. A szonáta fájdalmas Largo-jában szinte nincs két egyforma hosszúságú nyolcad, a tempó minden pillanatban változik, a tétel egésze mégis egységes. Állítólag maga Beethoven mondta egyszer, hogy a szonátának ezt a tételét, bár tiszteri tempóváltozás van benne, úgy kell játszani, hogy azt ne lehessen észrevenni. A következő feszültségoldó Menuetto légies könnyedségével bűvöl el. A CD utolsó darabja egy másik *G-dúr szonáta*, az

Fischer Annie

Ludwig van Beethoven:
Zongoraszonáták
Op. 111, Op. 49/2,
Op. 10/3, Op. 14/2
Fischer Annie - zongora

Op. 14/2. Fischer Annie az első tétel exozicóját, a zárótéma kivételével, egyetlen, hatalmas dallammá foglalja össze, melyben a motívumok egymást előlegezik, gerjesztik. Ez a nagyívű melódia mint emlék sejlik fel a kidolgozásban, és elbűvölően tér vissza a szonáta befejezésekként. Számos lehetőség lenne, hogy a formai szakaszokat elkülönítse egymástól, de ő egyikkel sem él. Szerencsénkre.

Molnár Szabolcs

Beethoven:
Zongoraszonáták
Fischer Annie - Zongora

• Hungaroton Classic •

Fischer Annie Beethoven összes zongoraszonátáját bemutató sorozatának negyedik CD-jén hallható a „*Hammerklavier*” szonáta, melyet Beethoven legnagyobb művének szánt. Egy ilyen gigantikus kompozíció mellett méltatlanul kevés szó eshet a lemez másik szonátájáról, az Op. 31. Esz-dúrról. Pedig kiváló tolmácsolásban hangzik el. A „*Hammerklavier*” a zongorarepertoár egyik legnehezebb darabja, előadása emberfeletti erőfeszítésekkel jár. A küzdelem, szerencsés esetben, felszenteli a művet, más esetben pedig eltereli a hallgató figyelmét magáról a kompozícióról, és az előadó, illetve annak korlátjai kerülnek érdeklődése középpontjába. Ezen a felvételen sajnos mindkét esettel szembe kell néznünk. A *fisz-moll Adagio* felejthetetlen előadásban hangzik fel. Fischer Annie intenzív jelenléte, hallhatóan súlyos sóhajai zavarbaejtő intimitást kölcsönöznek a produkciónak. Egy küzdelem tanúi ezek a sóhajok, egy mélyen megélt szenvedély lenyomatai egy lemezen. Hogy a diszkant folyamatosságának fenntartásával egyben tartsa az egész tételt, Fischer Annie minden áldozatra elszánt, a szó legnemesebb értelmében. Semmit sem áldoz fel a leírt hangokból, áldozata személyes. Könnyörtelen állásfoglalás ez a mű szelleme mellett, ami akkor a legszembetűnőbb, amikor a könnyebb

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata

B
e
e
t
h
o
v
e
n

★★★★★
Ludwig van Beethoven:
Zongorasonáták
Op. 31/3, Op. 106
„Hammerklavier”
Fischer Annie - zongora

megoldás helyett is a nagyobb kihívást választja. Egy Chopint előlegező arabeszk nála nem elegáns, fürge vonal, hanem a beszéd vágyának szenvedélyes kifejezése. A zárótétel fűgája sajnos a küzdelem második változata, ami a lemezkiadó felelősségét is újra felveti. Fischer Annie aránytalanul sok pedált használ, a fűga tematikus vonalait összezúgnak. A trillák, melyeket Beethoven néha tényleg eljátszhatatlanul nehéz környezetbe helyezett, megoldatlanul maradnak. A szonáta érdekes hangzása helyett tisztátalan hangzások mérgezik az élményt, amit korábban kaptunk. Az első tétel előadása nem éri el az Adagio intenzitását, ám a fűgánál sikerebbnek érzem.

Molnár Szabolcs

Haydn: La Canterina

• Hungaroton Classic •

La Canterina - Haydn kétfelvonásos intermezzója igazi csemege a 18. századi zene kedvelőinek. Lényegében Haydn első jelentős színpadi kompozíciója ez, amelyet a négy kütűnő énekes és a Németh Pál vezetésével működő Capella Savaria tolmácsolásában ismerhetünk meg.

A mű keletkezésével és bemutatójával kapcsolatos ellentmondásokat a szakkereskedés eredményeinek rövid összefoglalásával pontosan adhatja a kísérőfüzet tanulmánya. Ezúttal nem lehet okunk panaszra: az olasz szöveg mellett kézhez kapjuk az angol és a magyar nyersfordítást. Célszerű a felvétel meghallgatása előtt Kaisinger Rita élvezetes fordításában elolvasni a cselekményt, hogy aztán figyelmünket maradéktalanul a zenének szentelhessek. Maga a történet – valljuk meg őszintén – eléggé bugyuta, nélkülözi a feszültségnek még csak nyomait is, váratlan mozzanat nem zavarja meg a hallgatót; mégis – vagy talán éppen ezért – a zenei kidolgozás tág keretet kap, ráadásul értő kottaolvasással az előadók valószínűleg azt is megszólaltatják, amit Haydn csak szebb álmaiban képzelhetett el. Megunhatatlanok a recitativókban zajló párbeszéd, életszerű lejtésükkel, s azokkal az apró agogikákkal, amelyek mármár a látványt is sejtetni engedik. Hogyan például Don Pelagio Gasparina figyelmébe ajánlja az előző éjszaka komponált áriáját – egyszerűen felejthetetlen! Utólérhetetlen humorérzékkel éneklő Pataki Antal a recitativo végszavaként: „Recitativo”, melyet egy ária követ. De hozhatnánk példát bármely szerepből is. Veleszületett komédiázó-kedvvel „tanulja” áriáját Kertesi Ingrid, amikor mechanikusan előénekléssel ismerteti meg szólamával az énekmester, s hatásosak a kommentárok is. Állítólag „a színházi betanító munka korabeli gyakorlatának” pontos leírását ismerjük meg, de ha igaz is ez, nem a kortörténeti dokumentumot, oktatástörténeti adalékot díjazza a hallgató – sőt, szerintem már a

H
a
y
d
n

★★★★★
Joseph Haydn: La Canterina
Kertesi Ingrid,
Ulbrich Andrea,
Pataki Antal, Mukk József
Capella Savaria
vezényel: Németh Pál

saját korában sem mint leplező karikírozás ért el hatást –, hanem az előadók teljesítményét, a színpadi gyakorlatot.

A háromnegyed órás vidámság után még egy szimfóniát is hallunk a felvételen (Hob. I: 35). A B-dúr kompozíció röviddel a vígopera után készült. A Capella Savaria tolmácsolásának külön érdekessége, hogy a zenekarban szerepel a csembaló is, a korai Haydn-szimfóniák szokásos continuo-hangszere.

Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy a felvétel 1996 júniusában mindössze három nap alatt készült Szombathelyen a Bartók teremben. A hangmérnök és a zenei rendező feladatát egy személyben Dobos László vállalta. A színvonal önmagáért beszél. A hangszórón is átjön ugyanis, ha a művészek kötelesség-teljesítésből zenélnék csupán: ez alkalommal ilyennek nyoma sincs. Jó lenne, ha a befektetett munka és az immár kütűnően vizsgázott teljesítmény tovább élhetne a gyakorlatban, a koncertterem pódiumán. Hadd legyen minél teljesebb Haydn-képe a hangversenylátogatók sokaságának is.

Fittler Katalin

Tosti: Dalok
José Carreras - ének

• Erato - Warner •

CARRERAS

Francesco Paolo Tosti: Dalok
 José Carreras - ének, Barbara
 Frittoli - ének, Lorenzo Bavaj -
 zongora; Ensemble Wien

José Carreras a közönség kedvence. Lehet őt szeretni, s hagyja is magát. Nem tökéletesség-mániikus, és nem is olvad el saját (hangjának) szépségétől. Arcán, egész figuráján viseli a média által gondosan közvetített egyéni szenvedés nyomait, ám énekét, alakításait mégsem azért szeretjük, mert az emberi lét mélységeibe engedne bepillantást, éppen ellenkezőleg! A szépség és egyszerűség vigasztaló és elsimító hangulatainak mestere. Ezt tükrözi 1996. április 13-i koncertjének programja is, amelyen egyetlen szerző, Francesco Paolo Tosti művei szerepelnek. A hangversenyt Bécsben, a Musikverein nagytermében Decca-hangmérnökök rögzítették az Erato számára. Az új CD leghitelesebb eleme éppen a közönség szeretete, szinte kézzel fogható, érezhető már a művész színrelépését fogadó tapsból is. Carreras programválasztása érthető: könnyűzenei eseményről van szó, olyan szórakoztatásról, mely a szokásosnál kicsit igényesebb. A Musikvereinbe ugyanis nem azok vesznek jegyet, akik a „háromtenor”-féle népszerűségeket kedvelik. Ugyanakkor ezt a kiválasztott közönségréteget sem lehet kizárni a „kulináris”, könnyen fogyasztható örömeiből, az andalító szalonzenéből, amely a múlt század végének és a mi szá-

zadunk elejének, a boldog békeidőknek nagy énekeseit a zenekedvelőknél szélesebb rétegek kedvencévé tette. Ezek hervatag, mégis örökzöld slágerek, véleményem szerint azért élnek ilyen makacsul tovább, mert az egykori mesterek generációváltások során azzal adták át e dalokat tanítványaiknak, hogy lám Nellie Melba, vagy Enrico Caruso is ilyesmivel kedveskedett közönségének. Ma pedig vagyunk annyira sznobok, hogy a dédszülők slágereit is örömmel hallgassuk. Ezek a dalok nem nápolyi dalok, semmi rusztikus, erőteljesen népies nincs bennük, semmi olasz temperamentum. Nemzetközien lírai pillanatok szalonba illő kultúrált megfogalmazásai, melyek az énekesnek lehetőséget adnak arra, hogy technikáját csillogtassa, relatíve magas tartott hangokkal például, melyek egy-

egy gazdag pálya vége felé is elbűvölően zengenek, ha esetleg mégsem, akkor ott vannak a kultúrált színek, félárnyékok, árnyalatok - s mindezek egy rövid, lírai bagatellben. Mosoly, emlék, szomorúság, nosztalgia. Carreras ebben a műfajban is elegáns. Gáláns gesztussal átengedi a legnépszerűbb slágereket partnereinek. A *Malia* című dalt az Ensemble Wien vonóegyüttese játssza, két hegedű, brácsa és bőgő felállásban, éppúgy mint az *Ultima Canzone*-t. Talán a leghíresebb Tosti-dal az *Ideale*, amelyet a lemezen egy fiatal szoprán énekl, Barbara Frittoli. Ő a kevésbé ismert duettekben is társa Carrerasnak, új üdvöske, mostanában a bécsi Staatsoper plakátjai, mint Desdemónát hirdetik Domingo Otellója mellett. Az Erato lemezen azonban kellemetlen színfolt, nyávogó, affektált és ritkán kinyíló hangja nem magyarázza a közönség lelkes tapsait. Hallgassák csak meg a *Pulcinella meghalt* című dalt, amely a kimondatlan szerelembe belehalt bohóc történetét idézi, vagy a francia *Chanson de l'adieu* című számot a hölgy tolmácsolásában, hogy utána értékelni tudják, mit tud hasonló semmiségekből kihozni a mester. Ám ne legyünk igazságtalanok: Barbara Frittoli nagyon fiatal és méltó partnere Carrerasnak. A velencei dal vége is ezért sikerült oly gyönyörűen. Ha a művésznő fiatal, Carreras maga a fiatalság. Legfőbb varázserője az ártatlan rácsodálkozásban van. Csúchangjainak állapotáról kedvező képet ad az angol nyelvű *Because of You*. Carreras méltó tolmácsolója az angol udvar egykori zenemesterének, Tosti műveinek, hiszen soha nem lépi át a jóízűs határait. Szereti ezt a repertoárt, szereti közönségét, lelkes és őszinte.

Farkas Virág

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata

Verdi: Simon Boccanegra

• Deutsche Grammophon - PolyGram •

Giuseppe Verdi

Giuseppe Verdi:
Simon Boccanegra
Piero Cappuccilli,
Mirella Freni,
Nicolai Ghiaurov,
José Carreras,
José van Dam,
a milánói Scala zenekara és
kórusa
vezényel: Claudio Abbado

Szinte megszorítás nélküli dicsérettel, egyértelműen pozitív minősítéssel csak ritkán élhet az ajánló; most mind ő, mind a gyűjtő megragadhatja az alkalmat: a 2 CD-t rejtő dobozában e különös Verdi-opera legjobb modern felvételét találja. (S a modern szó az egyetlen megszorító jelző.) A felsőfokot nem a szűkös választék magyarázza. Igaz a rendhagyó mivoltában is egyszerű mű 20 felvétele nem vetélkedhet a népszerűségi listák éllovasainak (*Aida*, *Rigoletto*, *Traviata*) 65-70-75 kiadványával, de mindenképpen versenyhelyezetet jelent. A győztes Abbado-lemez tírka a „történelmi körülményekben” keresendő. A milánói Scala 20. századi története négy, majdnem arányosan eloszló szakaszban tetőzött. Toscanini első (a század eleji) és második (a húszas évekbeli) „uralkodása” sajnos közvetlenül nem demonstrálható, csak a neves kollégák (Sabajno, Gui) és seregnyi kiváló énekes lemezeinek tükrében vizsgálhatjuk. A II. világháború utáni tetőpontokat viszont bőven illusztrálja de Sabata, Serafin és a Callas, di Stefano, Gobbi trió hagyatéka. Az utolsó fénykorszakot Claudio Abbado Rossini- és Verdi-sorozata jelöli a hetvenes évekből (*A sevillei borbély*, *Hamupipóke*, *Az olasz nő Algírban*, illetve *Macbeth*, *Boccanegra*, *Az álarcosbál*). Bizonyára a nagy rendezőnek, Giorgio Strehlernek is köszönhető, hogy a *Macbeth* és a *Boccanegra* lett Abbado operakarmesteri tevékenységének eddig felül nem múlt teljesítménye. A kapcsolódó lemezfelvétel nem a salzburgi Karajan-recept szerint, tehát a színrevitelt megelőzően készült, hanem a színházi tapasztalatokat hasznosítva a produkciók beérésekor, 1977 januárjában. A karmester ekkor már évtizednél régebben vezette sikerről sikerre a színházat. S akik addig külön-külön voltak sztárok, ragyogó együttes csillagképpé álltak össze. (Az 1981-es *Aidá*ban azután Domingo szinte már egymaga őrizte a becsületet, Abbado kénytelen volt kevésbé kiegyenlített szereplőgárdával dolgozni. A Muti-korszak ugyan sikeres *Ernanival* indult, de a *Tell Vilmos*, vagy *A szicíliai vecsernye* (1988 és 89) minden videó- és CD-gyűjtőt meggyőzhetett róla, hogy

a Scala a magaslatokról lesodortatva most legfeljebb a hegyek alján tanyázik.)

A *Boccanegra* végleges változata csodálatos zenei jeleneteket tartalmaz, amelyek minden Verdi-antológiában díszhelyre kerülhetnek. Fiesco nagy áriáját és két parádés kettőset emelem ki, elsőként a Verdinél ritkaság számba menő tenor-basszus duettet; továbbá Boccanegra Békeszózatát, az Ameliával énekelt kettős felejthetetlen dallamú záró szakaszát; a szerelmespár áriáit, kettőseit és a „családi hármast”. Az 1881-es felújítás bemutatóján felvonultak a végső nagy Verdi-remeklések ismert szereplői: az átdolgozásban Boito volt a zeneszerző segítségére, a címszerepet Victor Maurel, a későbbi Jago és Falstaff kapta, Adornót a majdani Otello, Tamagno énekelte. Az Abbado-felvételig eltelt majd száz év során legalább tucatnyi nagy művész hagyta egyéniségének letörölhetetlen nyomát az opera alakjain; itt természetesen csak az elkerülhetetlen összehasonlításoknak adhatunk teret. Az 1958-as EMI kiadvány címodalán há-

rom olyan név vonz, amely egyenként is kellően indokolná begyűjtését. Victoria de los Angeles nemesen csillogó szopránja ugyan nem a nagy konfliktusok megszólaltatására való, de a két sógor, Tito Gobbi és Boris Christoff Boccanegra és Fiesco szólószámaiban, összecsapásukban és mindent feloldó megbékélésükben ismét az utolérhetetlen Posa és Fülöp alakításuk csúcsein járnak. Kár, hogy szürke rutinból élő karmestereink, Santini még támogatólag sem képes csatlakozni a két óriáshoz. Ezért, ha a darab Abbadóhoz méltó tolmácsát keressük, 1939-ig kell visszahátrálnunk az időben. A Toscanini-munkatárs Ettore Panizza New York-i Verdi-estjei a drámai igazság, lendület és ensemble-kultúra szempontjából nem maradnak el a Mester színvonalától! Ráadásul kivételes színészi képességű és hangadottságú művészeket irányíthatott: Tibbett, Pinza és Martinelli mindenféle rangsorolásban a század legnagyobb Verdi-énekesei között foglalnak helyet. Alig maradt el tőlük Elisabeth Rethberg (Amelia) és Albiani szerepében egy pályakezdő baritonista: Leonard Warren.

Abbado gárdájának legőszintébb dicsérete: ha az operai legendárium e hőseit túlszárnyalni nem tudhatták is, minden tekintetben hozzájuk mérhetők. Cappuccilli, aki a hatvanas években – Budapesten is – elsősorban a hangerejével igyekezett lenyűgözni hallgatóságát, ekkor már ama „jó szokásáról” vált híressé, hogy hatalmas ívű, hosszú dallamvonalakat rajzolt fel egyetlen lélegzetvételre, miközben a szöveg jelentését a zenei karakterrel teljes egységben fejezte ki. Vagyis az operaművészet lényegének megértését és megértetését példázza. A halhatatlanok közé a Macbeth és ez a Boccanegra lesz a belépőjegy. Freni, a lírai figurák tökéletes megformálója itt alakul át vérbeli drámai Verdi-szopránná, sokkal inkább, mint a majdnem egykorú Karajan-féle Don Carlos és Aida-produkciókban. Ghiaurov már nem csupán a korszak legjobb „olasz” basszistája, hanem sokoldalú és érett ábrázoló-művész, minden alakról új és új emberi mondanivalója van. Végül az addig feltűnő fiatal tehetségnek tartott Carreras (még nem a Háromból-Egy-Tenor), itt emelkedett a jelentős énekesek sorába. Szólt-e valaha behízeltgöbbsen, felszabaldultabban a hangja, mint a Boccanegra és a fél évvel előbb fölvert Két Foscarri (Philips) lemezein? Mai hírnevének valódi fedezetét ezekkel alapozta meg. José van Dam (Albiani) csak szólamának rövid terjedelme miatt ér el kisebb hatást. Kívánom, hogy mire Abbado elérkezik a maga Otellójához és Falstaffjához, legalább ilyen ötcsillagos együtteseket dirigálhasson.

Uhrman György

Schubert:
A-dúr Kvintett

• Deutsche Grammophon -
PolyGram •

Amikor öt éve az USA-ban egy hangtárban kutakodva egy soklemezes LP-album „*Legendary Recordings*” címmel a kezembe került, mohó érdeklődésem elnyerte jutalmát: a lemezen a hangfelvétel előtti kor Welte-zongorákon rögzített „felvételeit” hallgathattam. Olyan zeneszerző-zongorista óriások játékát őrizték a bakelitlemezek mint Debussy, Mahler, Strauss, Ravel, Szkrjabin vagy Grieg – pedig ő már 1907-ben meghalt! Kilencven évvel később már más számít „legendásnak”. A Deutsche Grammophon sorozatában Carlos Kleiber (ld. „A hónap felvétele!”), Karajan, Ojsztrah, Richter, Rosztopovics, sőt Argerich nevével is találkozunk. Mielőtt az összehasonlítás provokatívnak tűnne, sietek kijelenteni: ez utóbbiak előtt is kötelező minden muzsikuss számára a főhajtás, a DGG sorozatának igenis van (s nemcsak lemezipiaci) létjogosultsága. Hiszen ha a harvanyas-hetvenes évek könnyűzeneje megszámlálhatatlan válogatásban élheti reneszánszát, miért ne vállalkozhatna egy hanglemezkiaadó a komolyzene időközben igencsak megváltozott hangzásélményének tudatos dokumentációjára – kivált, ha olyan gazdag archívummal rendelkezik, mint a DGG. Az akceleráció ugyanakkor figyelemreméltó.

Az előadás is az. Az előbbi példánál maradva, az Amadeus-vonósnégyes harminc évvel ezelőtt ugyanazt jelentette a kamarazenében, mint a Beatles „kvartettje” a könnyűzenében: etalont. Precizitásuk, egybeforrottságuk négy szuverén zenész műve, nem az összeszorított fogaké. Pedig a kvartett nehéz műfaj, talán a legnehezebb. A négy vonóshangszere nem-hogy minden hangot, de még a szüneteket is tisztán „hallani”, az abszolút dominanciára csak elvétve van lehetőség. Nem marad más, mint a „*Spielen, und spielen lassen.*”

Interpretációtörténeti szempontból sok a hasonlóság a szólista és a kvartett között. Emil Gilels ugyanúgy az ötvenes évek felfedezettje, mint kamarapartneri, s a Neuhaus-iskola másik géniuszával, Richterrel együtt egyike azoknak, akik ugyanúgy alapvető hatást gyakoroltak (legalább) egy zongoristagenerációra, mint

Schubert

Franz Schubert:
A-dúr Kvintett zongorára,
hegedűre, brácsára,
gordonkára és nagybőgőre
D 667 „Pisztrángtós”,
d-moll vonósnégyes D 810 „A
halál és a lányka”
Emil Gilels - zongora
Amadeus Kvartett
Rainer Zepperitz - nagybőgő

az Amadeus a vonósnégyesekre. Ugyanakkor az Amadeus-vonósnégyes képes volt ötvözni az általa őrzött bécsi tradíciót egy olyan „modern” gyakorlattal, mint az eredeti kéziratok faksimiléinek használata (hol vagyunk már az Urtext-mozgalom hőskorától!); az orosz iskola ezzel szemben a „romantikus” Schubert-értelmezést részesíti előnyben. A két hagyomány találkozása Schubert zenéjében talán még érdekesebb megfigyeléssel szolgálhatna, ha a Forellenquintett felvétele lenne 1959-es és a vonósnégyesé 1976-os, nem pedig fordítva. Így találkozás helyett már inkább összeolvadást, egy nemzetközi „norma” kialakulását és megszilárdulását halljuk a felvételen. De talán ez is a gyorsuló idő műve.

Zsoldos Dávid

Satie: Zongoraművek III.
Körmendi Klára - zongora

• Naxos •

Lehet-e, érdemes-e fehér foltokat találni és keresni a zeneirodalomban? A piac-orientált kiadóknak, a repertoárjukat gazdagító előadóművészeknek és zenekedvelőknek egyaránt fontos ez a kérdés. A Naxos koncepciója figyelemreméltó: felvételei sorában időről-időre teret ad összkiadások megjelenítéséhez.

Furcsán, néha igazságtalanul viselkedik egyes alkotókkal az utókor; néha kevés hanganyag ismeretében is általánosít, máskor találó jelzőkkel megbélyegez. Satie nevének említések a híres-hírhedt újító, modernizáló jut eszünkbe - s a róla tudott adatok alapján úgy vélhetjük: ismerjük, pedig művei közül alig hallottunk néhányat. Előre kell azonban bocsátanom: háttorzongató meglepetéseket, hajmeresztő újításokat hiába vár az érdeklődő a CD-től.

A pályakezdő Satie korai zongoradarabjaiban csak a korábbi alkotások ismeretében sejthetünk „előremutató” vonásokat. A múlt században írott rövid tánc-tételek kellemes impresszionisztikus hangulatvilágba rejtik. Nem több, mint zsánerdarab a harmonikakíséretes chansont felidéző *Je te veux*. Csúfondáros kis fintor az *Első menüett*, mivel folytatás sohasem követte. A három keringőből álló ciklus megírására aligha került volna sor, ha nincsenek Ravel *Nemes és érzelmes keringői*. Miként ott, Satie-nál is találunk mottót a kottában, ám ez aligha segíti a mű megértését. Itt már nem programzenéről van szó, legalábbis nem a 19. századi értelemben véve; mert ugyan mit keres a menüettekben Cicero, vagy Cato? Az *Avant-dernières pensées* három tételének hallatán nemigen értjük, hogy ez a mű miért nem hallható a koncertek műsorán. Talán a kottába beírt ironikus-költői szövegeket „nem tudják hová tenni” a zongoristák? Ilyesfajta szellemiséghez aligha elégséges az oktatási intézményekben elsajátítható zeneirodalom ismeret. Minél tovább hallgatjuk a CD-t, annál inkább megbizonyosodunk arról, hogy a művek megismeréséhez elengedhetetlen a kotta kézbevétele. A *Carnet*

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata

d'esquisses et de crois hallgatásához kötelezővé kellene tenni a kotta használatát. E vázlatok és ötletek gyűjteménye nem igazán hallgatható zene. Etűdök, harmónia-tanulmányok, miniatűrök követik egymást, egyikük-másikuk a tetszetősség bélyegével – de pusztán első hallásra, némelyiket nem tudjuk kész kompozíciónak értékelni. Ha hihetünk a kotta információjának, az előadás időtartama 12 perc. Körmendi Klára tolmácsolásában – a tagolásra szánt „tételközöket” is beszámítva – mindez jó két perccel tovább tart.

Satie

Satie: Zongoraművek III.
Körmendi Klára - zongora

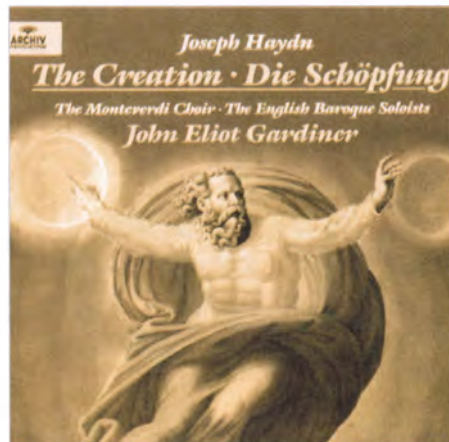
Talán a CD összeállítói is erősíteni akarták a meghökkentő Satie-képet: a manapság inkább tanulmányozásra érdemes füzet után a korai négy prelűd hallható (időrendben akár az összeállítás második műsorszámára is lehetne). Nem hiányoljuk a feszültséget, az érzelmi történést e tételekből, a szemlélődő jellegű prelűdök lekötik figyelmünket. Egészen más stílust képvisel az 1914-ben készült 20 rövid zongoradarab, a *Sports et divertissements*, egy étvágygerjesztő korál után. Az illusztrált kiadású kotta komplexebbé teszi az élményt – talán nem is a kottakép követése, hanem a rajzok, valamint a kottasorok közé írott szövegek. Így azonban észrevehetőek a feltehetően félreolvasásból eredő hanghibák, melyek közül egyedül a 12. tétel végén található bántja a fület.

A Naxos Körmendi Klárával veszi fel Satie összes zongoraművét. A minden bizonnyal nemzetközi érdeklődésre számot tartó összkiadás így ráirányítja a figyelmet az előadóra is, aki e felvételeken egyaránt kamatoztatni tudja a kortárs kompozíciók tolmácsolójaként szerzett tapasztalatait, valamint azt a tehetséget és tudást, amelyről korábban elsősorban koncertjeinek közönségét győzte meg.

Fittler Katalin

Haydn:
Die Schöpfung

Archiv Produktion -
PolyGram

John Eliot Gardiner híveinek az *Évszakok* verzió megismerése után teljes öt esztendő telt el várniuk, míg Haydn másik „nagy” oratóriumának, a *Teremtés*-nek felvételére és megjelenésére is sor került az angol karmester, illetve két megszokott együttese, a Monteverdi Kórus és az Angol Barokk Szólisták előadásában. Ennek ellenére e két új CD minden szempontból az előadógárda által már megkezdett út folytatásának, a máris kialakult „gardineri” tradíció továbbvitelének tekinthető: az előadás a megszokott módon rendkívül magas színvonalú, s a kórus és zenekar minden együttes megmozdulása örömet okoz összecsiszolt, kidolgozott és energikus karakterével. A hangszeresek – kiket a címlap ismét barokk-szólistákká minősít vissza (?), már egyszer elnyert „forradalmi és romantikus” rangjukról – a jelek szerint sok olyan tapasztalatra tettek szert a Beethoven-szimfóniákkal való találkozás közben, mely a kifejezetten „nagyzenekari” Haydn-mű előadásához is igen jól felhasználható. Az énekeseket illetően Gardiner 1990 és 1996 között megjelent operafelvételei vezéregyéniségei közül válogatott: Sylvia McNair (Poppea, Ilia), Michael Schade (Tamino) és Rodney Gilfry (Guglielmo, Gróf, Don Giovanni) teljesítménye itt is, ismét kiemelkedő. Sylvia McNair német-kiemelésében talán lelhetne hibát az akadémikuskodó kritikus – főleg a No. 4. kórustételben, ahol egy-egy szólófrázisát a szintén angol anyanyelvű kórus tökéletes németességgel ismétli meg – de zeneisége és páratlanul hajlékony, elragadó vokalitása mindenkit, még hivatásos bírálóját is lefegyverzi. A másik sopránszólista, Donna Brown egy árnyalattal kevésbé énekel egyéni módon, ám az egyetlen kifogásolható döntés Gerald Finley és Raphael szerepének „összeházasítása” volt. Az Aeneas- és Papageno-szerepeket más lemezekon briliánsan megoldó fiatal basszista hangja Raphael „mondani-valorójának” jelentőségéhez mérten talán egy kissé „profán”, sőt egy-egy frázisa intonációban sem tökéletes. Nyilvánvalóan azért esett mégis őrá a maestro választása, mert kollégájánál, Rodney Gilfry-nél valamivel mélyebb orgánium birtokosa, ám ennek ellenére talán

Haydn

Joseph Haydn: Die Schöpfung
Sylvia McNair, Donna Brown,
Michael Schade, Gerald Finley,
Rodney Gilfry
The Monteverdi Choir, The English
Baroque Soloists
vezényel: John Eliot Gardiner

mégis jobb lett volna fordítva kiosztani a két „F-kulcsos” szerepet. Rodney Gilfry – kinek diszkográfiája sem mutat éppen „szakrális túlsúlyt”, legalábbis a három Mozart/Da Ponte-opera Gardiner-felvételei alapján – talán képes, képes lehetett volna arra, hogy egy fokkal kifejezőbb, a szöveg misztikumához közelebb álló hangvétellel szólaljon meg, mint ezt Brahms *Német rekviemjének* felvételén oly felejthetetlenül teszi. Mindent összevetve a hallgató csupán azt sajnálhatja, hogy a mű rögzítését nem élő előadásokon, hanem stúdió körülmények között készítették el – a „felnőttkori Mozart”-operaciklus hét felvétele közül az egyedüli Szóltetés-t kivéve mindegyik lemez koncertek felhasználásával készült, s előnyük ismerőjük számára behozhatatlannak tűnik. (A koncertterem helyetti stúdió-választás egyébként az *Évszakok*-olvasat esetében kifejezetten hibás volt: akik emlékeznek Gardiner és együttese első – s máig sajnos egyetlen – magyarországi fellépésére 1990-91 körül, azok igazolhatják, hogy a Budapesti Kongresszusi Központ vitatható akusztikai körülményei között is milyen lebilincselő élményt nyújtottak a Haydn-oratórium előadásával. Az ezt követően megjelent felvétel – mely részben más énekesekkel, de nyilvánvalóan ugyanazon felfogás alapján született – számomra némileg hűvösnek, sőt akusztikailag kimondottan előnytelennek tűnt. A *Teremtés* hangzása minden szempontból megfelelő, s az interpretáció hőfoka is csak a bizonyos hajszállal marad el egy elképzelt élő koncertéhez képest.

Vashegyi György

Mozart:
A varázsfuvola

• Deutsche Grammophon •
PolyGram •

E kiadvány fő érdeme, hogy Fritz Wunderlich Tamino-alakítását őrzi, vokális és zenei vonatkozásban a megközelítően eszményit az általam nyilvántartott 49 hanglemmez, „élő” és film- vagy videóváltozatból. Wunderlich tenorja valóban hercegi, karcsú és kristálytisza, mint a hegyi patak és fénylik, mint az ártatlanság; töretlen lendülete, ereje az ifjúságé. A kép, amelyet Taminoról kialakít, sokrétű és összetett: indulat és tanulási kézség, szerelem és bölcsesség, állhatatosság és hűség sugárzik belőle. A felvilágosodás korának fejlődési-nevelési ideálját Mozartnál megnyerőbben senki sem mintázta meg. Ismeretes a régi hasonlat, melyet hol Sarastro szólamára, hol az Öreg pap jelenetének zárószavaira alkalmaztak: „*ha a Jóisten zenében nyilatkozna meg, ilyeténképp hangozna*”. Wunderlich hangján mintha maga Mozart énekelne... Némelyik nagy elődjétől (Patak? Dermota? Simoneau?) talán még finomabb árnyalatokkal fölfestett, még több értelemmel kifejezett *Képáriát* hallhatunk, a megdöbbenés és elragadtatás még őszintébb megvallását, a kitörő vágy hevesebb, nyíltabb szárnyalását. Az utód Peter Schreier talán még átgondoltabb és kidolgozottabb szerepépítést kínál, de az ábrázolás gazdagságának, vagy a hang megragadó szépségének tekintetében Wunderlich kelti föl a tökéletesség érzetét (ha ilyesmit a képzelet világán kívül is feltételezünk).

A másik nagy érték a vezénylő Karl Böhm értelmezésének rögzítése. Kilenc évvel korábbi Decca lemezén bécsiesebb, könnyedebb, „egyszerűbb” nyelven fogalmazó tolmácsa volt a kimeríthetetlen remekműnek. Életének hetvenedik évéhez érkezve felfogása változott, tovább mélyült. Meghittebb, egyszermind sokatmondóbb lett, drámaisága felfokozódott, míg tévedhetetlen arányérzéke változatlan pontossággal működött. Annak idején, különösen Fricsay 1954-es,

M O Z A R T

W. A. Mozart: A varázsfuvola
Evelyn Lear, Roberta Peters, Lisa Otto, Fritz Wunderlich, Dietrich Fischer-Dieskau, Franz Crass, Hans Hotter
Bécsi Filharmonikusok, vezényel: Karl Böhm

igen eleven és színházaszerű lemezéhez viszonyítva a felvétel klasszicistának tetszhetett, ma - a nyilvánvalóan szögesen eltérő emberi és muzsikusi tulajdonságaik ellenére is - Furtwängler és Klemperer romantikus és nagyszabású tolmácsolásához közelállónak hat. S miközben a legfurcsább forráselemzéseket és szövegmagyarázatokat felhasználó, vagy épp kiagyáló rendezők képesek akár a tarokk kártya figuráiból levezetni *A varázsfuvola* „értelmét”, mások meg a Mozart korának instrumentumaira hivatkozva „lefokozott” hangerejű zenekarokhoz illő kis, vagy „egyenes” hangú énekesekkel adják elő a 18. század enciklopédikus jelentőségű műalkotását, jólesik időnként visszatérni a régebbi nagy karmesterek, így Böhm olvasatához. Még van mit újra felfedezni általuk Mozart világából és a miénkből.

Tovább sorolva az érdekemet: Taminónkat elsőrangú férfiszereplők veszik körül. Nem kisebb művészek, mint James King és Martti Talvela (utóbb Solti káprázatos Sarastroja)

nem átalították elvállalni a két vértess rövid szólamát. Az első pillanatban meghökkent, hogy Fischer-Dieskau, a század zenei kultúrájának a Thomas Mann-i méltóságú képviselője Naturbursch-ként viháncol. A színpadi Papagenóhoz mindig túlságosan „nagydarab fickónak” látta önmagát, a stúdióban azonban kiélhette ilyen hajlamait, kedélyének komikus villanásait. Csupa kedvesség és humor a játéka, ha énekel, s együgyű ravasz-sággal fontoskodik a (jól adagolt) prózai dialógusokban. Franz Crass abban az időben a legjobb Sarastrok egyike volt, ma is az lenne, ám pályája további szakaszán a még súlyosabb egyéniségű Talvela, Ridderbusch és Moll némileg háttérbe szorították a jeles basszistát. Az idén 88. évébe lépett Hans Hotter már akkor is veteránnak számított; szószólójának szigorát a jószág színezi. Friedrich Lenznél groteszkebb, vagy félelmetesebb Monostatos akad egynéhány.

Egyöntetű vélemény, hogy a hölgykoszorú lehetne ékeesebb e produkcióban, s nem örvendetes, ha közülük a Papagenát játszó művésznő (Lisa Otto) viszi el a pálmát. A Három Fiút éneklők jobbak, mint a Három Dáma. Evelyn Lear, akkoriban a fesztiválok kedvence, szereposztási tévedésből kapta meg Paminát. Éneke gyakran bizonytalan és földhözragadt, valamint érettebb és karcsosabb hangú, mint a mai átlagosan jó Paminák csapatából bárki, s akkor a szólam klasszikus nagy egyéniségeit (Seefriedtől és Guedentől Janowitzig és Poppig) meg sem említettem. A másik amerikai csillag, a szubrett szerepkörből előléptetett Roberta Peters úgy járt, mint sok hasonló ambíciójú kolléganője; erősebb személyes karakter, belső meggyőződés és testesebb hang hiányzik az Éj királynőjének sikeresebb megformálásához.

Uhrman György

A HUNGAROTON CLASSIC ajánlata

Binder Károly

Táncok, dalok, mesék

Binder Quintet

Featuring

John Tchicai

Binder Károly - zongora, Dresch Mihály -

tenorszaxofon, Friedrich Károly - harsona,

Benkő Róbert - bőgő,

Weszely János - dob

Km.: John Tchicai - altszaxofon

BMM - Stereo Kft.

40 éves zongorista-szerző eddigi munkáinak esszenciáját reprezentálja a négy újra kiadott CD-ből

álló csomag. Nem lehetett túl könnyű a változás, tudniillik csúcstartóról van szó, ami a hazai kiadású jazz-felvételek mennyiségét illeti. Ezen túl még hosszan sorolhatnánk a muzsikuszámos nemzetközi versenyen, fesztiválon elért sikereinek vagy nagy híró partnereinek listáját is, de egyelőre elég, ha annyit mondok: impozáns. A tehetség formátuma már ennyiből is sejthető. Ami pedig hallható, az nyilván fontosabb nekünk; bár a formátum, illetve a forma kérdése ebben a vonatkozásban is felvetődik, de ez már inkább a zeneszámokat érinti, és csak közvetve a talentumot. Ugyanis azt a ritka és szimpatikus benyomást kelti a szóban forgó anyag, hogy alkotója képes alárendelni hangszeres felkészültségét, elméleti és technikai tudását a formai, hangzásbeli újításoknak, a műfaji határok kitágításának, egyszerűen: a zenének. Jazzművészek körében ez meglehetősen ritka tulajdonság. Nem mintha ő nem improvizálna, nem szólózna, szó sincs ilyesmiről; lehet, hogy csak hivatkozás nélkül teszi. És azzal sem fejtettük meg a kérdést, ha megfordítjuk a titulust, és azt mond-

juk: szerző-zongorista. Maradjunk egyszerűen a művésznél és kerüljük az ilyen-olyan címkéket - a jazzt is! Persze, ez utóbbi műfaj jelenti a közeget, de az irány, az út, melyet öntörvényűen jár, nincs, vagy csak sejtik a térképen.

Az úgynevezett könnyűzene, amelyen belül - a legáltalánosabb esztétikai kategóriák alapján - a jazz is csak egy a sok közül, egy jobb érzésű műkedvelő szerint is abszurd minősítés. Mégis, elég csekély azoknak a tehetséges muzsikusoknak a száma, akik ezt meggyőzően cáfolnák. A hetvenes évek közepéig egyedül Szabados György volt erre képes, akinek prófétikus hatása megérintette néhány akkori zsenge konzis lelkületét. A pár év múlva megszólaló Binder Quartet, majd quintet tagjai minden bizonnyal hitelt adnának feltételezésemnek, azzal a kiegészítéssel, hogy voltak egyéb próféták is, ők viszont egyáltalán nem magyarok. Binder zenéjének másságát boncolgatva az ifjúkori hatások sokszínűsége nagyobb jelentőséggel bír, mint a magyar jazzélet más, különnek számító egyéniségeinél. Nem köti ideológia, általában nem identitás alapú, a kulturális gyökekre utaló, nem jellemző a transzcendens, rituális tartalom sem - noha '83-ban megjelent első lemeze éppen ilyen töltéssel ígérte a biztató folytatást -, és feltehetően filozófiai háttér sincs a hangok mögött, ahogy a felsoroltak meghatározzák vagy legalábbis körvonalazzák például Dresch, Grensó vagy éppenséggel Szabados zenéjét. Ami mégis a könnyűzene, vagy a hétköznapi értelemben vett jazz határai fölé emeli Binder zenéjét, az a személyiségben rejlő vonások közt keresendő. Ízlés, nyitottság, intelligencia, érzékenység, alázat az "alapanyag", amely magas szintű kvalitással párosulva a CD-n hallható produktumot eredményezi. Csakhogy amíg a fentebb sorolt muzsikusoknál az alázat egyfajta szellemi irányultság formájában artikulálódik, addig Bindernél ez „csak” a sokszínű művészet, a „puszta” zene iránti föltétlen odaadás örömeiben és tisztelőiben nyilvánul meg. Ahogy az a CD-borítákon olvasható zeneszámok címeinek zöméből is kitűnik: táncok, dalok, mesék jelentik itt a művészet közegét - mint egyébként eredetileg is.

Binder-Shotham Dance Music

Binder Károly - zongora,
Ramesh Shotham - tabla,
ütőhangszerek
BMW - Sterea Kft.

1983-ban már nem okoztak túlzott meglepetést az avantgárd törekvések vagy a free jazz. Nem mint ha agyon lettünk volna kényeztetve a lemezipiac bősége által, de a honi és a környező országokban zajló rendezvények, fesztiválok már valamelyest „megfertőzték” az egyre magasabb ingerküszöböt bíró nagyjérdeműt. Így aztán vagy a lassan terjedő közönynek, vagy a felületes sznob-ságnak köszönhetően kissé visszhangtalan maradt az akkor megjelenő első és egyetlen Binder Quintet lemez. Pedig a pár évvel korábban még jazztanszakos ifjaktól távol állt az artisztikus öncélúság. Ezt nem csupán a kimagaslóan szuggesztív altos, John Tchicai közreműködése bizonyítja, hanem a zenei anyag valóban expresszív ereje is. Ez a felvétel részben cáfolhatná a gyökértelenségre, a transzcendens hevület hiányára vonatkozó összegzésemet, ha nem érződne belőle valamiféle - egyébként tiszteletre méltó - példakövetés. A közép-európai dallamkarakter uralkodó jellege kicsit amolyan „lelkismereti kötelezettség” benyomását kelti. A több mint 20 perces Vasvirág elszabadulni vá-

gyó, free indulatát is ez köti meg Tchicai szabadon vibráló szólója előtt és után. Kevésbé különül el a kompozíciótól a tenorszaxofon és a harsona, nemcsak dallamvivő szerepükből adódóan, hanem szerveesebben illeszkedő rögtönzéseik miatt is. A magyaros zárótéma, amelyben szintén a - már Tchicai-al bővült - fúvósszekció van előtérben, egyetlen dallamsor izgalmas ritmusvariációival éri el a katartikus hatást. Az erős katarzis egyébként érezhetően koncepciózus része Binder akkori szerzői ténykedésének. A Sirató, Coltrane Rituale-jére emlékeztető, erős érzelmi telítettségű ballada. Szűk, pentaton határok közt improvizált tenorszóló, a ritmusszekció rubató kíséretével. Ennek az érzelmi és harmóniavilágnak később is fokozott jelentősége lesz Dresch zenéjében, amit a mai napig is folytat. Végül a „közép-európai zajongások” című - a szűkös háromnegyed órás analóglemez korlátozottságából adódóan hirtelen lekevert s így katarzis nélkül maradt - félkompozíció zárja a sort. Címét tekintve szimbolikus idézőjelként is felfoghatnánk, de ha csak a zenei részletek remek megformálását nézzük, akkor sem okoz csalódást.

A nyolc évvel későbbi Dance Music című lemez alapvetően másfajta zenei világot tár elénk. Az egyre jobban hódító world music hatás itt már teljesen kilúgozta Binder zenéjéből az etnikai, illetve földrajzi karakterisztikus elemeket. Az avantgarde szellemiség sem bizonyult határtalan szárnyalásra inspiráló erőnek; és egyáltalán bármilyen szentség polcra tehető, ha a szabad alkotó fantázia azt diktálja. Különösen, ha olyan partnerek is akadnak ehhez, mint például Theo Jörgensmann, Charlie Mariano vagy a szóban forgó lemezen hallható indiai tabla, Ramesh Shotham. Binder kísérletező-újító kedve továbbra sem lankadt, melynek eredményeképpen ezen a CD-n nem csupán másik zenei világ, hanem a preparált zongora által másfajta hangzásvilág is gazdagítja a már eddig sem csekély tapasztalatokat. A Találkozás, mely egyben a 21 perces nyitókompozíció címe is, kiválóan sikerült. Egyes részletei a XX. századi kortárs zene emészthető irányzataival rokoníthatók, vagy az akkoriban közkedvelt minimal musicra, például Steve Reich műveire emlékeztető megoldásokat tartalmaznak. Különösen izgalmas a tablák és a különféle ütőhangszerek, valamint a preparált zongora hangjainak összhatása. A lazán összefűzött hat tétel a hangzásnak, a ritmusvariációknak, az árnyalatoknak, a dinamikának oly gazdag gyűjteményét vonultatja fel, hogy a lemez további négy darabjáról nem is igazán feltételeznénk, hogy valami újat tudna még mutatni ebben a műfajban. De ami leginkább erénye a Találkozásnak, az a koncentráció, a hihetetlen összefogottság mértéke. Ritkán tapasztalható ilyen tökéletes összhang együtt játszó muzikusok között. A Mese már egyszerűbb szerkezetű - majdhogynem rockos akkordmenettel és ritmusalappal megszólaló -, szinte romantikus zeneszám. Helyenként az Oregonra emlékeztető; természetesen még a Colin Walcottal teljes formációra. A Himnusz lírai emelkedettségét (ilyet is lehet zongorával és tablával) a Táncdallamok és a Tánczene afro-cuban jellegű, játékosan könnyed feloldása követi, mielőtt még túl komolyan venné valaki az egzotikus hangzású örömmzenélés ártatlan érzékiségét.

Binder Quartet

Senior & Adolphis

Binder Károly - zongora, Juhász
Gábor - gitár,
Egri János - bőgő,
Balázs Elemér - dob
BMM - Stereo Kft.

Binder Károly

Little Song

Binder Károly - zongora,
Juhász Gábor - gitár
BMM - Stereo Kft.

A másik két lemez anyagát 1992-ben rögzítették. A Senior & Adolphis kvartett hangzása a hagyományos - main stream - jellegzetességeit tükrözi, elegáns, egyenletes színvonalú interpretációban. Egri és Balázs "atombiztos" ritmusalapot teremt, ahogy azt más összetételű formációkban már megszokhattuk tőlük. A témák pontosan, hatásosan "ülnek", Binder és Juhász váltakozó improvizációi szinte ideális feltételek közepette sziporkázhatnak. Talán már érződik részemről valami gyanús, szubjektív tónus, úgyhogy be is vallom: nekem ez egy árnyalattal profibb volt a kelleténél. Pontosabban fogalmazva: kevesebbnek tűnik az árnyalat, az érzelem, s kicsit többnek a dinamizmus. A Konkáv című hibátlanul perfekt, igazi jazztémát hallgatva ez még jó is. Friss, gördülékeny, lendületes; akár az összehatás, akár a külön-külön kiemelt instrumentumok tekintetében, viszont önkéntelenül kínálkozik az összehasonlítás a Mese vagy a Dino's Song hallgatásakor. Ugyanis ez utóbbi két kompozíció gazdagabban szólal meg „szegényesebb” - illetve szerényebb - hangszerelésben. Ahogy azt a tablás vagy az ugyancsak '92-ben CD-re játszott gitáros duó felvételek érzékeltetik. Egy preparált zongora-gitár duó darab egyébként ezt a lemezt is gazdagítja, Tetraéder címmel.

Enyhén szkeptikus hozzáállásomat viszont erősítette még egy különös felismerés. Binder szerzeményei között szép számmal akadnak olyan témák, amelyek melodikus, lírai szépségükből adódóan valahol az emocionális és a szentimentális határán lebegnek. Nos, a dinamikusabb, de egyben konvencionálisabb kvartett felállás mintha inkább az utóbbi irányba billentené a kompozíció jellegét, következésképpen az intímabb formáció épp az ellenkezőt, vagyis az érzelmgazdagabb profilt engedni érvényesülni ezekből a dallamokból. De ezek már tényleg csak nüansnyi különbségek a lényegét tekintve szinte azonos igényű produkciók között.

Átlagon felüli kifinomultság és invenciógazdagság lengi át a zongora-gitár duó mind a kilenc opuszát. A Little Song CD-ről egy-egy darabot kiemelni értelmetlen dolog lenne, hisz egyetlen szűk óra koncentrált figyelme, intelligenciája és lelkiállapota tükröződik ebben a zenében. A zeneszámok kristálytisztaságú kidolgozottsága és két, egymással tökéletes, művészi kommunikációs viszonyban lévő zenészegetyéniség a feltétele az efféle varázslásnak. Tehát spontán akusztikus felvétellel van dolgunk, ami egyébként Binder sok más korábbi hangfelvételére is jellemző, és ami egy rekonstruálhatatlan állapot rögzítését jelenti. A dallamok, a harmóniak, a biztos stílusérzékkel előadott rögtönzések azonos színvonalon jellemzőek a különböző karakterű és érzelmi töltésű kompozíciókon belül. A két muzsikusz példaeértékű tisztelete egymás hangzásvilága, személyisége és a közösen életre keltett zene iránt már-már zavarba ejtő. Az,

hogy Binder egy árnyalattal aktívabb, a szerző jogán indokolt és a zongora lehetőségeiből adódik, de még így sem kelti hierarchikus viszony benyomását a produkció egészét tekintve. A gitárhang finom, árnyalt tónusa homogén közeggé változtatja a zongora szeszélyes csilingeléseit.

Az unisonoknál különösen sajátos elegyet képez a két instrumentum, meggyőzően elosztatva azt a tévhitet, hogy egymást kioltó hatásuk miatt nem szerencsés a párosításuk. Egyébként a kitűnő duó által felhasznált - és alaposan kiaknázott - zenei alapanyag dallam- és harmóniakészlete békés, tonális, olyyan könnyen emészthető kategóriába sorolható. Viszont ahogyan ezt felhasználják, az tanulmány értékű: a könnyed játszadozástól kezdve a feszültségteremtésen, a drámai erőn át a szelíd melankóliáig vagy önfeledt dalolásig minden belefér, ami az érzelmek színskálájáról valamennyiünknek ismerős. De legalábbis annak kellene lennie...

Matisz László

Bob James - Kirk Whalum

Bob James

Joined At The Hip

• Warner •

Bob James, a lassan veteránnak számító kiváló zongorista, aki 1962 óta meg-megújuló zenei köntösben van jelen a jazzéletben, s számos albummal bizonyította tehetségét és sokoldalúságát, jó ideje a fúziós zene egyik meghatározó alakja. A klasszikus képzés után avantgard muzsikusként indult pianista később olyan kiválósággal dolgozott, mint Sarah Vaughan, Hubert Laws, Grover Washington Jr., Freddie Hubbard, Earl Klugh és David Sanborn. Két utóbbival nagy sikerű, Grammy-díjas albumokat készített, majd 1991-ben Lee Ritenour (gitár), Nathan East (basszus) és Harvey Mason Jr. (dob) társaságában megalapította a Fourplay elnevezésű „contemporary jazz” csapatot. S ha mindez még nem elég bizonyíték sokoldalúságára, nos, akkor tudnunk kell azt is, hogy klasszikus lemezfelvételek készítésével üti el szabadon maradt idejének unalmas óráit. Az idén 58 esztendő muzsik

időnként egy-egy album erejéig visszatér az akusztikus, mainstream jazzhez (mint azt legutóbb tavaly tette a Bob James Trio Straight Up című kiváló lemezével), hogy aztán folytassa fúziós tevékenységét.

Bob James legújabb albumán (a nevezetes Grover Washington Jr. és Davis Sanborn projectek után) most ismét egy szaxofonossal, a fiatalabb generáció ígéretes alakjával, Kirk Whalummal hallható. Aki a zongorista fúziós felvételeinek ismeretében dönt a lemez meghallgatása mellett, az nyugodtan hátradőlhet kényelmes karos- vagy még inkább hintaszékében. Azt fogja kapni, amire számított: igényes, profi és magas színvonalú muzsikát, cseppet sem meghökkentő vagy igazán eredeti kompozíciókat jó hangszerelésben és ízes, „fület melengető” szólókat. Bob James zongorázása nem több, nem kevesebb, mint ami ehhez a zenéhez kell. Kirk Whalum pedig igazi, megragadó tenorhangot fúj, s játékán mindvégig

érezhető a jazz anyanyelvi ismerete. A vendégként közreműködő, nemrégiben hazánkban is járt Hiram Bullock három számban teszi le jellegzetes zenei névjegyét. A lemez populáris jellegét fokozza a Midnight At The Oasis-ban szereplő, soul hangvételű vokál (Hilary James és Kevin Whalum adja elő nagyszerűen), míg a The Ghetto rhythm and bluesos feelingjét Chris Walker, Kevin Whalum és Kirk Whalum éneke teszi teljessé. A ritmusszekciót alkotó Jeff Golub-Chris Walker-Billy Kilson team végig megbízható, a szólisták alá remek groove-okat játszó triónak bizonyul, a háttérben végzett tökéletes munka nem túl hálás szerepét vállalva.

Annak pedig, aki az előző, James nemesebb zenei oldalát megmutató album után hallgatja meg ezt a lemezt, nos, annak marad a remény, hogy ezeket a kiváló muzsikusokat egyszer még hallhatja együtt játszani - egy másfajta zenét...

Borbély Mihály

Ginger Baker Trio

Ginger Baker

Falling Off The Roof

• Atlantic - Warner •

Nem voltak szerencsés kísérletek azok a hetvenes években divatos próbálkozások, amelyek jazz-zeneiséket szelidítettek időlegesen popmuzsikussá. Herbie Hancock, Ron Carter, Donald Byrd vagy Miroslav Vitous efféle kalandozásai a legritkább esetben termettek jelentős felvételeket. A helyzet, sajnos, fordítva ugyanez. Az R&B közegekből érkező Jon Hiseman "jazz"-dobszólói egy szereptévesztés zenei dokumentumai. S valahányszor újabb Ginger Baker-lemez kerül a kezünkbe, nem tudunk szabadulni ugyanettől az érzéstől. Pedig Baker, aki gyerekejjel trombitált, és Acker Bilk, valamint Terry Lightfoot mellett nőtt muzsikus, eddigi pályájának nagyobbik hányadát a jazz-nek szentelte. Mégis: az utókor valószínűleg mint rockdobosról fog róla megemlékezni, aki Graham Bond zenekarában, illetve a Cream és

a rövidéletű Blind Faith tagjaként aratta legnagyobb szakmai sikereit. Ő volt ugyanis akkoriban, a hatvanas-hetvenes évek fordulóján, a No. 1 rockdobos, amely címet talán meg is érdemelte. Jazz-munkái azonban mindeddig nem hoztak kiemelkedő eredményeket. Afro-zenei próbálkozásai, így a líztagú Airforce együttesel vagy a Das Pferd társulással és fekete muzsikusokkal készített felvételei (African Force) is megmaradtak a stílusiskola átlagszínvonalán.

Amikor azonban a furcsa című, a Bakert házépítés közben ért balesetre utaló Falling Off The Roof-ot (Zuhanás a háztetőről) hallgatjuk, elmúlunk a fentebb részletezett rossz érzéseink. Baker második CD-je ez a Haden-Frisell párossal, s a lassan nyugdíjas korú ütős soha nem hallott alázattal idomul a társak zenei világához. Sehol sincs már a régi rockos groove, az a néhol bi-

zony nem sok finomságról árulkodó dobolási manír, amelyet a Blind Faith-lemez Do What You Like-jában vagy később az Airforce-időkben művelt a londoni muzsikus. Bakerék az új lemezen érdekes Bemsha Swing- (Monk) és Au privave-feldolgozással (Charlie Parker) kedveskednek a hallgatónak, s bár előbbi érzésünk szerint két évvel ezelőtt Baker fiatal dobos kollégája, Leon Parker több eredetiséggel hasonította át acid-es darabbá, a Baker-trió változatát is szívesen hallgatjuk. A CD zenei csúcspontja minden bizonnyal az Our Spanish Love Song, Charlie Haden szerzeménye, valamint Frisell Skeleton-ja, melyeken a gitáros akusztikus hangszerét próbálja ki. Azok a számok, amiken Bill Frisell elektromos hangszerrel dolgozik, nem hagynak különösebben mély nyomot a hallgatóban.

Máté J. György

Bob James - Kirk Whalum
 Joined At The Hip
 Bob James - billentyűs
 hangszerek,
 Kirk Whalum - tenor- és
 szopránszaxofon,
 Chris Walker - basszusgitar,
 Billy Kilson - dob,
 Jeff Golub - gitár &
 Leonard "Doc" Gibbs -
 ütőhangszerek, Hiram
 Bullock - gitár

Joe Henderson

Big Band

• Verve - PolyGram •

zon lehet vitatkozni, hogy mondjuk Zawinul mostanában megjelent lemezei vagy éppen Kenny G muzsikája kimerítik-e a jazz fogalmát, ahhoz viszont nem férhet kétség, hogy Joe Henderson új CD-je a jazz minden ismérvének megfelel. John Scofield szerint „Joe Henderson maga a jazz essenciája.” Talán nem túlzás, hogy ő az egyetlen élő szaxofonos, aki utánozhatatlanul ötvözi a bebop, a blues, az avantgárd elemeit, ráadásul olyan csodálatos szaxofonhangon, ami talán csak Lester Youngnak vagy Stan Getznek lehetett ennyire sajátja. A médium pedig a big band, mely az amerikai jazz történetének legmarkánsabb vonalát képezi. Fletcher Hendersontól Benny Goodmanen, Basie-n, Ellingtonon át Mingusig, Gil Evansig a big band jazz mindig is a műfaj legjavát adta a legkiválóbb muzsikosokkal. Hiszen big bandben játszani a legnagyobb próbatétel a muzsikus számára. Tökéletes hangszertudást, szólista képességeket, biztos kottaolvasást és koncentrációt igényel. Mindeme tulajdonsággal természetesen bír Joe Henderson, sőt ezt megfajeli azzal, hogy nem csak „beül a készbe”, hanem ő a legtöbb kompozíció szerzője és egyben hangszerelője is. Nos, az itt elhangzó kompozíciók zöme már örökzöldnek számít, az viszont új, hogy Henderson nagyszerű hangszerelő is. De hát nem ma kezdte. Még a 60-as évek végén megszervezte New Yorkban „rehearsal” bandjét, „próba-” zenekarát, s bár munkájuk alig akadt, mégis évekig együtt tudta tartani az akkori krém-ből álló csapatot, és így alkalmá volt a gyakorlatban tökéletesíteni nagyzenekari partitúráit. Nagyjából ez a zenekar állt össze 1992-ben egy koncert erejéig, Freddie Hubbard vendégszólístával, majd hogy szalagra vegyen a CD-n szereplő 9 szám közül hármat. Érdekes módon ebből kettő nem Henderson-szerzemény, viszont ő mindhárom hangszerelője. Billy Strayhorn "Chelsea Bridge" című balladáját harmóniailag rendkívül összetett hangszerelésben, Hendersonhoz méltó gyönyörű előadásban halljuk. Azután jönnek a híres Henderson számok: az Isotope, a Black Narcissus, a Shade of Jade, vagy a Slide Hamp-

Henderson

Joe Henderson:
 Big Band
 Kiemelt vendégszólisták: Jon
 Faddis, Freddie Hubbard,
 Nicholas Payton - trombita;
 Chick Corea - zongora,
 Christian McBride - bögő,
 Al Foster, Lewis Nash - dob

Ginger Baker Trio:
 Falling Off The Roof
 Ginger Baker - dobok
 Bill Frisell - akusztikus és
 elektromos gitár
 Charlie Haden - bögő
 Bela Fleck - bendzsó (a 2.,
 5., 11. számban);
 Jerry Hahn - elektromos gitár
 (a 4. számban)

ton hangszerelésében elhangzó Inner Urge és a Serenity. De ezeket már a '90-es formáció játssza, világójának ritmusszekciójával, melynek tagjai Chick Corea, Christian McBride, és Lewis Nash illetve Al Foster. Nem meglepő, hogy éppen Chick Corea az első helyen kiemelt szólista, hiszen Henderson és Corea zenei barátsága sok évre nyúlik vissza. Azonkívül Corea talán az egyetlen zongorista, aki képes befolyásolni az egész big band hangzását egyéni, de nyilvánvalóan Monk által inspirált ritmikájával. Nem hagyható figyelmen kívül az ifjú trombitás titán, Nicholas Payton szólista szerepe sem. A rendhagyó 16 ütemes bluesban, a Step Lightly-ban, valamint a talán legismertebb Henderson opusban, a Recordame-ban is remekel. Igen halovány viszont ugyanebben a számban a brazil ritmusszekció zongoristájának szólója. Nos, az idén 60. életévét betöltő szaxofonos, aki pályafutása során jöszserivel minden jelentős név mellett sidemanként szerepelt, és akinek saját „Jagán” összeálló diszkográfiája sem jelentéktelen, 35 évvel az első big band kísérletezés után most remekművet alkotott. Köztudottan szeret kívánni, és hagyja, hogy beérjenek a dolgok, de azért jó volna, ha nem érné be egyetlen big band lemezzel.

Bori Viktor

Jimmy Smith

Angel Eyes -
Ballads And Slow Jams

• Verve - PolyGram •

„ballad” (=kb. lassú) rendkívül kényes műfaj. A jazzmuzikus életről alkotott filozófiája itt ütközik legélesebben a műfaj megkívánta technikai tudás csillogtatásával. Sokan nem tudnak elvonatkoztatni ettől és kihasználják a lassú számok adta legkézenfekvőbb lehetőséget, a több hangot befogadó harmóniai keretet, s ezt sok hanggal „tömik ki”. Másokat annyira elragadtat a mondanivalóba oltott hitük, hogy a tiszta spiritualitást, mint egyetlen elemet tartják szem előtt, így zenélésük egyszerűen unalomba fullad. Nagyon keveseknek adatik meg az izlésesen mértékletes, technikás, mégis érzelemdús előadásmód elérése. Ezen szerencsések közé tartozik a tavaly óta már hetvenen túli Jimmy Smith, a Hammond-orgona hírneves virtuóza, aki technikai felkészültségéről több mint ötven albumán adott már bizonyítást. A felvétel teljes képet ad a soul és funky világába is kikacsintgató művészről lírai oldalának megjelenítésével. A lemez nyitószáma, a Stolen moments máris kuriózumot sejtet, hiszen annak ellenére, hogy Jimmy Smith több felvételt készített a zeneszerző-hangszerelő

Oliver Nelsonnal, ezek egyike sem tartalmazta a komponistát a hírnév felé repítő jazznótát. A szám feldolgozása, ami talán a lemez legjobban sikerült darabja, nagyon finom, fátyolos hangszerelésű, emellett merész akkordikájú és a modern kompozíciós elemeket sem nélkülözi. Smith különleges adottsága, hogy gyakran teljes combo hangzást tud elérni jellegzetes basszusvezetési technikájával (Angel Eyes, L'il Darlin'). A lemez ellen szól, hogy a balladákban kevésbé járatos hallgató számára is túlságosan konvencionálisnak hathat a már-már untig ismert repertoár. A művészek - akik egyébként egytől egyig rendkívül tehetséges és fegyelmezett előadók, közöttük a szólószámokban Jimmy Smith - nem hoznak radikálisan újat zenélésükkel. Így a lemez ugyan élvezetes, de nem átütő; csupán annyit sejtet, hogy a fiatal koruk ellenére hatalmas szakmai tapasztalattal rendelkező muzikusok rutinból, (talán az üzleti szempontokat sem figyelmen kívül hagyva ?!) oldották meg a feladatot. Azt viszont jelesre.

Balázs Ádám

Gateway

In the Moment

• ECM - MusicDome •

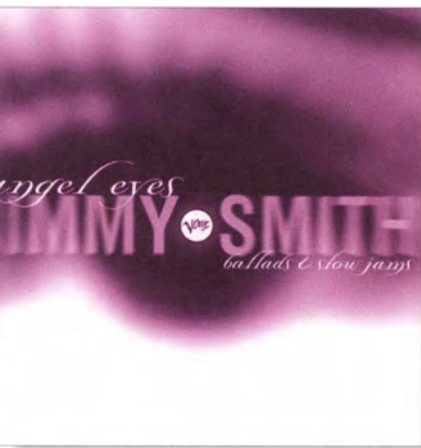
író számára, aki életének egy szakaszában heves, talán túlságosan (?) is heves érdeklődést mutatott az ECM-termékek iránt, szomorú, ám annál tanulságosabb és kizárólagosabb élményt nyújt a lemeztársaság világhírű gitár-bőgő-dob triójának legutóbbi lemeze. Bírálónak ugyanis olyan érzése van, mintha a három muzikus (akik közül a bőgős és a dobos továbbra is nagy becsben áll nála) arra a nem éppen egyszerű feladatra vállalkozott volna, hogy megállítsa a megállíthatatlan időt. Első, ebben a formációban készített lemezüket 1975 márciusában vették fel Ludwigsborgban, s már az se volt főműnek tekinthető, egyikük pályáján sem. Ezután következett a Gateway 2 1978-ban, melyen Abercrombie elektromos mandolinnal próbálta oldani az addigi általános egyhangúságot - kevés sikerrel. Nemrégiben pedig Homecoming címen jelentek

meg harmadik korongot a muzikusok: annyi más régen kimúlt zenekarhoz hasonlóan ők is feláldozták halottaikból, hogy... folytassák nagy részét érdektelen kísérletezgetéseiket. Csakhogy: a legtöbb zene, amely a hippis-lázadó-rockos hetvenes években természetesnek, sőt: helyenként elmélyültnek és gondolatgazdagnak hatott, az ma már nemigen művelhető - korszerűen. Szomorú, de tény: a Gateway-típusú muzikának egyszerűen befellegzett, mert elavult és unalmas. A hangszerelések egysíkúak, s ami egy kis szint vihetne e szürkén hömpölygő zenei világba (például Jack DeJohnette játéka egzotikus ütőhangszereken), itt nem kap jelentős szerepet. Pedig a címadó nyitódarab még kecsegtet némi reménnyel: Abercrombie, a lemez rossz szelleme ekkor még nem bonyolódik bele elektronikus gitárvariációiba és -effektusaiba, amik a CD, különösen a Shrubberies című darab legszerencsétle-

nebb zenei részleteit jelentik. A második számban már fogy az erő, csak Dave Holland vonókezelése ajándékoz meg néhány üdítő másodperccel. De a zenei textúra sehol se szerveződik koherens egésszé, a muzika széttöredezik, és az Abercrombie-féle szilánkok mind jobban sértik a fület. Holland és DeJohnette, akik bizonyos minőségszint alá sose mennek, se tudják az ezer darabra tört muzikát összerakni. Hiába a záró Soft (nomen est omen!) higgadsága, finom részletei, benyomásunk a második, majd harmadik lemezhallgatás után se módosul. Lehet, hogy Abercrombie is helyesebben tenné, ha John Scofieldhoz hasonlóan akusztikus, **quiet** felvételekkel próbálkozna, így frissítve fel üressé lett frazeológiját. Régi-új sémái, melyekhez makacsul ragaszkodik, évről-évre anakronisztikusabbak.

Máté J. György

G a t e w a y

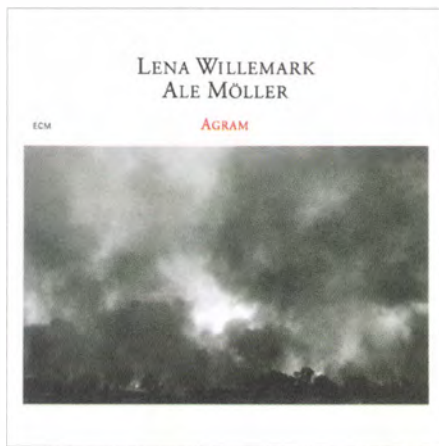

Angel Eyes -
Ballads And Slow Jams
Jimmy Smith - orgona,
Roy Hargrove - trombita,
szárnykürt,
Nicholas Payton - trombita,
Mark Whitfield - gitár,
Christian McBride - bőgő,
Gregory Hutchinson - dob.

Lena Willemark - Ale Möller

Agram

• ECM - MusicDome •

Lena Willemark - Ale Möller
Agram
The Nordan Project
Ale Möller - mandola, lant,
furulyák, népi hárfá, síp,
fatrombita, cimbalom, Lena
Willemark - ének, hegedű,
brácsa, Palle Danielsson -
bőgő, Mats Edén -
„búgóhegedű”, Tina
Johansson - ütőhangszerek,
Jonas Knutsson - szoprán- és
baritonszaxofon,
ütőhangszerek

azzrovat ide, jazzrovat oda, szögezzük le rögtön az elején: ez bizony nem jazzlemez. De még mielőtt bárki is, legyintve egyet, sietne továbblapozni, vegye figyelembe, hogy a Nordan Project második albumát (is) az ECM adta ki, s a felvételeken egy Palle Danielsson nevű úriember pengeti a bőgőnek az ő húrjait... S ha zenei műfajmeghatározás után keresgélve jobb híján a world music címkével látjuk el az albumon hallható zenét, és még ez sem riaszt el valakit, akkor már egyenesen vagyunk, érdemes lesz egy kis időt szentelni erre a különleges produkcióra.

A Nordan Project egy változó rendszerességgel működő, alkalmi társulás, amelyet olyan remek muzikusok alakítottak, akik sok más zenekarban és sokféle területen álltak már helyt. Együttesüket a svéd népzeneészek és az improvizáció világából érkező muzikusok találkahelyének fogják fel, s a skandináv folklorhoz való viszonyulásuk alapján magukat „progresszív konzervatívok”-nak tartják. Fentiek ékes bizonyítéka az ECM-nél 1994-ben megjelent első albumuk s a szóban forgó tavalyi felvétel.

Az együttes két vezéregyénisége az énekes Lena Willemark és a „multiinstrumentalista” Ale Möller. Willemark egy közép-nyugati svéd falu erdőkerülőjének lánya, aki a zenekar sokszínű zenei palettáján legegységesebben képviseli a svéd népzenei hagyományt, annak is elsősorban vokális ágát. Zenei örökségét szülőfalujából hozta, ahol elevenen élő népzenei környezetben nőtt fel. Tizennyolc esztendőskorától a stockholmi konzervatóriumban tanult, ebben az időben kezdett intenzívebben foglalkozni Keith Jarrett, Miles Davis és Jan Garbarek muzsikájával. A lemezen hallható dalokban énekét mindvégig mély hagyománytisztelő és stílusos előadás jellemzi, amelyre a finomságok iránti érzékenység és ugyanakkor (kiváltképp a medverigatós, Björnen című darabban) egyfajta atavisztikus erő is jellemző.

Möller jó ideig tartó és távolra vezető zenei kirándulások után talált rá saját hazája folklorisztikus értékeire. Korábban rockzenével foglalkozott, majd a jazz vonzotta, de a görög népzene és a buzukin való játékot is intenzíven tanulmányozta.

Willemark - Möller

Mindezek a hatások tetten érhetők mind hangszerjátékában, mind pedig a lemez legjavát adó, eredeti népzenei anyagokra készült feldolgozásaiban, illetve ezek szellemében született kompozícióiban.

Palle Danielssont a jazz elszánt híveinek szükségtelen bemutatni, hisz munkássága, együttműködése Keith Jarrettel, Jan Garbarekkel, Charles Lloydal, Bobo Stensonnal, Peter Erskinnel és másokkal mind közismert. Ebben a csapatban és ebben a zenében is igen jól érzi magát, s jó néhány szép szólóval teszi teljessé a rá jellemző, mindig a zenekart szolgáló perfekt kísérőjátékot és rendkívül igényes muzsikálást.

Mats Edén „búgóhegedű”-jének hangja, az ütőstudását Kubában és Brazíliában tökéletesítő Tina Johansson árnyalt és ugyanakkor dinamikus játéka és a Garbarek hatását egyéni stílusával ötvöző Jonas Knutsson szaxofonozása mind-mind fontos alkotóeleme annak a kamarazene rangú produkciónak és igazi ECM-es soundnak, amely az Agramot jellemzi.

A címadó dal üzenetértékű mai korunkban, amikor néhányan még vágyunk ilyen „biozenékre”: Agram trar etter souli, azaz: A vadrozs Nap után vágyódik.

Borbély Mihály

Gateway:
In the Moment
John Abercrombie - gitár;
Dave Holland - bőgő;
Jack DeJohnette - dob,
Korg wave-dob,
török keretes dob, zongora

Roger Smith

My Colours

• JVC - MusicDome •

R o g e r S m i t h

gy George-Duke-Miles Davis témával indul Roger Smith lemeze, mely több szempontból is bemutatkozásnak számít. Az austini (Texas) stúdiózenész-billentyűs a JVC-nél, Kaliforniában felvett első lemezén új korszakot nyit, azok után, hogy más stílusokban utazott, többek között Freddy King, Rita Coolidge, Harvey Mason, Paul Jackson, valamint (a keresztény rockos) Charlie Peacock oldalán. A Miss Wiggle (So What!) a zárójelben jelölt Davis kompozíció vezérmotívumát használja fel - alaposan megcsavarva, némileg felgyorsítva. Már itt, az első számnál megdöbentem, mert a lemez a két évtizeddel ezelőtti jazz-rock világot idézi (például Duke nem csak az első szám szerzőjeként van jelen, hanem hatásában is szinte végig, de George Bensont is emlegethetnénk éppenséggel). Jószerivel csak annyi a különbség a stílus úttörőihez képest, hogy dobprogram szól a befejező darab kivételével mindenütt, és jelzesszerű rap-betét is keveredik a változatos énekszólók, -duók, vokálok közé. Ugyanilyen túlzott gyakorisággal brummog a szintetizált basszus is, bár egy-két helyen Alphonso Johnson stílusának erős hatását lehet érezni. Még két „idegen toll”, és következik a saját kom-

pozíciók sora. Az utolsó nóta ismét csak nem a zenekarvezető, hanem zongoristájáé, Ben Sidrané. Itt a hagyományosabb jazzhangszerek mellett megszólal a Hammond-orgona modern változata, a B-3 típus is. A lemez címének szellemében változatos („színes”) a szerzemények hangszerezése. Ez tipikusan olyan lemez, ahol a számonként változó-kiegészülő zenekari felállás nem árt, hanem használ az összehatásnak, bár nem azok a legerősebb számok, ahol egyedül, vagy egy-két stúdiózenésszel játszik végig minden hangszerezen a „zenekarvezető”. Azért az elektromos hangszerek köré és mellé izléseken építették be a különböző magasságú szaxofonokat, a trombitát vagy a szárnykürtöt, a gitárt, illetve a vokál-kórusokat. Roger Smith mellett Tracy Carter neve tűnik fel legtöbbször társszerzőként és hangszerezőként is. Az összkép nagyon kellemes, helyenként kifejezetten dallamos muzsika. Tökéletes háttérzene akár otthonra, akár vendéglátó helyeken, még akár bevásárlóközpontokba is. Az új ötletek totális hiánya miatt azonban ez a produkció nálam csak közepes. Ez ugyan nem jelenti azt, hogy nem hallgatom szívesen.

Nemes Nagy Péter

David Sanborn

Songs From The Night Before

• Warner •

anborn legfrissebb zenei termése, mint ahogy erre a címben is utal, egy éjszaka hangulatát tárja elénk. A lemezen felcsendülő számok az East Coast vonulatot képviselik, s a New York-i éjszaka és füstös funky klubjainak hangulatát jelenítik meg. Sanborn a megszokott kemény, líraiságot nélkülöző hangján fúj és rendkívül ügyes, dallamban és hangulatában is változatos szólókkal lazítja az amúgy tetszetősen és mívesen kimunkált groove-okat. Mégis, mintha túlságosan öncélúan, technikai tudásával kérkedően zenélné. Nem lenne ezzel semmi baj, hiszen a jazzben, amióta a hangszeres szólókra toldott a hangsúly, az efféle mentalitás elfogadott, ha nem is mindenki favorizálja. Ám Sanborn útközben elveszítette a mértéket. Egyetlen szólót sem engedélyezve a „társaknak”, túl komolyan vette, hogy ez a lemez ró-

la szól, így becsülettel végig fújja a nevével fémjelzett lemezt. Az egytől egyig kitűnő stúdiózenészek szabadságát olyan mértékben korlátozza, hogy csupán néhány taktusos „fill”-eket, azaz improvizatív zenei töltéseket engedélyez. A zenei felelgetésre kitűnően alkalmas Rumpelstiltskin című szám elveszíti elevenségét, mert hiányzik a hangszeres változatosság. A lemez zárószámán, a Southern Exposure-on, hallhatjuk a gitárt és a szaxofont is; ez az egy szám bizonyítja hogy milyen különbséget jelent, ha a zenészek egymásra figyelve és füelve, egymást kiszolgálva, összhangban játszanak. A lemezen dicséretes az egy téma köré szerveződött konzekvens, mégis változatos zenei anyag, ám ez - Sanborn mindenhatóságát hangsúlyozva, egy szám kivételével - steril marad. Mindvégig túlgondoltak a számok, Sanborn nem hagyta figyelmen kívül a zenélés, a jazzsztárkultusz piaci hatását sem. A „smooth jazz”, vagy „easy listening” rádióadóktól hemzsegő Amerikában állandó felvevőpíacra lel ez a lemez, hiszen tökéletesen megfelel minden elvárásnak. De ezt senki nem hányhatja a szemükre.

Balázs Ádám

D a v i d

David Sanborn:

Songs From The Night Before

David Sanborn - altszaxofon, Ricky Peterson - billentyűk,

szintetizátor programozás,

Paul Peterson - programozás, gitár, Dean Brown - gitár,

Don Alias - ütőhangszerek, Stúdiómuzsikuskok:

Will Lee bőgő, Pino Palladino - basszusgitár,

Steve Jordan dob, Philip Upchurch - gitár, John

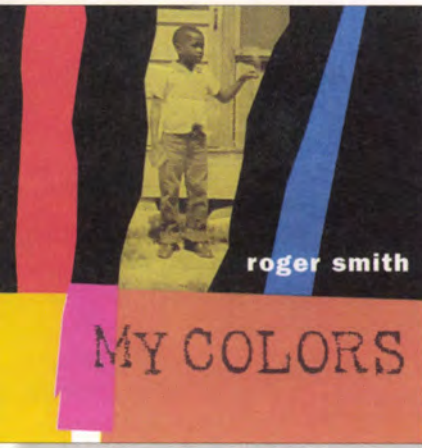
Purcell - basszusklarinét, altfuvola, George

Young - szoprán-szaxofon, klarinét, fuvola,

Dave Tofani - tenorszaxofon, fuvola,

Randy Brecker - trombita

Warner

roger smith

MY COLORS

Roger Smith:
My Colours

Roger Smith - billentyűs hangszerek, zongora, basszus, vokál,
Tracy Carter - billentyűs hangszerek, zongora, ének, Bill Ortiz - trombita, szárnykürt,
Norbert Stachel - szaxofon,
Michael Paulo - altszaxofon, Darius Babazadeh - szopránszaxofon,
Vernon "Ice" Black - gitár, Michael Gregory - gitár, Mick Valentino - gitár,
Bobby G. - ritmusgitár,
Rufus Yabro - basszusgitár,
Claude Mack - dob,
Varey Avery - ütőhangszerek, Wayne Rodriguez - dobprogramozás,
Max Reynolds - rap.

A hónap klasszikus jazzlemeze

The Quincy Jones Big Band

Live In Paris

• Quest - Warner •

Quincy Jones neve mindenki számára ismerősen cseng Michael Jackson, vagy Diana Ross producereként. Egykori jazzes múltjára mostanában legfeljebb Miles Davis-szel közös Montreux-i lemeze emlékeztetett. Pedig a történet Seattle-ben kezdődött, szülővárosában, ahol gyermekkori pályatársai Ray Charles és Slide Hampton voltak. Rövid tanulás után 1951-ben a Lionel Hampton zenekar trombitaszekciójának tagja Clifford Brown, Art Farmer és Benny Bailey társaságában, de ekkor már más zenekaroknak is hangszerel. Még Hamptonnal járt először Párizsban, de dolgozott Count Basie és Dizzy Gillespie hangszerelőjeként is. Jones saját zenekara egy színházi bemutatóra összeállított válogatott csapatból állt össze, de két év komoly művészi sikere és gazdasági vergődése után kénytelen volt beszüntetni működését. Quincy Jones ezután vállalta el a Mercury lemeztársaság művészeti vezetését, lett egyre keresettebb filmzeneszerző, végül aranycsínáló sztár-producer.

De térjünk rá az 1960-as párizsi lemezre! A hangszerelések három kivétellel Quincy Jones munkái, és ez a teljes zenei anyag stúdióban is felvételre került annak idején. A zenekar csupa nagy névből áll, stílusa pedig nagyon hasonlít az akkori Count Basie zenekaréra, annak valamivel modernebb változata. A „Birth of a Band”, Jones kompozíciója jellegzetes példa erre a stílusra, Budd Johnson és Jerome Richardson remek tenorszólóival. Az „Everybody's Blues” a Basie veterán Ernie Wilkins darabja a kedvencem a lemezen. Julius Watkins a stúdiófelvétel egyetlen szolista, itt is övé az első improvizáció, ráadásul nagyobb terjedelemben. Watkins volt az egyetlen vadászkürtös, aki jazz improvizátorként tökéletesen megállta a helyét. Egyébként sem sokan próbálkoztak ezzel a jazz számára hálátlan hangszerrel. Watkins többek közt Monkkal és Sonny Rollins-szal is játszik lemezen, de itt jobb, csúcsmórában hallható. Az ő szólóját egy újabb kuriózum követi: egy harsonás hölgy, Melba Liston nem éppen eget rengető szólója, majd Clark Terry akkoriban még nagyon újszerű „mumbling” énekszólója. Clark Terry, aki Quen-

The Quincy Jones Big Band

Q LIVE IN PARIS CIRCA 1960

Q U I N C Y J O N E S

The Quincy Jones Big Band:
Live In Paris
Circa 1960
Clark Terry, Benny Bailey,
Leonard Johnson,
Floyd Standifer - trombita;
Quentin Jackson, Jimmy
Cleveland, Melba Liston,
Åke Persson - harsona;
Julius Watkins - vadászkürt;
Phil Woods, Budd Johnson,
Sahib Shihab,
Jerome Richardson, Porter
Kilbert - szaxofon;
Patti Bown - zongora;
Les Spann - gitár, fuvaló;
Buddy Catlett - bőgő;
Joe Harris - dob.

tin Jacksonnal együtt a Quincy Jones big band kedvéért hagyta ott Duke Ellington együttesét, itt kezdte sikeres szolista pályafutását. Szólói egytől-egyig tökéletesek úgy technika, mint swing és érzelmi kifejezés tekintetében. Clarkot egyébként sosem hallottam gyengén játszani. A szolisták közül hadd említsem meg még Phil Woods-t, akit viszont már hallottam jobb formában is, valamint Jimmy Cleveland trombonost, aki hangszerének egyik legeslegjobb képviselője, itt is remek, sajnos csak rövid jelenetei vannak. Az albumon a jól ismert számok oldott koncerthangulatban szólalnak meg, egy-két trombitagigszer sem számít, a szólók közben pedig nem kell időkorlátokra ügyelni.

Král Frigyes

a n b o r n

DAVID SANBORN

Songs from the Night Before

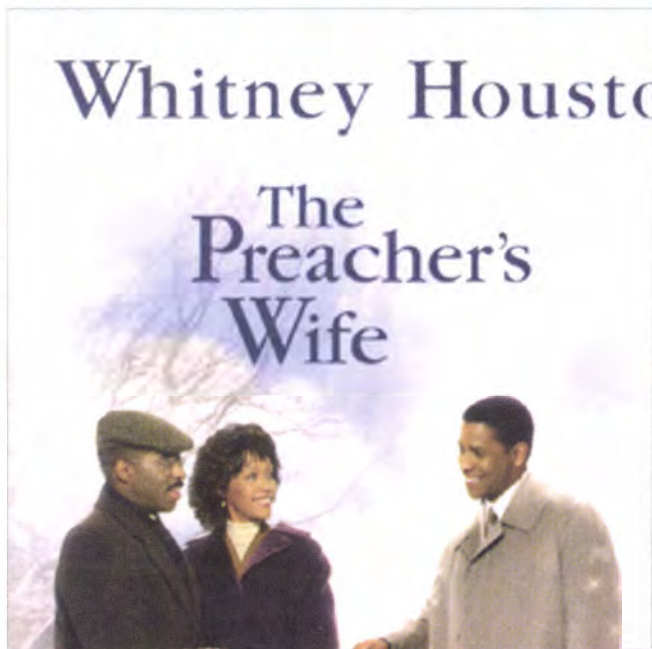
Szinte hihetetlen, de mégis igaz: Whitney Houston töretlen karrierje immár egy évtizede tart, és sikersorozata a jelek szerint 1997-ben is folytatódik. Whitney a rhythm and blues és gospel sztár, Cissy Houston lányaként és Dionne Warwick unokahúgaként már kisgyermek korától tudatosan készült az énekesi pályára és a ragyogó szólókarrierre. Ennek a tudatosságának köszönheti, hogy egyetlen komolyabb csalódás sem érte, és nem kényszerült stílusváltásra sem. Ugyanazt az R And B gyökerű, populáris, de igényes zenét favorizálja a kilencvenes években is, amellyel első sikereit aratta. Nevét viselő debütáló albuma óta lemezeit az Arista gondozza, és az eladási statisztikákkal még a hanglemepiac cápái is elégedettek lehetnek: a Whitney Houston, a Whitney és az I'm Your Baby Tonight című szólóalbumokból több mint 50 millió fogyott, majd a kilencvenes évek elején kezdődött filmes karrier új fejezetet nyitott Whitney életében. A Kevin Costnerrel forgatott The Bodyguarddal lett igazi diva és szupersztár; szép és

díjeső azt is lehetővé tette Whitney számára, hogy - ismét tudatos megfontolás és döntés eredményeként - közelebb kerüljön gyökereihez, a soulhoz és a rhythm and blueshoz; azt is vállalva, hogy a 33 millió példányban elkelt Bodyguard üzleti nyeresége így meg sem közelíthető. Két évvel később megszületett a Waiting To Exhale című film és zenéje, három vadonatúj dallal, amelyek közül az Exhale (Shoop Shoop) ismét a slágerlisták élére emelte Whitney Houstont, a Count On Me című duett pedig lehetőséget adott a fiatalabb pályatársnak, Ce Ce Winans-nak egy biztató karrier megkezdésére. Az album további részét Whitney ezúttal nagy példaképeinek, vetélytársnőinek és utánpótlásának engedte át: Aretha Franklintól a TLC-n keresztül Mary J. Blige-ig. Whitney filmes trilógiájának harmadik darabja a The Preacher's Wife, amelynek zenei anyaga a közelmúltban látott napvilágot. Maga a sztori egyébként egy fél évszázaddal ezelőtti klasszikus feldolgozása: békés, romantikus, fekete „polgári” vígjáték, amely egy egyházközösség mindennapi gondokkal küzdő lelkipásztoráról és éneklő feleségéről szól. A feleséget Whitney Houston játssza, a segítségükre siető angyalt pedig Denzel Washington. A soundtrack tizennégy dala közül ezúttal mindössze négy nevezhető a szó hagyományos értelmében popzenének: a máris kimagasló sikert aratott Step By Step, amelynek szerzője - komoly meglepetést okozva az egész popszakmának - az Eurhythmics-ből ismert és szólóban is sikeres Annie Lennox; Babyface és Diane Warren egy-egy szerzeménye, valamint egy régi Four Tops sláger feldolgozása. A Somebody Bigger Than You And I című számot Whitney együtt éneklte tékozló férjével, Bobby Brownnal és az egykori fiúcsapat, a New Edition másik két tagjával, Johnny Gill-el és Ralph Tresvanttel. Az album gerincét azonban nyilvánvalóan nem ez, hanem a gospel alkotja: az a zene, amely egy egész életfilozófia, a naiv, gyermeki vallásosság megtestesítője is egyben. A többségében tradicionális gospel-dallamokat Mervyn Warren korszerűsítette, s ezekben a dalokban Whitney oldalán egy énekegyüttes (Georgia Mass Choir), sőt édesanyja, Cissy is hallható.

Összességében tehát Whitney Houston - aki távolkeleti turnéját befejezve most éppen az eddigi pályafutásának legnagyobb sikereit összegző Greatest Hits-albumra készül - merete vállalni önmagát, és azt a hagyomány- és szimbólumrendszert, amely mindmáig meghatározza életét. Ez a nyílt őszinteség pedig olyan érték, amit az egyre kíméletlenebbé váló popbizniszben kevesen tudnak megőrizni.

Retkes Attila

THE PREACHER'S WIFE

The Preacher's Wife
- filmzene
Arista/BMG

tehetséges lányból ünnepezt színésznő. Az egykori Dolly Parton dal, az I Will Always Love You a kilencvenes évek korszakos slágereként vonult be a köztudatba, de az I'm Every Woman című Chaka Khan feldolgozás és az I Have Nothing is szép sikert aratott, így Whitney és a kiadó még azt is megengedhette magának, hogy a Bodyguard zenéjét tartalmazó soundtrack ne csak az énekesnőről szóljon: a betétdalok előadói között Lisa Stansfield, Joe Cocker, Kenny G. és Curtis Stigers is felbukkant. A film páratlan sikere és a Bodyguardért kapott

B R A V I S S I M O

Bravissimo 3
- Best Of
Hungary
BMG

Egy évtizede, a nyolcvanas évek közepén divat volt a magyar zenét - és elsősorban a magyar rockzenét - siratni és temetni. A nagy generáció csapatai akkorra már elfáradni látszottak, kiöregedtek, így tőlük leginkább csak búcsúkoncerteket várhattak és kaptak a rajongók. Ezek a bandák azóta is csak egy-egy újabb (ön)ünnepelés, nosztalgiazás erejéig állnak össze, de új produkciókkal már általában nem jelentkeznek. Szakma és közönség egyaránt hiányolta az új arcokat, tehetségeket, az átütő sikert arató, esetleg egy nemzedéket megmozgató, magával ragadó együtteseket és szólísta-egyéniségeket. A rockzenében ideológiák, életfelfogások kifejeződését kereső zenehallgatók elkeseredése tovább fokozódhatott, amikor kis hazánk hanglemezipiacán is megjelentek a nemzetközi cégek. Bár a mögöttük álló háttér segítségével elméletileg több lehetőséget jelenthettek volna, hamar kiderült - és ezt valószínűleg a próbálkozó zenekarok érezték meg leginkább -, hogy a multinacionális cégek felfogása szerint a zene elsősorban üzlet, a szórakoztatóipar része. A hazai képviselők életében is bizonyára elérkezik majd az idő, amikor a nem feltétlenül anyagi sikert jelentő produkciókat is felvállalhatják; most azonban még mindenekelett saját anyacégük előtt kell bizonyítaniuk, vagyis üzletileg sikeres kiadványokat kell produkálniuk. Ennek kapcsán persze felvetődhet a kérdés, hogy születnek-e vagy inkább „gyártódnak” a slágerek. Az mindenesetre tény, hogy

többmillió - a magyar piac esetében több tízezer - eladások manapság szinte kizárólag a könnyed szórakozást szolgáló kiadványok esetében lehetségesek. (Ez a kategória szerencsére nem feltétlenül jelent igénytelenséget.) Csak és kizárólag ezeket hallgatjuk, ezeket hallgattatják és nézetik velünk a - szintén elsősorban üzleti sikerre törekvő - kereskedelmi rádióállomások és tévécsatornák. És hogy valóban erre van-e szükségünk, az egyelőre nem is nagyon derülhet ki, mert a magyarországi médiapiac jelenlegi állapotát tekintve nincs esélye egy esetleg csak bizonyos rétegekhez szóló médiumnak. A kör bezárul tehát, és nyilvánvalóvá válik: csakis a piac határozza meg, hogy milyen produkciók készülhetnek el és jelenhetnek meg ma Magyarországon. De melyek is voltak ezek a piacképes produkciók 1996-ban? Ezt hivatalosan megválaszolni és összefoglalni a harmadik éve megjelenő Bravissimo - Best Of Hungary című kiadvány.

Az idei válogatás tükrében a hazai könnyűzenei élet egysíkúságára semmiképpen sem panaszkodhatunk: a rock and roll-tól a dance-en át a rapig, a rave-től a dallamos rockzenén keresztül a musicalig minden műfajban születtek sikeres felvételek, aranylemezek. Az album meghatározó jellemzője tehát a mai magyar könnyűzene „minősége”: jól ismert és jól bevált formáját hozza Fenyő Miklós, a Republic, Sipos F. Tamás, Ákos és Presser Gábor; elsősorban a tinédzsernek szívet ohatja megdobogtatni a Soho Party, a Hip Hop

Boyz, a Kozmix, a Happy Gang és a tavalyi év egyetlen, újoncként igazi ismertséget elért csapata, a 4 F Club. A stílus - zenében és főleg szövegben - az ifjak szüleinek ízlését bizonyára sérti, de az eredmény, a siker elvitathatatlan. Továbbra is sajátosan szellemes a Pa-Dö-Dö és az Animal Cannibals, a DÉS-Gesztli páros is megjósolhatóan biztos befutó volt; Berkes Gábor produkciói - az Emberek felvétele, illetve a Xénia-láz slágere, a Tiltott szerelem - változatlanul professzionális kivitelűek. Az igényesebbeket boldoggá teheti, hogy Charlie mellett Cserhádi Zsuzsa egy dala is helyet kaphatott a legsikeresebb magyar felvételek között, és hogy - kiadói felkérésre - Katona Klári is új lemezzel jelentkezett, amellyel szintén népszerűvé vált egy felvétel. Saját műfajában a Bravissimo 3 alapos és nívós válogatás, amelyre az előadók és dalírók kiválasztása gondosan, odafigyeléssel, szakértelemmel történt. Bizonyára lesz olyan hallgató, akinek hiányzik majd Demjén Ferenc, Koncz Zsuzsa, Zorán vagy éppen Friderika egy-egy 1996-os slágere, és olyan lemezvásárló is akad, aki egy másik dalt hallgatna szívesebben az adott előadótól. Az azonban vitathatatlan, hogy a CD-n nagy slágerek és népszerű előadók hallhatók, s így a Bravissimo 3 a lehetőségekhez képest - és a felvételek hullámmódozó színvonalától függetlenül - jó, „misszióját” beteljesítő gyűjtemény.

Pataki Andrea

ROYAL PHILHARMONIC ORCHESTRA

★★★★★
 Royal
 Philharmonic
 Orchestra:
 A Sympho-
 nic Tribute To
 Queen
 SONY

A Royal Philharmonic Orchestra már korábban feltűnést keltett a popszakmában sajátos "komolyzenei" feldolgozásaival. Az Offenbach és Verdi műveiből készült, diszkósított egyvelegek után ezúttal a Queen együttes dalai kerültek sorra, David Palmer átdolgozásában. Palmer a szimfonikus rockzene, mint önálló műfaj úttörője volt: 1984-ben például Jethro Tull-dalokat írt át klasszikus hangszerekre, s ezzel Európában és Amerikában egyaránt ismertté vált. Palmer és a zenekar több mint egy évtizede dolgozik együtt, s a munka során többször - amikor más előadók is megpróbálták újjáéleszteni, illetve újraértelmezni Freddie Mercury dalait - felmerült egy Queen-album elkészítésének gondolata. A most végre realizált lemezen tizenkét dal található, amelyek - előre, tudatosan megszerkesztett struktúra alapján - előjátékkal, közjátékkal és utójátékkal kombinálva szólalnak meg; úgy, hogy Palmer a prelúdiomot a Tie Your Mother Down, az intermezzót a Death On Two Legs, a posztlúdiomot pedig az In memoriam című dallal kötötte össze. A zenekarból egy-egy szakaszban szólítává lép elő a trombitás John Barclay - akí mindvégig nagyszerű teljesítményt nyújt -, a korrekten muzsikáló pozanos (Derek James) és

dobos (Alan Walley), illetve a gyenge közepes teljesítményt nyújtó, gyakran pontatlanul intonáló szopránszaxofonos, Stan Sultzman.

Az előjátékokat és az említett első számot a Bicycle Race feldolgozása követi, amelyben érdekesek a vonós- és fúvósok dialógusai. A Somebody To Love zenekari verziójában - meglepő fordulattal - John Of Fornsete XIII. századi Nyár-kánonjának motívumai bukkannak fel, a Killer Queenben pedig Beethoven Sors-szimfóniájának néhány üteme. A Who Wants To Live Forever hangzasképét erősen lerontják a szopránszaxofon intonációs problémái és az indokolatlanul teatrális dobütések. Hatásos viszont az ütős szekció szerepeltetése a Now I'm Here és az Innuendo című opuszokban. Ez utóbbi dalban egyébként az ostinato ritmus Ravel Boleróját, a sűrű vonóshangzás pedig Morricone és Vangelis filmzenéit idézi. Ettől a ponttól kezdve már a hárfá is színesíti az egyébként sem szürke zenekari összhangzást, a We Are The Champions pedig egyfajta tutti finálé formájában megkoronázza az izléseles, kellemes hangzóélményt nyújtó albumot, amely feltehetően nem az utolsó az extrém Queen-válogatások sorában.

Pászti Károly

A kezdetben kizárólag

amerikai nagyvárosok fekete negyedeiben elterjedt „gangsta rap” az utóbbi években az egész világ poppiacát tekintve is önálló műfajjá vált. Ez a jelenség elsősorban azal magyarázható, hogy a korábbi, hagyományos fekete műfajok, és mindegyiknek a soul - amelyek gyökerei a fekete közösségek egyházi zenéjéig, a spirituáléig és a gospelig vezethetők vissza -

L L

★★★★★
 LL Cool J:
 All World
 PolyGram

mind többi „világi” elemet vett át. A soul-előadók elsődleges témája lett a nyers szexualitás, az erőszak, a nagyvárosi élet, a kábítószer-dealerek, kisstílű autótolvajok, örömlányok világa, az elslumosodó külvárosok Amerikája.

Ennek megfelelően változott a zene is: az Otis Redding vagy Stevie Wonder-féle lírai romantikát felváltotta egy lényegesen ritmikusabb, feszülten lüktető, sötétebb tónusú muzsika, amelyben a kor követelményeinek megfelelően - egyre nagyobb szerepet kapott a rap. Mindez nem azt je-

lenti, hogy például a napjaink standard soul-zeneszerzőjének és -producerének tartott Kenny "Babyface" Edmonds szerzeményei összemósódnának a többször betiltott, különösen agresszív Ice T And The Body Count stílusjegyeivel, de az tény, hogy az úgynevezett gangsta rap a soul közvetítésével és segítségével nyert polgárjogot, és tudott harcba küldeni olyan tehetségeket, mint a maffiavezérként is emlegetett Tupac Shakur (2Pac) - akiről máig sem tudni, hogy tavaly ősszel valóban megölték-e egy Las Vegas-i bokszmeccs után kialakult lövöldözésben -; az egy éve üstökösként feltűnt (többszörösen büntetett előéletű) Coolio vagy a ma már "régi motorosnak" számító LL Cool J, aki nemrégiben válogatásalbumot jelentetett meg 1985 és 1996 közötti slágereiből.

O O L

Az első, komolyabb nemzetközi sikereket aratott rapper - akinek nevében az LL (Ladies Love) rövidítés arra utal, hogy a hölgyek körében igencsak népszerű - sokkal konszolidáltabb, mint 2Pac, Ice T vagy akár Coolio; ennek ellenére az európai fül számára még mindig fárasztóak ezek a kifejezetten monoton, bár két-ségkívül karakterisztikus és összetéveszthetetlenül egyéni stílusú dalok. LL Cool J nem akar nagy meglepetéseket okozni: fáradhatatlanul mondja nyomdafestéket nem tűrő szövegeit, beszél a gettók mindennapjairól, barátokról és ellenségekről, késekről és pisztolyokról, rendőrökről és kihallgatásokról, alkoholoról és drogokról, és persze mindenekelőtt a lányokról.

Aki szerette a New Jack City című filmet és a Music Television feketezenéi adásait, az biztosan nem fog csalódnani; a klasszikus európai értékek hívei viszont ezután is elszörnyedve gondolnak majd a gangsta rapre és LL Cool J-re.

Zombori Tamás

Dune And
The London
Session
Orchestra:
Forever
EMI

D U N E

lemezüik Európa-szerte átütő sikert aratott. Hogy mi lehetett a siker titka? Valószínűleg az a rendkívül szuggesztív, hihetetlenül gyors, monoton lüktetésű, de helyenként mégis dallamos zene, amelynek hatásáról 1995 novemberében, a budaörsi hangárban a műfaj magyar szimpátiázásai is meggyőződhetek. A Burhoff-Oettrich duó 1996 őszén megjelent második albumán egy még keményebb hangzásvilág, az úgynevezett hardcore irányába mozdult el, s emiatt sokan elpártoltak az együttestől, és egyre kevesebb rádióállomás vállalkozott dalaik sugárzására.

Alig néhány hónapot kellett várni a folytatásra, és a Dune ismét irányt váltott: 1997 első napjaiban került a lemezboltokba Forever című albumuk, amelyről - óriási meglepetésre - elsőként a Queen egykori legendás dala, a Who Wants To Live Forever kisérsé brutális feldolgozása vált ismertté. A lemez további része is átíratokat tartalmaz; Martin L. Gore: Somebody, Phil Collins:

Against All Odds, Robert Wyatt: Sea Song, Holly Johnson: The Power Of Love, Prince: Nothing Compares 2U, Howard Jones: Hide And Seek és Alison Moyet: Winter Kills című egykori slágere

szólal meg, a London Session Orchestra kíséretével.

Hogy miért jutott eszébe egy német techno-duónak egy angol szimfonikus zenekarral összeállni? Erre feltehetően csak az érintettek tudják az autentikus választ. Az összehatás mindenesetre ellent-

mondásos, főleg azért, mert a közreműködő énekesnő kifejezetten gyenge teljesítményt nyújt; Freddie Mercury vagy Holly Johnson eredeti tónusát meg sem közelítő, vérszegény hangját folyamatosan elnyomja a felkészületlen és pontosan játszó zenekar. Kellems meglepetést okoznak viszont az egyes dalok közötti rövid intermezzók, amelyek leginkább a századeleji francia kávéházak és éjszakai lokálok hangulatát idézik, néhány bizarr, Eric Satie művészetére utaló mozzanattal ötvözve. A mérhetetlen szomorúsággal teli, rövid frázisokból álló, "szimbolista" zongoraközjátékok is elgondolkodtathatják a hallgatót, miközben apró lélegzetvételként összekötik a szerelemről, barátságról és örökkévalóságról szóló dalokat. Egyszóval: furcsa ez a lemez. E pillanatban az sem tűnik lehetetlennek, hogy a két hamburgi techno-sztár következő albumáról már a jazz rovatban olvashatnak kritikát.

Pászti Károly

ENIGMA

Enigma: 3
EMI

Elenyészően kevés olyan csapat volt és van a könnyűzenei piacon, amelynek neve sokkal többet árul el zenei minőségéről, mint bármifajta műfaji körülírás. Az Enigma a kevesek egyike: igazi, hamisítatlan „hangulatzene”; gregorián techno. Középkori templomi muzsika távol-keleti (mongol) és balti (lett) népzenei hatásokkal ötvözve, majd számítógépen kikeverve. Nehéz azonban bármit is minuciózusan leírni abból, ami új korongjukon (akárcsak a régieken) hallható, mert szavakba öntve hamar unalmassá, közhellyé válhat mindaz, ami a dalokban még originálisan izgalmas. Az Enigma zenei receptje alapjában véve rendkívül egyszerű, és a hozzávalók is közismertek: végy néhány középkori kolostori dallamot, programozz hozzá valami izgalmas ritmust, keress a hangulathoz illő effekteket. Aztán, ha mindez együtt van, már csak néhány női és férfi vokálra, időnként egy-egy kórusbetétre, szintetizátorral is előállítható, különös beszéd- és énekhangokra, valamint szexuális áthallásokkal teletűzdelt vallásos szövegre van szükség. Ezt a receptet az elmúlt évtizedben sokan - a techno napszámosaitól Madonnáig - kipróbálták, váltakozó sikerrel.

Igazán elfogadhatni ezt a tömjéntűs hangulatot és zenei ars poeticává emelni a közel ezeréves, misztikus dallamok felelevenítését viszont talán csak az Enigmának sikerült. Valószínűleg azért, mert a formáció meghatározó személyisége, Michael Cretu számára nem csupán zenei ötletihányra való gyógyírt jelentenek az egyszerű alapképletekre épülő, mégis kiismerhetetlenül változatos gregorián dallamok, hanem - a zenetörténet e jeles stílusát és tradícióját szabad zenei asszociációk forrásaként kezelve - „rákomponálta” mindazt, ami dallamban, ritmusban és szövegben eszébe jutott erről a korról, erről a zárt zenei világról. Cretu ráadásul a modern slágerzene ismérveinek és a legszélesebb közönségigénynek megfelelően komponál, ami tovább emeli az album egyébként is magas színvonalát. Az pedig már csupán technikai apróságnak tűnhet, hogy - a CD-n található tizenkét kompozíciót organikus egységnek tekintve - finom lehalkításokkal „egybefolyatják” a dalokat. Mégis éppen ez adja meg az album varázsát: olyan atmoszférát teremt, amelyet ma az Enigma egyetlen utánzója sem tud megközelíteni.

Bóday Pál Péter

Amikor néhány éve a Rapülől együttes háttér vokálja és produceri teamje - Meseautó címmel - háború előtti magyar slágerek „újrafényezett” változataiból adott ki egy korán sem sikertelen válogató CD-t, már sejteni lehetett, hogy kezdeményezésüknek lesz még folytatása. Az ötlet egyszerű és ügyes: nem kell saját kompozíciók megalkotásával, eredeti melódiák és szövegek kitalálásával tölteni a drága időt; jól bevált pa-

CSINIBABA

Csinibaba
- filmzene
Bouvard és
Pécuchet
Records

nelekből, kockázatmentesen lehet építkezni, és ráadásul egy ilyen CD - más feldolgozáslemezekkel ellentétben - a kollégák, pályatársak haragját sem vívja ki, hiszen az eredeti verziók alkotóinak döntő többsége már nincs az élők sorában. Így követhette a Meseautót a Bergendy-féle Mesél a pesti Broadway - amely nagyságrendekkel igényesebb, gondosabban kidolgozott, több energiát igénylő produkció volt, csak éppen nem állt mögötte egy multinacionális kiadó promóciós háttérre, s ezért üzletileg nem lehetett sikeres; most pedig a Csinibaba, amely

zintén nem különösebben originális, viszont megvan az a mentsége, hogy egy új filmhez költődik: Tímár Péter azonos című, a hatvanas években játszódó, a napokban bemutatott és az alkotók reményei szerint a Sose halunk meghez, a Szambához és a Sztracsatellához hasonló özőnségsikert hozó mozijához.

A filmpremier előtt néhány héttel utcára került a CD érdekessége, hogy megjelenését egyetlen multinacionális kiadó hazai képviselője sem váltotta - pontosabban: nem kifejezetten előnyös feltételeket kínált az alkotóknak -, így aztán a publikálás minden öröme és nehézsége egy kis független cégnek, a Bouvard és Pécuchet-nak jutott; annak a labelnek, amely néhány éve a nagy utazás kiadója volt, s azóta is Dész László aláírásának bevételeiből fedezi igényes jazz- és klasszikus kiadványainak veszteségét.

B A B A

A Csinibaba című album dalait többségében Závodi Gábor és Madarász Gábor hangszerelték; szépen, kellemesen, különösebb meglepetések és bizarr ötletek nélkül. Czerovszky Henni, Lovács Felicia Flóra, Závodi Gábor és Bársony Attila előadása is ilyen: kulturált, nem izléstelen, csak éppen semmivel sem nyújt többet, mint a harminc-negyven évvel ezelőtti Su-su bolondság, különös éjszaka vagy Te szeress legalább. Gátlástól János és Cseh Tamás szereplését inkább promóciós szempontok indokolják, és nem az énekesi teljesítmény; a Kispál és a Borz négy felhőalozása (Csinibaba, Kicsit szomorkás a hangulatom, Bikiniben láttam meg, Gézengúz) viszont kifejezetten izgalmas.

A sajátos interpretáció valószínűleg sokakat vitára ingerel majd, de tény, hogy elsősorban Kiss László és főképp az énekes, Lovasi András jó értelemben vett gátlástalansága miatt érdemes megvenni ezt a lemezt.

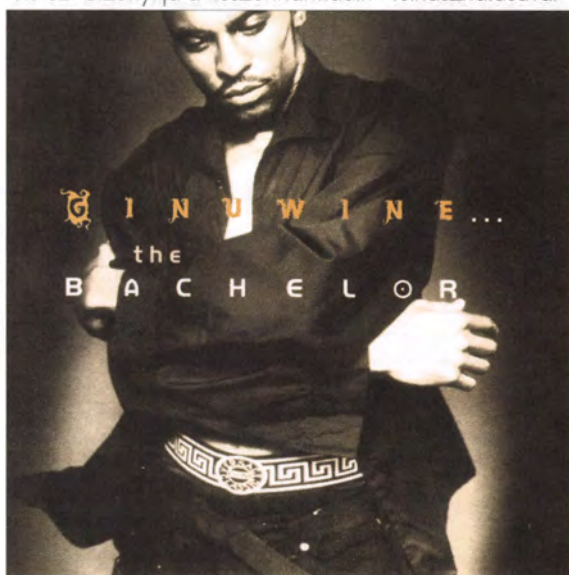
Zombori Tamás

Egy éjszakai tévéadásban meglátni Michael Jackson, ettől mágikus erőre kapva énekesé válni és egy multinacionális kiadó felkérésére lemezt készíteni - mindez pillanatok műve. Legalábbis ezt bizonyítja a huszonharmadik

fiúról az említett nyilatkozatok alapján megtudhatunk: hogy tényleg Michael Jackson ihlette; hogy „valami olyasmit akart csinálni, amit eddig senki más”; és hogy a rhythm and blues és a hip hop stílusjegyeinek felhasználásával egy koherens új

minőséget szerelt volna létrehozni. Szóval mindez biztosan így van, csak éppen ezen az albumon nem sikerült. Nem is kicsit nem - abszolút nem. Ginuwine zenéje ugyanis nem egy kiforrotlan új stílus első szárnypróbálgatása, hanem a tu-

Ginuwine:
Ginuwine
The
Bachelor
Sony

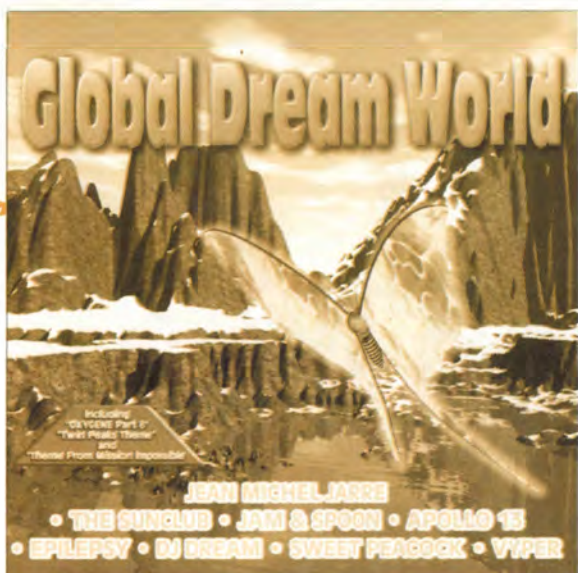
GINUWINE

életét taposó, Ginuwine művész névre hallgató amerikai fiatalember esete. Ő ugyanis - Ginuwine The Bachelor című lemezének megjelenése alkalmából adott nyilatkozatai tanúsága szerint - így készítette el az albumot. A szándék nyilvánvaló: az énekes (és mindenekelőtt a menedzser) azt sugallja, hogy itt és most egy új Jacko születése körül bábkodhat a nagydíjazott lemezhangoló. Azt egyelőre senki sem tudja, hogy az „igazi” Michael Jackson mit szól az ifjú litán épülő imázsának részét képező történethez; az azonban tény, hogy Jackóról ugyan lassan már minden rosszat el lehet mondani, de az továbbra sem tagadható, hogy a világ egyik jelentős zenei tehetsége. Vagyis - a Ginuwine The Bachelor című CD-t ismerve - éppen az ellentéte az ifjú Ginuwine-nak, akiről magánéletét tekintve semmi rosszat nem mondhatunk, viszont annyi bizonyosnak látszik, hogy nem a világ egyik jelentős zenei tehetsége. Ettől függetlenül nyilván igaz az, amit erről az amerikai

catszámra készülő, ismert közhely egyvelegek tipikus példája. Kissé fáradt és kevésbé karakterisztikus; lassúnak gyors, gyorsnak lassú. Talán csak az album harmadik, a tudatos megkomponáltság jeleit mutató, Tell Me Do U Wanna című dala jelent kivételt. Ha a Pony című, feledhető első kislemez és az egysíkú album helyett egyelőre csak ezt jelentették volna meg egy maxi single-n, megkímélhetők volna Ginuwine-t az idő előtti „futottak még” kategóriába sorolástól. Egyszóval: nagy kár volt ennek a fiúnak a karrierjébe belekeverni Jackót, az „új stílust” meg egyéb, tőle fényévekre lévő ügyeket. Feltehetően elég lett volna annyit mondani, hogy itt van egy lelkes album, rajta tizenhárom nótával. Közülük egy-kettő - például az említett Tell Me Do U Wanna - Európában kis jóindulattal, a tengerentúlon pedig mindenképpen slágergyanús; és a többi sem katasztrófális. És persze lehet, hogy lesz ez még jobb is...

Bóday Pál Péter

GLOBAL DREAM WORLD

Global
Dream
World
Sony

A legnagyobb hiány talán nem is slágerekből, hanem különleges és minőségi produciókból mutatkozik a könnyűzenei piacon. Albumokból, amelyek nem egy-egy jól ismert sztárelőadó éppen aktuális újdonságait tartalmazzák; válogatásokból, amelyeken nem csupán a toplisták agyonhallgatott slágerei vannak egymás mellé helyezve. Kevés az olyan gyűjtemény, amelyen külön-külön is értékes és egymáshoz is harmonikusan illeszkedő kompozíciók állnak össze koherens albummá. Ez utóbbi kritériumnak pontosan megfelel a Global Dream World című, közel nyolcvan perces válogatás, amely a szintetizátorművészet legkiválóbb, jól ismert, de valamiért mégis különleges alkotásait tartalmazza. Az album igazi szerkesztői bravúr: olyan nemzetközi kooperáció, ahol a cél nem az volt, hogy egy terméket világszerte hatékonyan eladjanak, hanem az, hogy a különböző országok zenekultúrája legalább egy-egy kompozícióval bemutatkozzon. A Sony német, kanadai, francia, belga, görög, mexikói, cseh, magyar és spanyol képvisellete kiválasztotta a helyi zenei tradíciókat jól tükröző, de nemzetközi mércével is igényes dalokat; majd mindezt a kiadó európai központjában kitűnő szakmai és hangulatérzékkel sorrendbe állították.

Mivel a tizenkilenc kompozíciónak több mint kétharmada a műfajon be-

lül világszínvonalat képvisel, tényleg csak ízlés kérdése, hogy ki melyikbe szeret bele. Mégis van két olyan mű, amely kissé elüt a többitől: a szintetizátorművészet fejedelmének számító Jean-Michel Jarre nyitánya az Oxigen című albumról, illetve a műfaj egyik filmzenei csúcspontja, a Mission Impossible témájára készített remix. Ezután a nemzeti kultúrák mutatkoznak be. Meglepően sok a francia előadó, akiknek közös jellemvonása, hogy - bár alapvetően instrumentális műfajról van szó - könnyen találhatnak módot nyelvük szépségének és hajlékonyságának felvillantására. Akik viszont igazán rendhagyót és valódi népzenei hagyományokból merítő muzsikát komponáltak, azok a görög és mexikói előadók, illetve a magyar Pierrot. Panopoulos a görög hegyipásztorok népdalainak alaptémáját nagyon ügyes ritmikai megoldásokkal vezeti át a gépzene világába; az azték dobok, sipok és sámalindok pedig szinte egy varázslat részeként válnak komputervezérelté, hogy aztán a szám végére őserdei törzsi kórusok változzanak vissza. Hasonlóan ötletesek Pierrot fel-felbukkanó népzenei motívumai is, a techno hangzásvilágába építve. Ezzel a lemezzel tehát mindenki feladta a leckét: a szintetizátorművészek kollégáiknak, a Sony pedig a konkurenciának.

Bóday Pál Péter

Szabad ezután a tükörben nézmem? - mediterránál a fejét vakar

gatva Donna Lewis bemutatkozó albumának borítóján, és a válasz ezúttal nem is olyan egyértelmű. Ha azt nézzük, honnan indult, még a leggondosabbban kivitelezett velencei tükör is beletorzul; ha viszont azt a miliőt vesszük figyelembe, amelyben mozog és haladni akar, már nem is annyira lehangoló a kép. A cardiffi születésű énekes-billentyűs hölgy mindenestre gyerekkora óta a zenében él; apja jazz-zongorista, így hatéves korában ő is arra veszi az irányt. Állítólag tizen-négy évesen rögzíti kazettán első zsongéit, és ezeken a felvételeken - érthetően - még a jazzes hangzás is a meghatározó. Aztán Donna belekerül Elton John és Rickie Lee Jones zenéjének örvényébe, és hiába végez a Welsh College of Music And Drama falai között klasszikus tanulmányokat, ez a hatás végzetesnek bizonyul. Egy évig középiskolában tanít, közben magán fuvolaórákat vesz, aztán visszatér Cardiffba, majd jórészt feldolgozó

D O N N A

Donna
Lewis:
Now In A
Minute
Atlantic -
Warner

okból élő zenekarokkal turnézza végig többször az Egyesült Királyságot és Németországot. Egy derűs birminghami estén viszont a helyi klubban egyedül is kipróbálja magát, és a siker olyan zajos, hogy az ügynökségek elhalmozják munkával. Demofelvételeivel mégis évekig kellett házalnia, mígnem az Atlantic rá nem bólogatott, és innen már egyenes út vezetett a Now In A Minute című bemutatkozó albumig. Donna Lewis az a fajta szimpatikus énekesnő, aki maga írja dalait, így azok kellőképpen személyesek és egyénre szabottak. Hangja egyesek szerint szárnyaló és angyali, szerintem inkább kicsit éles és csilingelő, néha már bántóan is az. A Now In A Minute tipikus női album: tiszta és kevésbé tiszta érzelmektől hangos; szerelmekről, barátokról, családtagokról és ismerősökről szól, közhelyektől egyáltalán nem mentesen. Gyermekien álmodozó hősnőnk egyszerűen követhető melódiákkal operál, sosem borzol, mindig simogat. Kedvencei - Elton John és Rickie Lee Jones mellett - állítólag Prince, Kate Bush és Van Morrison (a bárókban is tőlük játszott a legszívesebben), de mindez a felvételeken - akárcsak walesi vére - csak nyomokban fedezhető fel. Kis úljással azt is mondhatnánk, hogy Donna Lewis bárhol, bármikor behelyettesíthető karakter, megjegyyezhetetlen arcvonás. Mindez persze ebben a műfajban nem halálos bűn, de akkor legalább írt volna az I Love You Always Forever-en kívül még néhány életképes slágert, hogy azok a fülünkbe mászhassanak. Így azonban joggal várhatja a tükör előtt a felet, hiszen amit letejt az asztalra, gyakran nem jobb, mint viszonylag jól elkészített, de meglehetősen alakatlan hangmassza. Erre mondják, hogy tizenkettő belőle egy tucat.

Jávorszky Béla Szilárd

LEWIS

A Quimby talán legfőbb erénye, hogy zeneileg besorolhatatlan. Arról nem is beszélve, hogy itthon nincs vetélytársa, hiszen az általuk megidézett zenei világ eddig meglehetősen hiedegen hagyta a magyar zenekarokat. Pedig nem akármilyen példaképek nyomdokain lépdelnek előre: Tom Waits és Nick Cave, illetve az őket is inspiráló Kurt Weill szelleme uralkodik a háttérben. A harmincas

ti klubok kedvencei, viszonylag stabil hallgatósággal; nem véletlen hát, hogy a Catalogue című válogatásalbumot (ld. a Gramofon januári számát) is az ő Majom-tangójuk nyitja. Kezdetben persze ők sem kerültk el a buktatókat: mindössze egy kazetta (A Sip Of Story) és egy CD (Jerrycan Dance) az eddigi mérleg, mígnem be nem lépett a képbe egy multi, esetükben a PolyGram. Ez a találkozás egyiküknek sem jött

rosszul: Hegedűs Lászlónak és cégének első sorban presztízsből, Kiss Tiboréknak pedig mindenekelőtt szervezésben, hiszen borzalmasan belefáradtak már abba, hogy maguk intézzék a dolgukat. Ami az album zenei

Quimby:
Majom-
tangó
PolyGram

Q U I M B Y

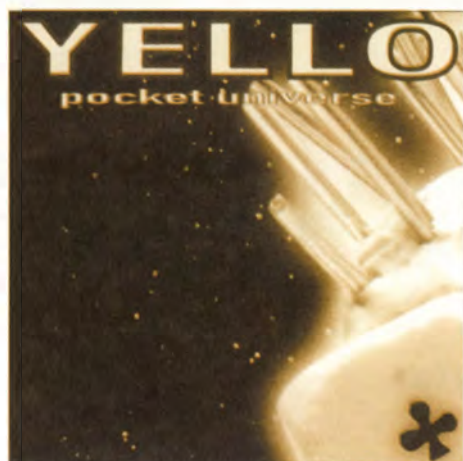
évek Weimari Köztársaságába nyúló német expresszionista gyökér ellenére ma jobbára tengerentúli zenei világ ez, annak is különleges szegmense, mely New York művésznegyedétől a Mississippi-delta mocsarán keresztül Ausztrália keleti partvidékének agglomerációjáig húzódik. A Quimby persze igyekszik a maga útját járni, s az életkor és a tapasztalatok előrehaladtával egyre inkább távolodik a fent jelzett tájékozódási pontoktól. Az egyébként vállalkozó címke ennek ellenére rájuk ragadt. Ahogy Kiss Tibor, az együttes énekes-gitárosa egyszer keserűen megjegyezte: ha egy Chopin-keringőt énekelne el, akkor is azt mondanák, hogy az egy Tom Waits-szám.

A jelenleg hat tagú zenekar hatodik éve járja a hadak útját. A budapes-

anyagát illeti, abban a sanzontól a polkán és a jazzen keresztül a blues-ig és a reggae-ig minden keveredik, általában ízletesen és kívánatos arányban. A dalok változatlanul ismerős tájakra visznek bennünket: szürös szagú lápvidékekre és a végtelen vadnyugati prérire, a Szajna partjára és a néhai Tilos az Ába. Kiss Tibor ezúttal az esetek túlnyomó részében magyarul fakad dalra; vége hát az elvágyásnak, s ha már úgy döntöttek, hogy maradnak, jobb ez így. Az egyetlen gyenge pont, hogy egy kicsit talán hosszabbra sikerült ez a nagylemez a kelletnél. Tizenkilenc dal több mint egy órában könnyen árthat az emésztésnek, és az időnkénti túlzottan borgözös hangulat sem biztos, hogy előre mutat.

Jávorszky Béla Szilárd

Y E L L O

★★★★★
Yello:
Pocket
Universe
PolyGram

A Yello nevét talán kevesebben ismerik, mint zenéjét - hiszen ki ne tudná szinte hangról hangra eldúdolni az autóversenyek szignáljaként oly gyakran használt Race-t; 1995 karácsonya óta pedig már szinte nem létezhet olyan mozilátogató és rádióhallgató, aki ne hallotta volna a Jingle Bells sajátos feldolgozását, a Télapu című mozi kísérőzenéjének részletét, a Yello jellegzetes hangú "vokalistájának" dörmögő hangjával, kacagásával. Az említett két felvétel szerves és karakterisztikus része a Yello eddigi munkásságának: egy egészen sajátos, gépzenei alapon nyugvó, önmagában és hangzásában is szellemes, inkább beszédre, mint énekre épülő, gyakran eltorzított emberi hangokat is alkalmazó zenei világ rajzolódik ki a svájci zenekar eddigi albumain. Olyan felvételek ezek - különösen az ismertebbek, mint például a Rubberband Man, az I Love You vagy a Pinball Cha Cha -, amelyek egyrészt semmilyen más előadóval és stílussal nem téveszthetők össze, másrészt vidám, derűs, kiegyensúlyozott hangulatot árasztanak.

Az intellektuális humorérzékkel rendelkező művészeknek legtöbbször ugyanúgy sajátjuk a bölcsesség. A szórakoztatás nagyjaitól nem állnak távol a filozofikus gondolatok, s ezért mindig érdekes, ha egy általában derűs produkciókkal jelentkező alkotó valami ko-

molyabb dologra adja a fejét. Ez történt most a Yelloval is: zenében és szövegben egyaránt egy kicsit mást, az eddigiektől eltérőt hallhatunk a Pocket Universe című albumon. Ami változatlan: a muzsika most is hangulatot teremt. Az album témája egy másik, a Földön kívül létező lehetséges univerzum, amelynek fényében a földi dolgok is átértékelődnek, új értelmet nyernek. A színvonalas, saját rendszerükben ésszerűen felépített tudományos-fantasztikus történetek, illetve azok helyszínei jelennek meg szemünk előtt a Yello lemezét hallgatva. Az albumon felvetett, igen egyszerű és mégis érdekes, elgondolkodtató kérdések egyike így hangzik: ha egy másik bolygón, naprendszerben, univerzumban élő lényvel szeretnénk kommunikálni, vajon milyen eszközzel tehetnénk ezt? Képekkel, szimbólumokkal, vegyjelekkel vagy beszéddel biztosan nem. Csak a minden élőlény számára megérthető, átérzhető Zene által lehetséges a kapcsolatfelvétel; még akkor is, ha ez így kissé patetikusnak tűnhet, és persze a Yello esetében most sem lehetünk biztosak abban, hogy nem vicce az egész... Minden műalkotás esetében szükség van azonban arra, hogy a néző (hallgató) belemerjen a játékba; ha ezt meg tesszük a Pocket Universe hallgatása közben, remekül szórakozhatunk.

Pataki Andrea

A kilencvenes években máris megszokot-

gyakorlattá vált, hogy az egy egy mozival azonos címen, annak kísérőzenéjeként megjelenő CD-ken jó néhány olyan dal is található, amelyek nem hangzanak el a filmben. Az persze még ilyenkor is lehet mondani, hogy a slágerek megszületését az adott történet inspirálta, de többnyire ez sem igaz. A filmzene fokozatosan elkülönült magától a filmtől, és önálló üzletággá vált.

A Magyarországon Zűr az űrben címmel bemutatott, Space Jam című „komikus fantázia” főszereplője - Tapsi Hapsi (Bugs Bunny) mellett - az a Michael Jordan, akinek nevét még a kosárlabdáért nem kifejezetten lelkesedők is biztosan ismerik. A Space Jam című albumot kézbe véve pedig rögtön észrevehetjük: ez a film most többek között arra szolgál, hogy neves előadók különleges, szokatlan felvételeket készítsenek. Közben az is kiderült, hogy a sokszor skatulyába szorított, úgynevezett fekete zene milyen sokféle is lehet: soul, funky, rap vagy egy-egy kategóriákba egyáltalán nem sorolható, önmagukban is meghatározó egyéniségek által képviselt, sajátos, legendás stílus és hangzás. Bizonyos értelemben ez az album sem szolgál semmi szo-

S P A C E J A M

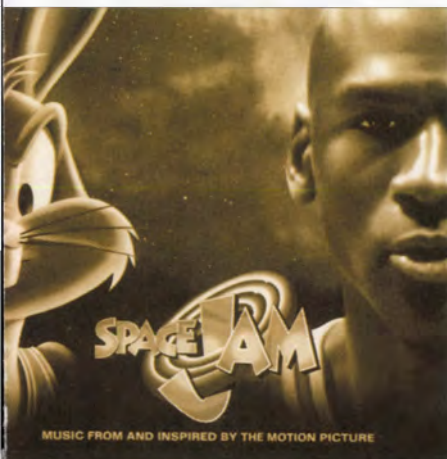
★★★★★
Space Jam
- filmzene
Warner

katlannal, semmi valódi szenzációval - ez azonban inkább csak azt jelenti, hogy ezúttal senki sem okoz csalódást, viszont a dalok mindegyike kiemelkedő és valamiért különösen érdekes. A CD-n található feldolgozások érdekessége abban rejlik, hogy mindenki egy kicsit mást játszik, mint általában vagy - így is igaz - mindenki saját képére formálta az eredeti verziókat. Seal egy 1977-es Steve Miller Band klasszikust énekel; a Spin Doctors előadásában egy 1975-ös KC And The Sunshine Band dalt hallhatunk; Barry White egy humoristával közösen adja elő Cheech And Chong 1973-as sikerét; a Salt-N-Pepa pedig egy 1980-as Diana Ross dallal szerepel. A producerek, dalszerzők névsorában R. Kelly, David Foster, Todd Terry, Terry Lewis és Jimmy Jam névvel találkozhatunk, s ez valódi sztárparádét jelent. A további dalok előadói - Collio, a Quad City DJ's, az All-4-One és LL Cool J - manapság már Európában is jól ismert, kedvelt művészek; Robin S. nevére (és Show Me Love című slágerére) pedig a dance-zene rajongói emlékezhetnek.

Az amerikai rockzene már jó ideje ismert Magyarországon; talán nem túlzás az az állítás, hogy az igazán populáris tengerentúli vonal képviselői még az európai (s ezen belül a brit) előadókat is maguk mögé utasítják. Ám sokáig idegennek, nehezen emészthetőnek tűntek az európai, s ezen belül a magyar közönség számára azok a stílusirányzatok, amelyek jégében például a Space Jam felvételei is születtek. Egy-két meghatározó jelentőségű európai rádióállomásnak köszönhetően azonban manapság már ezek a zenék is elterjedtek az öreg kontinensen, és egyre közelebb kerültek a hallgatóság szívéhez. Könnyen elképzelhető, hogy a Space Jam kiváló felvételei - amelyek közül már több is a slágerlistákon forgolódik - világszerte komoly tetszést aratnak majd.

Pataki Andrea

J A M

Hogy stílusosak legyünk: semmi kétség, az amerikai No Doubt együttes az elmúlt hónapokban egyenesen a csúcra futott. A Don't Speak tarol mindenhol, különö-

máshol kenetteljes, sőt egyenesen behézlő, így elég nagy biztonsággal mozog a különböző műfajokban. Maga a zenei anyag egyenesen következik a zenekar tagjainak érdeklődéséből. Gwen a legszívesebben Madnesst hallgat, a basszusgitáros Tony Kanal számára Prince a number one, a dobos Adrian Young a hetvenes évek rockzenéjéért rajong, a gitáros Tom Du-

No Doubt:
Tragic
Kingdom
Interscope/
BMG

N O D O U B T

sen az Egyesült Államokban, pedig hát nem olyan nagy szám, mondhatnánk, könnyedén odavetett négyperces. A spanyolos gitárbetét sem lehet magyarázat, mégis százezreket talált időlegesen telibe. Nem csoda hát, hogy a tengerentúlon több mint egy évvel ezelőtt megjelent korongot nemrég Európában is kiadták, s így egy ideje már hazánkban is elérhető. A Tragic Kingdom kissé érthetetlen sikerének közelít a lemezhez, nagy csatlódásban lesz része, hiszen az inkább a Just A Girlben jelzett utat követi. Szobatiszta rockzene ez, kordában tartott harcos-sággal, szalonképes karcos-sággal, kiszámítható fordulatokkal és dallamokkal. Amolyan népfrontos szerkesztésű lemez: mindenkinek egy keveset, de senkinek sem eleget. Így aztán hamar túl is lépünk rajta.

mont pedig a Judas Priest és a Black Sabbath dalain nőtt fel. A palettán ennek megfelelően a new wave-től kezdve a kemény rockon keresztül a reggae-ig és a dance-ig minden műfaj elemei jelen vannak, így a színekre nem is lehetne igazán panaszunk; csak amikor egymás mellé teszik őket, meglehetősen maszatos lesz a kép. Annak, aki a nagy sláger, a Don't Speak világára építve közelít a lemezhez, nagy csatlódásban lesz része, hiszen az inkább a Just A Girlben jelzett utat követi. Szobatiszta rockzene ez, kordában tartott harcos-sággal, szalonképes karcos-sággal, kiszámítható fordulatokkal és dallamokkal. Amolyan népfrontos szerkesztésű lemez: mindenkinek egy keveset, de senkinek sem eleget. Így aztán hamar túl is lépünk rajta.

Jávorszky Béla Szilárd

MIDEM látványos láthatatlan bohém holt komoly

Nem mondvaszínált ellentétek ezek; érvényesek a minden év januárjában Cannes-ban megrendezésre kerülő Marché International du Disque, de l'Édition Musicale et de la Video Musique-re, vagyis a lemez, a zenekiadás és a zenei videózás seregszemléjére. Tavaly a Cannes-i öbölben tűzijáték köszöntötte a harmincadik MIDEM-et. Idénre is esett jubileum: a sokáig csak könnyűzenével foglalkozó rendezvény mellé épp 15 esztendeje társították a MIDEM Classique-ot. Az ehhez kapcsolódó tűzijátékot legfeljebb a komolyzene híveinek, kiadóinak és kereskedőinek lelkében lobogó láng jelentette...

De lássuk hát ellentéteink mibenlétét! A MIDEM látványos, hiszen a Fesztiváli Palota egészét - immár folyosóit is - betölti kiállítókkal, öt világrész nyüzsgésével, amely estként-éjszakánként a Fesztiváli-palota két koncerttermébe és a nagy szállodák különtermeibe tevődik át, ahol sztárok és „megcsinálásra” váró sztárjelöltek vegyülnek a nemzetközi szakmai és a helyi nem szakmai közönség közé. Égnek az utcákat átívelő transzparenszek és a pólóakra felfuttatott fénysorok, a gazdagon „szakadt” öltözékűek meg az üzletemberesen öltönyös-nyakendősök közös ismertetőjele pedig a nyakukban éktelenkedő fényképes „igazolvány”.

Ugyanis a MIDEM láthatatlan - a széles publikum számára. A hangversenyek nyilvánosak, sőt belépődíj nélküliek, a vásár azonban a bennfenteseké, az érintetteké. Míg a Frankfurti Zenei Vásáron három szakmai nap után hét végén beözönlik a széles közönség, hogy 30 márkás napijeggyel végig tapogathassa a kiállított hangszereket, kottákat, elektromos berendezéseket, a MIDEM-re még profi is csak 3900 frankért (1) regisztrálhatja magát. (Az időben előre jelentkező kiállítókat némi kedvezmény illeti meg, de ők a standok bérleti díjában buszáson letudják a különbözetet.)

Már az eddigiekből is kiolvasható a másik ellentét-pár tartalma. Bohém a MIDEM, hiszen a legváratlanabb fantáziaöltözékben tűnik föl egyegy, más-sal alighanem fölűnni nem tudó alak, s csigára, osztrigára francia borokat szűrőcsöve lehet hallgatni hírességeket. A palotában viszont elmélyült munka folyik: reggel 9-től este 7-ig adják-veszik a zeneipar termékeit: hanghordozógyártók, lemezkiadók és -terjesztők, rádióállomások. A konferenciatermekben előre felkért előadók és vitapartnerek közreműködésével idén a multimédia-jogokról, az interaktív média és a zene kapcsolatáról, a kiadói szakmának az új technológiákhoz igazításáról, a fiatal előadónemzedék felhívásáról, jazz CD-k jövőbe-

”A zenei alkotás

ni terjesztéséről, koncertrendezőik jövőjéről, a technoról mint az „underground business”-éről folyt a szó. A rádió témájában felvetették a kérdést: a kiadói tervek beleilleszkednek-e a rádióállomások igényeibe? Megvitatták a Francia Rádió kvótarendszerét, firtatták a multimédiás rádiózás lehetőségeit. A jogászok a versenytörvények a zeneiparban való alkalmazásáról és a legújabb jogfejlődésről cseréltek eszmét.

Ha újságíróként lettem volna jelen a MIDEM-en, beülhettem volna egy-egy konferenciára, követhettem volna különböző műfajok sztárjainak lépéseit. Ám saját cégem standjához szögeztem és az üzleti partnereimnél tett látogatások adta „panorámával” élve szorítóznék a „kaptafám” körültekintően: a klasszikus zenei kiadás helyzetére, problémáira és az azokból kivezető utakra.

Havi több ezer újdonság árasztja el a már amúgy is feltöltött piacot. A vásárló sokféle: a szupermarketben a mosópor és kutyaejtel mellé a négy évszaktól is a kosarába tevő háziasszonytól a lemezmagazinok tájékozott olvasóiig. Mindezek azonban kevesen kezdenek lenni a fölhozatalhoz képest, hiszen ugyanaz a Beethoven-szimfónia ugyanazon lemezből tálaliban Toscanini és Furtwängler muzeális felvételétől a muzealitás felé még csak épphogy elindult Karajanon át Abbadoig, Mehtáig megtalálható. Mi több, korhű előadásban is immár csaknem tucatnyi felvételen. E versenyt azonban - különös módon - nem akármelyik cég futja akármelyikkel. Ez a major-ök, az öt nagy: a PolyGram, az EMI, a VWarner, a Sony és a BMG csatája egymással. S nemcsak egymással, hanem önmagukkal is, hiszen ezek az óriások és jogelődjeik rögzítették már a ma muzeálisnak számító felvételeket is, s ugyanezek tartanak lépést naprakészre a mindenkori nagy

előadóművészekkel. Újra és újra felvéve a standard repertoárt, termelik saját konkurenciájukat. (Megjegyzendő: a popzenei rostrumokban már hat majortartanak nyilván: a Virgin is feliratkozott.) Ostobaság volna persze parentálni a neves, piacilag továbbra is vezető helyet elfoglaló multinacionális cégcsoportokat. Ám az idei MIDEM feltűnő előretörést hozott a független márkák számára. Ezek ugyanis az élet-halál harcban a megütközések helyett az ügyes kitérés mesterei. A zeneirodalom fehér foltjaira igyekeznek célozni, s ha jó előadókkal, magas technikai színvonalon teszik, találnak is. Alkalmasint nem a szupermarketbeli háziasszonyt, de a boltokban vagy katalógusokban szívesen csemegéző gyűjtőt találják el, azaz találják meg. Mert azokban az országokban, ahol egy CD ára nem az átlagfizetés 3-5, hanem kevesebb, mint 1 százaléka, gyűjtők is szép számmal akadnak.

A függetlenek sikereit tükrözte a MIDEM Klasszikus Díjat idén elnyerők listája. A neves szaklapok kritikusai közül álló zsűri elnöke, David Hurwitz így értékelte a helyzetet: „Csak a klasszikus zenei piac kerülhetett ilyen súlyos bajba egy olyan időszakban, amikor a gazdaság általánosságban jól működött. Ironikusan szólva, egy lemezyűjtő szemszögéből 1996 szenzációs év volt, különösképpen az újrakiadások tekintetében. A gyűjtők többször választhatnak, mint korábban valaha, s egyidejűleg a legnagyobb márkák (major-ök) elfordulnak a komoly klasszikus zenétől, nyitva hagyván a piacot a valóban jó kis független márkák számára - a mi díjaink is ezt tükrözik. Sok esetben a függetlenek több új felvételt adnak ki, mint a major-ök.” A díjazottak - az idén csökkentett számú kategóriákban - a következők voltak:

A Hungaroton standja a MIDEM-en

A Hungaroton Classic tárgyalójában: Kotroczó Klára, Hollós Máté és Sorompó Attila

Hangszeres régi zene: Olasz reneszánsz fúvószene • Előadó: Piffaro • Kiadó: Archiv.

Régi egyházi zene: Hidegard: A vér hangja • Deutsche Harmonia Mundi.

17-18. századi zenekari muzsika: Rosetti: Szimfóniák • Concerto Köln • Teldec.

19-20. századi zenekari muzsika: Bruckner: III. szimfónia • Concertgebouw/Harnoncourt • Teldec.

Zenekari muzsika - CD-premier: Sibelius: Az erdei nimfa • Lahti Szimfonikus Zenekar/Vanska • BIS.

A díjak közül egy váltott ki bizonyos mormogást: a legjobb márka a Naxos lett. A számos, többé-kevésbé gyanús olcsó márka között a Naxos az egyetlen, amely a szaküzleti forgalomból is jókorát kiharcolta a nagyok, a teljes árúak rovására. A Naxos tulajdonosa, Klaus Heymann egyébként oda-hagyva Hong Kongot Új-Zélandra költözött, ahol fia poplemezkiadóját, a Bigfootot igyekszik mindinkább segíteni. A gyártást meghagyta Hong Kongban, minthogy minden kontinensen akar gyártó kapacitással rendelkezni. Heymann a néhány éven belüli nyugdíjba vonulás gondolata is foglalkoztat

igazi művészei”

MIDEM 1997

18. századi versenymű: Bach: Hegedűversenyek • Mullova • Philips.

19-20. századi versenyművek: Prokofjev és Sosztakovics hegedűversenyei • Repin/Nagano • Erato.

Billentyűs szóló: Tomkins: Billentyűs zene 1. lemez • Klaprott • MDG.

18-19. századi dalok: Schubert: Goethedalok • Pregardien • Deutsche Harmonia Mundi.

20. századi dalok: A vagabund - angol dalok • Terfel • Deutsche Grammophon.

17-18. századi opera: Händel: Ariodante • McGegan • Harmonia Mundi.

19-20. századi opera: Prokofjev: A tüzes angyal • Gergiev • Philips.

Opera - CD-premier: Goldschmidt: Beatrice Cenci • Zagrosek • Sony.

14-16. századi kórus: Bach: Kantáták 1. lemez • Amszterdami Barokk Zenekar és Kórus/Koopman • Erato.

19-20. századi kórus: Brahms: Egyházi kórusok • RIAS Kamarakórus/Creed • Harmonia Mundi.

Élő szerző zenéje: Rautavaara: A fény anyagja • Helsinki Filharmonikus Zenekar/Segerstam • Ondine.

Historikus (mono) újrakiadás: Sibelius: Szimfonikus költemények • Berlini Filharmonikus Zenekar/Rosbaud • Deutsche Grammophon.

Modern (sztereó) újrakiadás: Mahler: IX. szimfónia • Cseh Filharmonikus Zenekar/Ancel • Supraphon.

Különleges kiadás: Bruno Walter Kiadás • Sony.

Élőmű díj: Hollywoodi Vonósnegyes.

A magyar előadóművészet kimagasló sikere a Kellner Vonósnegyes Bartók kvartettjeiből az Erato-nál készített felvételéért elnyert díja, a hangszeres kamarazene kategóriában. Végh Sándort életmű díjra jelölték, s tudomásom szerint a Hungaroton Beethoven-szonátasorozata - Fischer Annival - is kapott szavazatokat.

ja, s egy zeneiskolához kapcsolt kamarazene-kart kíván alapítani, hogy „visszaadjon valamit a zenének”.

A termékmenyiség offenzívájában, s a piac nyomottsága okozta defenzív hangulat ellenére központi kérdés a fiatalok felfedezése és felfuttatása. A MIDEM lapja, a naponta közel százoldalas MIDEM News körkérdest intézett néhány lemezkiadóhoz, így a Hungarotonhoz is e tárgyban. Ennek köszönhető, hogy Csúry Lajos fényképét megismerhette a közönség, s a szöveg is tanúságot tett a Hungaroton Classic jövőépítő szándékairól.

A Hungaroton nemzetközi piaci helyzete ezen a MIDEM-en is javult. A közismert reklámot plagizálva azt mondhatjuk: immár nem ígértem, hanem bizonyítottam fennmaradása és produktivitása. Ennek köszönhető, hogy visszatérhet a kicsiny, de erős izraeli és mexikói piacra, új terjesztői akadnak Kolumbiában és Törökországban, újabb csatornája nyílik meg Görögországban és - az etnikus zene terén - Norvégiában. A Hungaroton Gong is nyit a világ piacra, többek között a Classic-kal karöltve a ma oly divatos world music műfajában.

Végezetül idézem annak a hatalmas feliratnak a szövegét, amely a MIDEM fő kiállítótermének bejáratánál fogadta a látogatót. „Több, mint 2 milliárd 500 millió frank segítséget kap a film- és audiovizuális ipar. Kevesebb, mint 10 millió frankot a hangfelvétel-produkciók. Miniszter úr, mikor emelkedhet a független hanglemezipar termelésének támogatása?” A felirat aláírója a Független Francia Hangfelvételgyártók Szövetsége.

S még egy, kétféleképp is értelmezhető jelmondat: „A független gyártók a zenei alkotás igazi művészei.” Talán erről szölt leginkább az idei MIDEM.

Hollós Máté

Januári számunk Kiadói panoráma rovatában a Magyarországon működő független kiadók egyikével, a Record Express-szel ismerkedhettek meg. Mai körképünk egy hasonlóan működő, ám teljesen más profillal rendelkező lemezkiadót mutat be. Ez a HMK - a kiadóról, annak történetéről Szász Attila marketing menedzserrel és Kovács Levente promóciós munkatárssal beszélgettünk.

Depeche Mode

HMK

Gramofon: Mióta létezik a HMK független lemezkiadó?

Szász: Magyarországon 1993-óta. Két, akkor még Jugoszláviában élő szerb úriember, Vojislav Nestic és Milan Marievics alapította. Az induló CD-állomány nem haladta meg a 15-20 lemezt: ezek egytől-egyig az alternatív műfaj képviselőitől származtak. Ekkor Magyarországon szinte még nem is lehetett hozzájutni az alternatív zenéhez - csak néhány kiskereskedő terjesztette ezeket a kiadványokat. Eleinte Nestic és Marievics is csak bakelit lemezeket importált, de mivel úgy tapasztálták, hogy itthon nagy a keletje ezeknek az albumoknak, úgy gondolták: érdemes lenne Budapesten egy kiadót létrehozni. Az első független kiadó, amellyel felvették a kapcsolatot, a 4AD nevű független cég volt, majd ezt követte az angliai MUTE-tal való szerződés (ehhez a kiadóhoz tartozik a Depeche Mode és az Erasure is), amely a mai napig a legszorosabb kapcsolat; és ennek megkötésével fordult végül komolyra a HMK, mint lemezkiadó sorsa. Ma körülbelül 20 másik kiadóval tartjuk a kapcsolatot, amelyek közül ki kell emelni például az XL Records-t: ők adják ki a Prodigy-t; Epitaph a punkzenét karolta fel; a Tommy Boynak pedig a tavalyi év egyik legnagyobb sikerét, Cooliot köszönhetjük.

G Mit jelent ez a rövidítés: HMK?

Sz: Ez egy angol szókapcsolat, amely leginkább a klubokban terjedt el: Hips Moving Kvikly - vagyis a csípő gyors mozgása. Noha a quickly-t eredetileg q-val írják, néhány helyen, főként Londonban ezt a „szlenges” írásmódot alkalmazzák.

G A kiadó repertoárját szemlélve leginkább olyan zenei stílusok előadóival találkozhatunk, amelyek képviselőit a major-öknél aligha találjuk meg. Tudatos szándék volt-e az, melynek eredményeképpen a HMK egy úrtöltött ki a hazai könnyűzenei piacon?

Sz: Maga az arculat kiválasztása szinte magától értetődő volt, elsősorban az alapítók érdeklődési körének megfelelően. A próba-szerencse elv is nagy szerepet ját-

szott, amely a legtöbb esetben bejött - annak ellenére, hogy néhány vállalkozásunk kudarcba is fulladt. Ilyen volt például a Right Said Fred, amelynek legutóbbi lemezét már nem tudtuk kellően népszerűvé tenni. A másik kudarcunk az Urban Cookie Collective volt, amelynek első lemeze ugyan hatalmas sikert aratott, ám a folytatás már szegényesre sikeredett.

G Gondolom, azért sokkal több olyan előadó van, akit a HMK indított útjára, és szép karriert futott be.

Sz: A legutóbbi ilyen sztár Coolio volt, akit azelőtt nem nagyon ismertek Magyarországon, de amikor 1995 nyarán kiadtuk Gangsta's Paradise című kislemezét, igencsak megnövekedett a hazai rajongótábor is. Ezzel a felvétellel a rádiók körében is szép sikereket értünk el, és nyugodtan mondhatom, hogy a dal a nyár egyik legnagyobb slágere volt. Vagy itt a Prodigy, amely egy nehezen behatárolható stílusú zenét játszik, és amellet, hogy főként Angliában nagyon népszerű, nálunk is sokan szeretik ezt a zenekart. 1996-ban a Prodigy fantasztikus koncertet adott a Pepsi-Szigeten, és nagy az érdeklődés a hamarosan megjelenő nagylemezük iránt is - amelyről eddig még csak a Firestarter-rel és a jelenleg futó Breathe-el ismerkedhettek meg a rádióhallgatók. A másik hasonló kaliberű sztárunk a Depeche Mode, amely a Prodigy-hoz képest igazán populáris zenekarnak számít.

G Velük mióta foglalkozik a HMK?

Sz: Igazán csak az 1993-as Songs of Faith and Devotion című lemezük óta. Abban az évben jártak Magyarországon is, és az ebből a koncertturnéból készült lemezüket is mi jelentettük meg itt, Magyarországon. Mivel láttuk, hogy nagy az érdeklődés a Depeche Mode iránt, kiadtuk régebbi lemezeiket is.

G A HMK egy fél éve költözött egy új, szebb és nagyobb irodába. Várhatóak-e más változások is - például megmaradnak-e független kiadónak, vagy esetleg szándékok között szerepel az együttműködés más cégekkel?

Sz: Mindenképpen szeretnénk megőrizni függetlenségünket. Gyarpodás leginkább a repertoár területén várható. Szeretnénk minél több kiadványt terjeszteni, és minél több stílusirányzatot népszerűsíteni.

G Mennyire nehéz feladat ezt a fajta zenét Magyarországon terjeszteni? Hiszen a leghatékonyabb médiumok, a rádiók nem nagyon játszanak olyan felvételeket, amelyek nem tartoznak kifejezetten a populáris műfajba. Talán úgy is fogalmazhatunk, hogy azok a zenei irányzatok, amelyekkel önök foglalkoznak, a rétegzene kategóriájába tartoznak.

Sz: Minden műfajnak meg lehet találni a közönségét. A mi kiadványaink között az egyik legelterjedtebb irányzat a trip-hop, amely elsősorban a fiatalok körében hódít, de ott van például az acid jazz, amely a kissé idősebbeket, a felső középosztályt fogja meg.

Kovács: Szerintem minden zene rétegzene, csak az a kérdés, hogy mennyire széles, illetve mennyire szűk rétegre szól. Mi sokkal több olyan előadóval foglalkozunk, akiknek a zenéje szűkebb rétegekhez szól, és kevesebb az olyan előadó, aki nagyobb tömegeket bír megmozgatni zenéjével. Azért mi is megtaláltuk azt a rádiót és azt a zenei szaklapot, amely ezt a fajta zenét - nevezhetjük akár a modern rock and rollnak is, hiszen ami akkor jelentette ezt a fajta gitárzenét, azt ma megtaláljuk ebben az elektronikus irányzatban - szeretné népszerűsíteni. Az úgymond népszerűbb zenekarok, mint például a Depeche Mode vagy az Erasure felvételeit a nagyobb rádiók is elég sűrűn játsszák. Most már a Prodigy-t sem sorolhatnám a szűkebb rétegeknek szóló előadók közé, hiszen számadatok bizonyítják, hogy a Breathe című maxi CD minden idők egyik legnagyobb kereskedelmi sikerű kislemeze Angliában és Magyarországon is. Ebbe a kategóriába tartozik Nick Cave és zenekara, a Bad Seeds is, akiket alternatívnak nevez a közvélemény, mégis előkelő helyen találhatók az eladási listákon. A mi dolgunkat pedig csak könnyítik az ilyen nagy sztárok, hiszen a Depeche Modera, az Erasure-re mindenki kíváncsi, nem kell különösebben ajánlani őket sem a kereskedelmi rádióknak, sem az újságoknak. Így, ha már ezekkel a nagy nevekkal kiadónk is megbecsülést szerzett magának, könnyebben meg tudjuk ismertetni a hallgatókkal az úgynevezett alternatív zenét is.

G Milyen más "felvevőhely" létezik még erre a zenére - a médiákon kívül?

K Mi elsősorban a diszkókra és a klubokra számíthatunk, mivel, mint említettem, a rádiók nagy része nem szívesen játssza az alternatív zenét. Ezen kívül ebben a műfajban nem létezik sztárkultusz, mint például a rockzenében. Éppen ezért teljesen más promóciós eszközökhöz kell folyamodnunk. Amennyire alternatív a zenénk, olyannyira kell a promóciónak is alternatív utakat keresnie. Sokkal nehezebb, hisz nem tudni pontosan, kikből is áll a

Erosure

hírből sem ismerték. A mostani, új, The Boatman's Call című album 12 lassú, vallásos, szerelmes témájú dalt tartalmaz. Az első kislemeze azonban még várunk kell.

G Vannak-e még olyan külföldi előadók, akiknek szép jövőt jósolnak Magyarországon?

K A velünk kapcsolatba álló külföldi kiadók repertoárjából szabadon választhatunk, természetesen felelősségükre. Éppen ezért megfontolandó, hogy milyen ismeretlen külföldi zenekar lemezét jelentetjük meg itthon. Nemrég azonban rábukkantunk egy tehetséges izlandi zenekarra, amely Gus Gus néven fut, és nem éppen a hagyományos értelemben vett rockzenét játsza.

G Milyen magyar előadókkal foglalkozik a HMK?

K A legelső saját kiadványunk sajnos nem lett igazán sikeres: ez a PG Csoport albuma volt, ők az 1994-es Marlboro Music pályázatán nyertek egy lemezmegjelentetési lehetőséget. Annak ellenére, hogy az együttes korábbi lemezeihez képest ez egy több odafigyeléssel elkészített, jobban promócionált anyag lett, átütő sikert mégsem aratott. Ezzel szemben egy miskolci együttesrel, a Liquid Limbs-zel sokkal jobb eredményt értünk el. Őket sem nagyon ismerték, de a modern techo-house irányzatok között ők egy olyan egyéni stílust teremtettek, amelyre sokan felkapták a fejüket - annak ellenére, hogy sokan még azt sem tudták, hogy magyar csapatról van szó. Hamarosan megjelenik -3 +2 C fok című lemezük. A mi gondozásunkban lát majd napvilágot a már kétszeres magyar DJ "bajnok", DJ Schulz lemeze is, aki az országhatárokon kívül is nagyon népszerű, nálunk pedig minden jelentős dance klubban gyakori vendég. Egy új, izgalmas projekten dolgoztunk az elmúlt hónapokban: egy fiatal zenekar, a La Luna nagylemezét jelentetjük meg a közeljövőben. Tulajdonképpen ez az együttes a HMK első igazi hazai „gyermeké”. A producer maga a kiadó vezetője, Vojislav Nestic, aki sok tapasztalatot szerzett Angliában ezen a téren is. Az együttes egyik kulcsembere Benda Gergő (ő korábban a Carpe Diem-ben játszott), az énekesnő Szűcs Gabi (öt azelőtt a Manhattantban és a Hungária koncerteken hallhattuk vokálozni), valamint egy jazz zongorista, Riedl Tibor. Az első kislemez, az Úgy mint rég kedvező fogadtatásban részesült, és azt hiszem, hogy ezzel az együttesrel egy új, Magyarországon még nem ismert stílust teremtünk.

G Milyen munkamegosztásban dolgoznak a HMK-ban?

K Ennek a „vállalkozásnak” kitalálójá, mozgatórugójá és vezetője Vojislav Nestic. A munka két fő területre oszlik: az egyik részleg a terjesztéssel foglalkozik, a másik osztályon pedig jómagam végzem a promócióval. Papp Róbert pedig a marketinggel, a gyártással és a reklámmal kapcsolatos munkákat. Szintén a kiadványok népszerűsítésével foglalkozik Szász Attila, Zöld Attila és Harty András. Nagyon kevesen vagyunk, és ezért mindenkinek sokrétű a feladata. Lényegében nálunk még nincs igazi hierarchia: egy főnök és öt beosztott dolgozik, mindenki végzi a maga munkáját - és, büszkén mondhatom: nagyon jól működik ez a rendszer.

Csik Gabriella

közönség, de az eddigi eredmények azt mutatják, hogy érdemes ezt a munkát folytatni. Annnyiban viszont könnyebb a helyzetünk, hogy más kiadók ilyen mennyiségben és ilyen mélységben nem foglalkoznak az effajta zenével - így azt is mondhatnám, hogy ezen a téren monopolhelyzetben vagyunk.

G Egy kiadó akkor van a legkönnyebb helyzetben, ha már befutott sztárral, ismert névvel kell dolgoznia. A HMK viszont rengeteg, még ismeretlen névvel foglalkozik. Hogyan vezetik be őket a köztudatba?

K A mi munkánkat megkönnyítik a hozzánk hasonló független külföldi kiadók, akik egyre-másra fedezik fel az új sztárjelölteket. A jó kapcsolatok révén válogathatunk ezekből a fiatal tehetségekből, hogy a jelenleg futó nagy sztároknak legyen utánpótlása. Ennek ugyan nagyobb a kockázata, de mi is forgalmazunk olyan válogatás-lemezeket, amelyek kitermelik az új, még ismeretlen előadókat fordítható anyagiakat.

G Kérem, mutasson be néhány szóban egy-egy önöknél megjelenő zenekart!

K Elsőként a Dead Can Dance nevű formációról ejtenék néhány szót, amely néhány évvel ezelőtt céljával tűzte ki, hogy a világ zenéjét bemutatja az embereknek. Ez - az úgynevezett world music - meglehetősen tág és behatárolhatatlan kategória. A Dead Can Dance sok helyről merített inspirációt, a középkori zenétől egészen a mai, modern zenéig, a világ minden tájáról. Tapasztalataikat, élményeiket azután egy egészen eredeti formába öntik és előadják akár angol, akár más, egzotikus tűnő nyelven. Ez nyilván nem az a zene, amellyel egy Budapest Sportcsarnokot lehet megtölteni, a Budai Parkszínpadon rendezett koncert óta

azonban folyamatosan fogynak lemezeik. Nyilván nem lesznek olyan népszerűek, mint a hasonló zenét játszó, populárisabb megoldásokat alkalmazó zenekarok.

G Idén új lemezzel jelentkezik három nagy sztár: a Depeche Mode, az Erasure és Nick Cave. Milyenek az új kiadványok?

K Legkorábban az Erasure lemeze készül el. A népszerű duó a tőlük megszokott popvonalat hozza. Az első kislemez nemrég jelent meg In My Arms címmel, és már a megjelenés első hetében az eladási listák élvonalába került, úgyhogy remélem, az album is kitesz majd magáért.

A következő megjelenés a Depeche Mode albuma lesz - róluk négy éve nem hallhattunk. Ez idő alatt sokféle hír terjedt el - többek között az együttes feloszlásáról; Alan Wilder pedig kilépett a zenekarból. Az új lemez azt bizonyítja, hogy az együttes életében most egy olyan szakasz következik, amelynek az előző 9-10 lemez csak nyitánya volt. A néhány napja megjelent beharangozó kislemez nemcsak címében sejtet változást (Barrel Of A Gun), de maga a zene is keményebb. Ez a kislemez azonban nem jellemző magára az albumra. A szándék inkább az volt, hogy magyarázatot adjanak a különféle pletykákra, amelyek a kábitószerelem és egyéb problémákkal hozták kapcsolatba a zenekart.

G Nick Cave legutóbbi, Murder Ballads című lemeze sem sokban tért el az előzőektől - valami miatt mégis népszerűbb volt.

K Ez leginkább a Kylie Minogue-gal közös duettjének volt köszönhető, hiszen ezáltal olyan embereknek is megmutathatta saját zenéjét, akik addig még csak

MÁR TÖBB MINT 399.999 EMBER

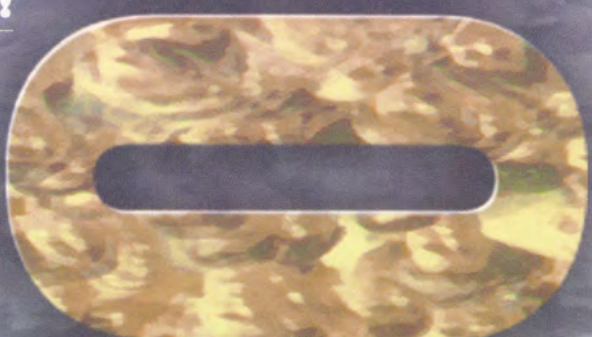
BUDAPEST RÁDIÓ
96.4 FM
STEREO

1022 BUDAPEST, BIMBÓ ÚT 7.

FAX: 212-4968

TELEFON: 212-4507

HALLGATJA BUDAPESTEN!

Forrás Kamarazenei Műhely

Forrás estek

Forrás

Estek a

Zene-

akadémia

nagyter-

mében

1997. márc. 1. - Amadinda Ütőegyüttes

Régi billentős zene, Lou Harrison: Fuvolaverseny (Horgas Eszter), Lou Harrison: Hegedűverseny (Keller András), tradicionális balinéz zene, Rolf Wallin: Stone wave, jazz standards, tradicionális polinéz zene

Az Amadinda Ütőegyüttes rendkívüli fontosságot tulajdonít annak, hogy a tradicionális kultúrák ütőhangszeres vonatkozásait megismerje, és a kortárs alkotókkal fellelhető kapcsolatait felkutassa. Az ebben az irányban végzett kutatások és az azok nyomán előadott bali, polinéz és afrikai zenék, valamint az együttes által régebbi korok zenéjéből készített ütőhangszeres átiratok eredményezték, hogy mára a világ szakmai közvéleménye az Amadinda Ütőegyüttest az egyik legeredetibb ütőhangszeres együttesként tartja számon.

Az est főszponzora: SmithKline Beecham

1997. márc. 16. - Kocsis Zoltán és a Forrás Kamarazenei Műhely

Debussy, Ravel, R. Strauss, Schoenberg, Bartók, id. és ifj. J. Strauss művei

A hangversenyen elhangzó műveket Kocsis Zoltán zongorán szólaltatja meg, majd ugyanazokat, részben saját átírataiként, dirigálja a Forrás művészeinek közreműködésével.

1997. ápr. 5. - Héber est • Vezényel: Eötvös Péter

Archaikus imadalok, Ravel-Vajda: Kadis, Bloch: Baal-Shem szvit, Prokofjev: Nyitány héber témákra, Steve Reich: Tehillim. Közreműködik az Amadinda Ütőegyüttes és a Forrás Kamarazenei Műhely.

Az est főszponzora: Áron Kohen

1997. ápr. 25. - Liszt Ferenc Kamarazenekar

Haydn: Szimfónia Hob. I. 43, Bach: IV. Brandenburgi verseny, Bach: III. Brandenburgi verseny, Haydn: B-dúr Simphonie concertante Hob. I: 105

VALAMENNYI HANGVERSENY ESTE FÉL 8 ÓRAKOR KEZDŐDIK

A Forrás estek hangversenysorozat keretében ebben a szezonban még a fenti négy koncertre kerül sor a Zeneakadémia Nagytermében. A hangversenyek többségére a jegyek, bérletek már 1996-ban elkelték. Korlátozott számban kizárólag a Jakobi Koncert Kft. telefonszámán (üzenetrögzítő is): 368-4334 (időkorlátozás nélkül) rendelhetők meg koncertjegyek. Az 1997/98-as szezon 10 hangversenyére március közepétől vásárolhatók meg a jegyek és a bérletek. Előrendelést pontos helyek megjelölésével már most is felveszünk.

HANGVERSENY-ELŐZETES: FÖRRÁS ESTEK 1997-1998

1997. okt. 14.: Vigh Andrea és a Budapesti Vonósok, **nov. 4.:** Perényi Miklós és Várjon Dénes szonátaestje, **nov. 29.:** Forrás Kamarazenei Műhely, **1998. jan. 7.:** Újévi koncert, **jan. 17.:** Horgas Eszter és Vigh Andrea fuvola-hárfa hangversenye, **febr. 1.:** Liszt Ferenc Kamarazenekar, **márc. 3.:** Forrás Kamarazenei Műhely, **márc. 22.:** Kocsis Zoltán estje, **ápr. 12.:** Bartók Vonósnégyes, **máj. 2.:** Amadinda Ütőegyüttes

A HANGVERSENYSOROZAT FŐSZPONSZORAI: ALASKA BEFEKTETÉSI KFT., ALTUS RT., PERFEKT RT., EURÓPAI KERESKEDELMi BANK RT., DR. VÖLGYES IVÁN, ÁRON KOHEN, SMITHKLINE BEECHAM, ORIFLAME, BOEHRINGER MANNHEIM HUNGARY KFT., SOROS ALAPÍTVÁNY, NEMZETI KULTURÁLIS ALAP, NAGYBANI PIAC RT., ITD HUNGARY, ITV-HUNGAROLIV, DUNAÚJVÁROSI FINOMPAPÍRGYÁR KFT., MAGYAR HÍRLAP LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ RT., DART STUDIO

Budapest Music Center
 1093 Budapest, Lónyai u. 41.
 Tel./fax: 216-7895, Tel.: 216-7896
 E-mail: musiccenter@bmc.hu
 http.www.bmc.hu

A BMC szolgáltatásai:

- Hazai és nemzetközi információ központ - szöveg, kép, hangadatok felvétele és lekérdezése az INTERNET hálózaton
- Kiadói tevékenységek koordinálása - Bouvard & Pécuchet
- Zenei fesztiválok központ - előadások, koncertek rendezése, hang- és fénytechnika szervezése, bonyolítása, stb..
- Hangfelvételek készítése hanghordozók gyártása, teljeskörű szolgáltatásokkal - zenészek, stúdiók, grafikai-nyomdai kivitelezés, stb.
- Zenei kiadványok árusítása
- Információ cégekről, árakról
- Rendezvényszervezés
- Hangszerek beszerzése, árusítása, közvetítése, szervizelése, tanácsadás

A BMC a GRAMOFONBAN

- Interjú (New York, New York...)
- Az Internet és a zene
- Lemezojánlat

BMC

A GRAMOFON-BAN

A Gramofon 3. - októberi - számában már hírt adtunk a Kutas Trió nagy vállalkozásáról. Október 1-jén New York-ba utaztak "szerencsét próbálni". Szándékaik szerint jazz-klubokban szerették volna bemutatni zenéjüket és szerettek volna híres zenészeknél tanulni. Hazaérkezésük (1996. december 19.) után a Trió két tagjával Kutas Zsolttal és Studniczky László "Zsatyi" - val beszélgettünk.

New York, New York...

BMC: Sikerült a bemutatkozás?

S.L.: Nem. Igazából kevés volt az időnk. Három hónap alatt - ameddig mi kint voltunk - nem lehet elérni semmit. Ha mondjuk a harmadik hónapban összejön egy buli, akkor még mindig nem történt semmi. Ha jó volt a koncert, esetleg elérhető, hogy egy-két hónap múlva megint játsszál azon a helyen, később talán rendszeresen is. Ezeknek a kluboknak megvan a programjuk legalább fél évre előre, így ismeretlenül, az „utcaról” lehetetlen bejutni.

K.Zs.: A másik fontos dolog, hogy az volt a kérdés több helyen is, hogy van-e közönségünk itt New York-ban, ugyanis nekik nincs se pénzük, se energiájuk egy ismeretlen zenekar bemutatkozására, amely csak talán a harmadik-negyedik koncert után hozhat bevételt. Egy fiatal zenész úgy tud nevet, ismeretséget szerezni, ha sikerül bekerülnie egy híres zenekarba. A nagyobb klubokban esélyünk sem volt, hisz ott csak nagy nevek, sztárok játszhatnak, értük bejön a közönség.

S.L.: Bár ez sem működik igazán. Például Dave Kioski koncertjén - aki már régóta az élvonalban játszik - körülbelül tízen voltak. Ernie Watts két este játszott New York-ban, mi az első este voltunk, jóindulattal voltak talán huszan. Az igazi nagy sztárok koncertjei (Michael Brecker, Roy Haynes Quartet - Pat Methenyvel) teltházak voltak, de mögöttük nagyon komoly management áll.

A Brecker koncert idején a város tele volt plakátokkal, a Tower Records-ban lemezbemutató és dedi-

kálás volt. Még a Gary Willis koncert volt teltház, igaz, hogy ő egy rock-klubban játszott.

BMC: Milyen hangulata van ezeknek a kluboknak, hogyan szólnak a koncertek?

K.Zs.: Mindegyik helyen inkább a vendéglátóipar van előtérben, a zene csak másodlagos. Mindenhol van zongora, és még a legkisebb klubban is van hangosítás. Viszont ezek nem szólnak jól.

BMC: Este a klubokat jártátok. Mit csináltak nap-pal?

K.Zs.: Nyelvet tanultunk. Én zongoraórákat vettem a Drummers Collective-ben Bob Quaranta-tól és a Manhattan School-ban Jaki Byard-tól. Különösen az utóbbi volt rendkívül hasznos.

S.L.: Novembertől egy akkor alakult rockzenekarban játszottam, akikkel készítettünk egy demo-CD-t. Nemrégiben hívtak telefonon, hogy márciusban lemezfelvételük lesz és hogy menjek ki arra. Én a Bass Collective-ben tanultam John Pattiuccitól és Lincoln Goines-től. Azt hiszem egyikőjüket sem kell bemutatni. A Pattiuccival való találkozás életem meghatározó élménye volt. Rengeteg tanácsot adott arra vonatkozólag, hogy mit és hogyan gyakoroljak. Ha gyakoroltunk egy számot, nem csak elmondta, hogy mit csináljak, hanem be is mutatotta.

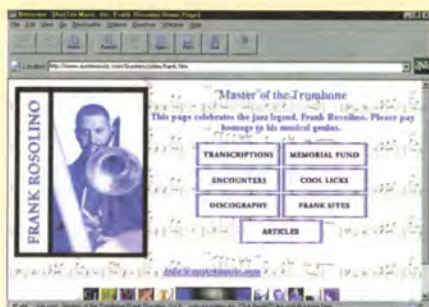
Munka közben Pattiuccival

BMC

A GRAMOFON-BAN

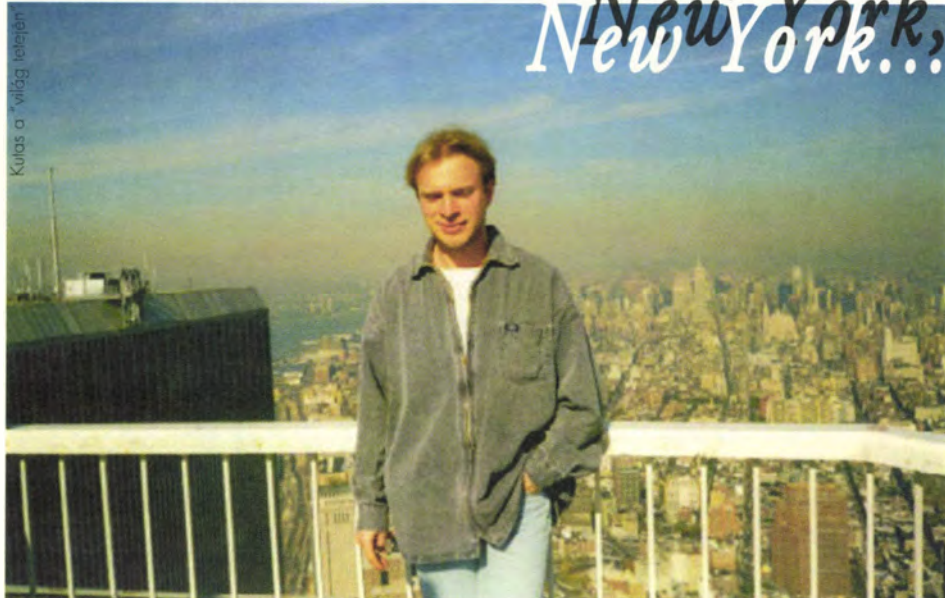
Az INTERNET és a ZENE

Master of the Trombone

Ha egy zenész először kerül olyan helyzetbe, hogy használhatja az Internetet, minden valószínűség szerint a számára legkedvesebb zeneszerző vagy előadóművész nevét írja be a számítógépbe. Így történt ez velem is. Frank Rosolino, a jazzhasonóság legnagyobb mestere a "Trombone Home Page" legelőkelőbb helyén, a címlapon található. Egy kattintással elérjük saját Home Page-ét, amelyről természetesen újabb információkat tudunk meg. Tíz Frank Rosolino harsonaszóoló kottája és midi file-ja hívható le, természetesen bármilyen hangnemben és tempóban. Ezt a lehetőséget igazából azok a harsonások tudják értékelni, akik már maguk is leírtak jó pár Rosolino szóólót. Egy jazz zenész számára az első lehetséges tanulási módszer a zenehallgatás, majd a hangzó anyag leírása. Így tud teljes mértékben azonosulni egy előadóművész zenei gondolataival, egy-egy zenei stílussal, és a jazz teljes nyelvezetével. Amennyire elkenyveztetni a zenészt az Internet, annyival több tanulási lehetőséget ad. Frank Rosolino szóólót Freddie Mendoza írta le a lehető legegyszerűbb módon, egyszerű kottaképekkel, azaz úgy, hogy nem jazz zenész számára is lejátszható legyen. Amitől egy ilyen leírt anyag valójában egyedivé és művészetté válik - a zenei apróságok-ritmusok, hajlítások, lassítások stb. - csak a hangzó anyagon hallhatóak, valójában leírhatatlanok. Az Internet teljeskörű zenei szolgáltatásait használva-kotta, hangzó anyag, fényképek, lexikális adatok, midi file, stb. - egy fél óra keresgélés, nézelődés után be kellett látnom: többet tanultam Rosolinóról, mint az elmúlt 15 évben.

Göz László

BMC: Nyilván sokakat érdekelne - különösen a basszusgitárosokat - hogyan és mit tanít John Pattucci? Gondoltál arra, hogy a megszerzett tapasztalatokat, tudást megoszod másokkal is?

S.L.: Természetesen. Zsolival mindketten tanítunk. Minden érdeklődőt szeretettel várunk. (Cím és telefonszám a BMC-ben!)

BMC: Csalódás volt nektek végül is az út?

S.L.: Nem. Mielőtt elutaztunk, a kint tapasztalt dolgokról sokat tudtunk. Tudtuk, hogy nem lesz könnyű dolgunk. De azt még nem próbálta meg senki, hogy egy komplett zenekar próbáljon szerencsét. Ezalatt a három hónap alatt is sokat tapasztaltunk, sok mindenbe "beleláltunk". Érdekes, hogy például Gary Willis - aki a világ egyik legjobb basszusgitárosa - csakúgy, mint mi, a koncert szünetében árulja a saját lemezeit. Mindenki - akiről itthon nem is gondoltunk - tanít. Jeff Andrews, Bob Mintzer fényképes hirdetései megtalálhatók az újságokban.

K.Zs.: Érvényesülni igazán akkor tudsz, ha amerikai vagy, ott tanulsz zenét évekig, mondjuk a Manhattan School - ban. Ha jó vagy, a tanárod beajánl egy jó zenekarba. Például a Jaki Byard legjobb tanítványa most Wynton Marsalis-szal játszik.

A klubokban a mainstream zene uralkodik, bár valójában azt tapasztaltuk, hogy nincs is igazi klubélet. Számomra az egyik legnagyobb tanulság az, hogy ezt a vonalat nekik, amerikaiaknak kell játszani. Magyarországon túl sokan akarunk valakire hasonlítani, vagy akár egy az egyben lemásolni valakit. Ha már az ember játszik egyfajta - talán nem is jazz - ritmuscentrikus, improvizált zenét, akkor meg kell találnia a saját stílusát.

BMC: Hogyan tovább?

K.Zs.: Az imént említett saját utat igyekszünk megtalálni. Vannak elképzeléseim. Nyáron szeretnék megjelentetni első lemezünket új dobosunkkal, Borlai Gergővel.

ECM-KIADVANYOK FEBRÁRBAN

Wheeler/Konitz/Holland/Frisell

Angel Song

- Kenny Wheeler - trombita, szárnykürt
- Lee Konitz - altszaxofon
- Dave Holland - bőgő
- Bill Frisell - gitár

Dino Saluzzi Trio

Cité de la Musique

- Dino Saluzzi - bandoneon
- Marc Johnson - bőgő
- José M. Saluzzi - gitár

Tomasz Stanko Quartet

Leosia

- Tomasz Stanko - trombita
- Bobo Stenson - zongora
- Anders Jormin - bőgő
- Tony Oxley - dob

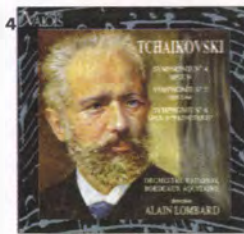
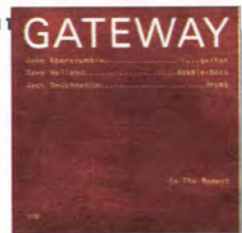
BMC CLUB • BMC CLUB • BMC CLUB • BMC CLUB

1. A klubtag komputeres nyilvántartása: életrajzának, hangfelvételeinek bemutatása, kiadók, szerzőirodák tájékoztatása, tájékoztatás a klubtag elérhetőségéről.

2. Információs klub-újságunkat és a **GRAMOFON** magazint **INGYENES** példányát havonta postázzuk a klubtag címére. Tartalma: információk a klubtagokról, akciók hangszerek,

LEMEZAJÁNLAT

ECM

The Hilliard Ensemble: A Hilliard Songbook

7. Veress Sándor: Passacaglia Concertante (Songs Of The Seasons) Musica Concertante

8. Zakir Hussain: Making Music

9. Steve Swallow: Home

10. Keith Jarrett Trio: Still Live

11. Gateway: In The Moment

Az ECM kiadó CD-, MC- és LP-készlete kapható, illetve - ami esetleg nincs a készletben - megrendelhető.

JVC

1. Ernie Watts: The Long Road Home

2. Misha: Connected To The Unexpected

Auvidis klasszikus

3. Haendel: Vizi zene

4. Csajkovszkij: 4., 5., 6., szimfónia

5. Luigi Nono: Variazioni canoniche

6. Haydn: 6 vonónégyes

ECM kiadványok

Ketil Bjornstad / David Darling The River

Bjornstad az ECM legsikeresebb európai sztárja (üzleti értelemben). Előző lemezeit világszerte dicsérő kritikákkal illették. Ketil Bjornstad és David Darling zenéjének filmszerű, atmoszférikus hangulatára a filmgyártók is felfigyeltek. Jean Luc Godard: Mindörökké Mozart című filmjében hallható muzikájuk. Mindkét muzikus folytatott klasszikus tanulmányokat. Részben reneszánsz zene ihlette a "The River" improvizációit. Ez az album mind a klasszikus, mind a jazz kedvelők körében sikerre számíthat. A duó sokat turnézik (csakúgy, mint előző project-jük: a "The Sea"). Bjornstad és Darling az ECM sztárjai közt az elsők, akik meghódították a Taiwani közönséget.

Michael Cain / Ralph Alessi, Peter Epstein Circa

Cain tavaly tűnt fel először az ECM berkeiben. A "Jack DeJohnette's Dancing With Nature Spirits"-en játszott. Manfred Eicher figyelt fel tehetségére és olyan neves zongoristák között szerepel az ECM sztárlistán, mint Paul Bley, Chick Corea, Keith Jarrett, Bobo Stenson, Steve Kuhn, John Taylor... Az európai közönség hallhatta őt együtt játszani Jack DeJohnette-tel, Dewey Redman-nel, John Scofield-dal, Dave Holland-dal, Vernon Reid-dal, Steve Swallow-val, Gary Thomas-szal és a Steps Ahead-dal. Cain zenéjére nagy hatást gyakoroltak a fent említett zenészek. Ez a hatás és a klasszikus tanulmányok tükröződnek vissza a Circa-ban, melyről Cain ezt állítja: „Ez eddig a legegységesebb hangvételű, legszemélyesebb művem”. A társzeneszerző, trombitás Ralph Alessi folytatja a közös zenekari munkát Steve Coleman-nal, ezen kívül Charlie Haden's Liberation Orchestra tagja. A Circa az első Cain - ECM lemez. Most a profilépítésre helyezte a hangsúlyt. Tervezi további lemezek kiadását. Cain fellépett az elnöki beiktatás gálakonzertjén 1997 januárjában. A tévés közvetítés várhatóan nagy sajtóvisszhangot kelt, nemcsak Amerikában, de Európában is.

John Abercrombie Trio / Dan Wall, Adam Nussbaum Tactics

Az első élő felvétel 10 év alatt. A muzsika New York füstös jazz-clubjainak hangulatát idézi. Abercrombie-t egy másik oldalról ismerhetjük meg ezen a lemezen, de improvizáció itt is a középpontban vannak. A trió előző projektjében a „Timeless”-ben Abercrombie nagyot alkotott. Az elektromos gitár hangzását vegyítette a Hammond B3-as orgonával, mely „házasság az égben kötetelt”. Az együttes mostanában nagy népszerűségnek örvend, gyakran turnézna. Abercrombie januárban Európában lép fel Marc Copland-dal.

ÚJDONSÁGOK

Februártól a Könnemann Music Budapest kottakiadó teljes választéka kapható a BMC-ben.

Angol nyelvű könyvek és kották kaphatók és megrendelhetők a MUSIC SALES világcatalógusból.

Örömmel tudatjuk a Gramofon olvasóival, hogy az ECM az AUVIDIS és a JVC után a VERVE kiadó teljes kollektója is megvásárolható illetve megrendelhető márciustól a BMC-ben.

BMC CLUB • BMC CLUB • BMC CLUB • BMC CLUB

új kiadványok listája, koncertajánlatok, stb.

3. Részletfizetési kedvezmény

4. CD vásárlási kedvezmény: 10%

5. Engedmény az új és használt hangszerek áraiból.

6. Kedvezményes INTERNET használat.

NYÁRI ÁLMOK

A BEACH BOYS

EGYÜTTES TÖRTÉNETE

A film bepillantást nyújt a legendás kaliforniai együttes életébe és a 60-as évek lázas pezsgésébe. A Beach Boys nemzetközi jelenséggé tette a szörfözést és olyan zenei stílust hozott létre, amely meghódította az egész világot.

A szex, a drog és a rock'n'roll zavaros kódében evickélve az együttes élete örökös harccá vált, amelyet féktelen túlzások jellemeztek.

Decembertől a videotékákban!

Forgalmazza a

TAVASZI ELŐZETES

A Budapesti Fesztiválzenekar hagyományosan gazdag és változatos programmal készül a márciusban rendezendő Tavasz Fesztiválra. Bendes Rita, a zenekar PR menedzsere beszél a hangversenyekről.

zsikáljanak osztrák társaikkal. A névvalasztáshoz is ez adta az ötletet, hiszen Mahler olyan zeneszerző-karmester volt, aki Bécs és Budapest mellett Olmützbren és Prágában is gyakran fellépett. 1986-ban született meg a Gustav Mahler Ifjúsági Zenekar, amely nemrég ünnepelte tizedik születésnapját. Maestro Abbado a zeneigazgatónk az alapítás óta, s mindig nagy súlyt fektetett arra, hogy a legjobb karmesterekkel, kiemelkedő művészekkel dolgozzunk együtt. A vasfüggöny azóta szerencsére megszűnt, így ma már egész Európából fogadhatjuk a tehetséges ifjú muzikusokat. 1991 óta az Európa Tanács védnöksége alatt állunk.

- Az együttes nevében is szerepel az „ifjúsági zenekar” megjelölés. Mit jelent ez?

- Zeneszeink felső korhatára 26 év. Ezután meg kell válniuk tőlünk, át kell adniuk helyüket az újonnan érkezőknek. Évente tartunk próbajátékokat Európa-szerte, s mivel a zsűri a legnevesebb zenészekből tevődik össze, s az együttes komoly sikereket mondhat magáénak, nincs gondunk az utánpótlással. A tőlünk távozottak jó része ma már a Bécsi Filharmonikus, illetve a Bécsi Szimfonikus Zenekar, a drezdai Staatskapelle, a lipcsei Gewandhausorchester, a Münchener és a Szlovák Filharmonikus Zenekar megbecsült tagjaként dolgozik, de a Budapesti Fesztiválzenekarba is jutott belőlük: Pápai Szilvia oboaművész, akinek húga, Veronika még a mi együttesünk tagja. Évente többször találkozunk valamelyik székhelyünkön - Bécsben, Párizsban, La Vilette-ben, Bolzanóban -, ahol a próbák folynak, s ahonnan az éppen soros turnéknra indulunk.

- Mikor és hogyan kezdődött kapcsolatuk Fischer Ivánnal?

- Előbb a kérdés második felére válaszolnék. Maestro Abbado igen nagyra tartja Fischer

Ivánt. Az ő javaslatára kértük fel a karnagy urat, hogy közreműködjék 1996-ban augusztusi bolzanói és luzerni koncertjeinken. Nagy örömmelre ígert mondott, s nemcsak e két koncertet, de az 1997. évi húsvéti turnékat is vállalta. Közvetlen, oldott légkörben folytak a próbák. Márpedig nekünk, nem lévén profi zenekar a szó klasszikus értelmében, több próbára, köztük több szólampróbára van szükségünk. Fischer nagy gonddal foglalkozott az együttes tagjaival. Őszinte barátság született közöttük. Együttműködésünkről mindenki a legmélyebb elismerés hangján szól.

- Milyen elvek szerint állítják össze a műsort?

- Minél több zenésznünknek szeretnénk fellépési lehetőséget biztosítani, tehát fontos szempont, hogy olyan műveket válasszunk, amelyeknek előadása nagy létszámú zenekart kíván. A romantikus, különösen a későromantikus repertoár, így névadóink, Gustav Mahler művei, valamint a modern és kortárs zenei alkotások erre is módot adnak.

- És mit játszanak Budapesten?

- Fischer Ivánnal egyetértésben Richard Strauss Imígyen szóló Zarathustra című kompozícióját választottuk. A Beethoven-hangversenyre pedig nem kisebb művészt sikerült megnyernünk, mint Leon Fleischert.

- Az ő nevét kevesebbet hallhattuk idehaza.

- Fleischer San Francisco szülötte, első hangversenyét hatéves korában adta. Játéka úgy megragadta a legendás Artur Schnabelt, hogy a csodagyerekek iránt érzett fenntartásai ellenére tanítványává fogadta. A hatvanas években kiváló karmesterekkel, köztük Leonard Bernsteinnel dolgozott, Széll György vezényletével pedig lemezfelvételek egész sorát készítette el, Beethoven öt zongoraversenyét is rögzítette. Ez mindmáig referencia értékű, s most, hogy CD-n is kiadták, az egyik legnépszerűbb sorozat. Már épp 1964-65-ös nyugateurópai turnéjára készült Széll Györggyel és a Clevelandi Zenekarral, mikor ismeretlen, tragikus betegség bénította meg a jobb kezét. Bár az orvosok nem tudtak segíteni rajta, Fleischer nem adta fel: a balkezes zongorarepertoárra specializálódott, s nagy sikerrel játszotta Prokofjev, Ravel, Britten és más szerzők bal kézre írt zongoraműveit. Karmesterként is sikerült nevet szereznie: Észak-Amerikában valamennyi rangos zenekart vezényelte már, de Salzburgban, Párizsban, Luzernben, Jeruzsálemben ugyancsak nagy sikert aratott. Igazi szenzáció, hogy 1995 tavaszától ismét játszik kétkezes zongoradarabokat is. A keze ugyan nem gyógyult meg, de, mint mondta, rájött, hogyan legyen úrrá a betegségen.

- Március 14-én és 15-én a Zeneakadémián Liszt III. rapszódiajával, Chopin I. (e-moll) zongoraversenyével és Stravinsky Petruskájának 1945-ös, revidéált változatával várjuk a közönséget. Az eredetileg Gyagilev társulata számára komponált balett zenéje szerepel 14-ei, forintos koncertünk műsorán is.

- Nemcsak a program kínál érdekességet a koncertlátogatóknak, a vendégművész is ezen a két estén mutatkozik be a budapesti közönségnek.

- Úgy van. Igyekszünk mind több neves művészt Budapestre csábítani, hogy növekvő törzsközönségünk élöben hallhassa őket. A szezon első felében Sergiu Comissionát, Sabine Meyert, Thomas Zehetmairt sikerült megnyernünk, s Kurt Sanderling és Joshua Bell után most a világhírű portugál zongoraművész, Maria João Pires koncertezik velünk. Nagyon örülünk, hogy ez a kiváló szólista, aki ötvenesen adta első koncertjét, s azóta rendszeresen dolgozik Claudio Abbadóval, Riccardo Chaillyvel, Neeme Järvi-vel, elfogadta meghívásunkat.

- Mivel lépnek fel a Budapesti Kongresszusi Központban?

- Március 28-án és 29-én Liszt Két epizód Lenau Faustjából című művét és Mahler V. szimfóniáját játsszuk.

- Bár Fischer Iván igen sok zenekarral dolgozik külföldön, itthon eddig csak saját zenekarat dirigálta. Az idei Tavasz Fesztivál e tekintetben is újat ígér, hiszen március 31-én a Gustav Mahler Ifjúsági Zenekar vezényli a Budapesti Kongresszusi Központban.

- Igen. Beethoven Esz-dúr zongoraversenyét és Richard Strauss Imígyen szóló Zarathustra című művét adják elő, húsvéti turnéjuk részeként, Salzburg után Budapesten is.

- Melyek e turné további állomásai?

- Bécs, Graz és Torino. Ha többet szeretne megtudni erről a kitűnő fiatal együttesről, forduljon igazgatójukhoz, Alexander Meraviglia-Crivelli-hez! Szívesebben adnám át neki a szót.

Meraviglia-Crivelli urat Ferrarában sikerült utolérnünk. Arra kértük, mutassa be együttesét a Gramofon olvasóinak.

- A nyolcvanas évek közepén merült fel az akkor Bécsben dolgozó Claudio Abbadóban a gondolat, hogy lehetővé tegye a Magyarországon, Csehszlovákiában és az akkori Jugoszláviában zenét tanuló fiatalok számára, hogy együtt mu-

Azok számára, akik nemcsak otthon, lemezzel hallgatják szívesen a klasszikus zenét, s még szeretnének jegyet vásárolni, jó hírekkel szolgálhatunk: korlátozott számban még kapható jegy a Budapesti Fesztiválzenekar március 28-ai és 29-ei koncertjeire 500, 950 és 1200 forintos áron, akik pedig a Gustav Mahler Ifjúsági Zenekart hallanák szívesen, valamennyi jegyirodában vásárolhatnak jegyet 600, 800 és 1600 forintos áron.

Nick Cave 1995-ös, Murder Ballads című albuma szélesebb rétegek tetszését is elnyerte, mint a korábbiak - ebben nem kis szerepet játszott a Kylie Minogue-gal közösen előadott duett, a Where The Wild Roses Grow című dal. Idén márciusban egy újabb Nick Cave nagylemezzel ismerkedhetünk majd meg, The Boatman's Call címmel, amelyen 12 lassú dal lesz hallható.

A Depeche Mode csaknem négy éves szünet után új albumot jelentet meg, amely teljes egészében áprilisban kerül a közönség elé. Az első kislemez már megjelent Barrel Of A Gun címmel, amely hangzásában meglepő módon teljesen eltér az eddig megszokottaknak mondható Depeche Mode dalokétól.

Akik keddenként szívesen nézik az egyre népszerűbb Vészhelyzet című sorozatot, mostantól bármikor meghallgathatják a film zenéjét - az azonos című CD-ről.

A Csupasz Pisztoly és az Airplane alkotópáros legújabb kreálmánya, az Osztály Vigyázz! már a hazai mozikban is látható. A filmhez természetesen egy album is tartozik, amelyen a legnépszerűbb amerikai hip-hop és R'n'B előadók szerepelnek - például a De La Soul, a Braxton nővérek, a Quad City DJ's és a Changing Faces. Rámezen megtalálható a Queen klasszikus Bohemian Rhapsody-jának feldolgozása is, a The Braids előadásában.

A popvilág lehéresebb transzvesztitája, Ru Paul legutóbb az Elton Johnnal közösen énekelt duettel, a Don't Go Breaking My Heart-tal hívta fel magára a figyelmet. Nemrégiben önálló kislemezt adott ki, s most kapható az énekes(nő) második, Foxy Lady című albuma.

Vince Clark és Andy Bell híres-hírhedt szintiduoja, az Erasure a tőlük szokatlan hangvételű, 1995-ös album óta lázasan dolgoznak. Az első eredmény már megjelent az In My Arms című kislemez formájában - ezt márciusban követi a Cowboy című nagylemez.

Az R.E.M. és a Nirvana zenéjének különös elegyét játssza az a háromtagú Los Angeles-i együttes, mely Plexi névre hallgat. Ez a trió is annak a Sub Pop Records nevű kiadónak a felfedezettje, amely annak idején a Soundgarden és a Mudhoney útját is egyengette. A Plexi lemezének címe: Cheer Up!

A Mr. President után újabb német poptrió tűnt fel az európai poppiacon: az X-Perience névre hallgató formáció az A Neverending Dream című dalával hívta fel magára a figyelmet. A kislemezt hamarosan követte a Magic Fields című album.

A U2 nyilvánosságra hozta legújabb lemezének címét és megjelenésének időpontját. Ezerint a Pop című nagyle-

Ru Paul

mez március 3-án kerül majd a boltokba - legalábbis Angliában. Az új album - amelyről már egy dalt, a Discothèque-et hallhattuk - Bono szerint sokkal zajosabb, funkysabb, poposabb és keményebb. Valószínű tehát, hogy A Nagyszerű Rock 'n' roll lemez várható, mindenki kedvére!

Russel Senior, a Pulp tagja - mintegy 13 év után - elbúcsúzik együttesétől. Russel kiválása nemcsak a rajongókat, de az együttes többi tagját is elsomorította, ennek ellenére minden jót kívántak az együttes - most már csak egykori - gitárosának, hegedűsének és egyben alapítójának.

Napjaink egyik legdivatosabb popcsoportja, a Spice Girls szinte visszautasíthatatlan ajánlatot tett a Pulp másik tagjának, Jarvis Cockernek. A lányok írtak egy dalt, Likely Stories címmel, amelyet kifejezetten Jarvis hangjára álmodtak meg: így nagy örömmel vennék, ha elfogadná és elénekelné azt. Jarvis számára már csak egy kérdés maradt: a Russell nélkül maradt Pulp, avagy a brit listavezető Spice Girls?

A Backstreet Boys nemcsak új producert talált Pete Waterman személyében (ő egyengette annak idején Kylie Minogue és Rick Astley rögs útját is), de a fiúk egyéb újítással is próbálkoznak: PM Dawn: Set Adrift című, 1992-es slágerét dolgozták fel abban a reményben, hogy túlszárnyalhatják a Fugees és a Killing Me Softly sikerét.

A '90-es évek leghevesebb pop-párbajában, a Blur kontra Oasis harcban kifáradt Blur az 1996-os évet visszavonultan töltötte Izland szigetén. Az elzárkózás azonban nem jelentette azt, hogy a zenekar télenkedett, hiszen februárban megjelenik a legújabb Blur-opus. Addig ízelítőül szolgál az első kislemez, melyen a Beetlebum című dal hallható: hangzása állítólag a kései Beatles és a Velvet Underground világát idézi.

Az ambiens zene egyik népszerű képviselőjét, az Orb-ot felkérték Jean-Michel Jarre: Oxygen című szerzeményének átdolgozására, mivel ebben az évben ünnepelhetjük a kompozíció megjelenésének 20. évfordulóját. Sajnos, magának a szerzőnek nem tetszett a fiatal zenekar által készített változat, így az Orb úgy döntött, hogy azt Toxigene néven jelenteti meg, mint első kislemezét három évi szünet után. A feldolgozás a hamarosan megjelenő Orblivion című nagylemezen is hallható lesz.

Az egykori szappanopera-színésznő, Michelle Gayle új kislemezzel jelentkezik, amely az énekesnő második, Come Fly Away című albumán hallható. A kritikusok szerint az új, Do You Know című dal a maga egyszerűségével képes megismételni a Sweetness és a Happy Just To Be With You sikerét.

Miután Curtis Mayfield 1990-ben a színpadon tragikus balesetet szenvedett, és ezért tolokocsiba kényszerült, csak a csodában bízhatott: kevés volt a remény, hogy valaha még énekelni fog. Ám a család és a barátok segítségével a csoda megtörtént. Olyan sztárok közreműködésével, mint

K L A S S Z I K U S H Í R E K

Az A Celebration of Christmas című karácsonyi album, amelyen Nathalie Cole, José Carreras és Plácido Domingo szólaltatott meg népszerű és kevésbé ismert karácsonyi dalokat, felkerült a hazai poplista 20. helyére. A kiadvány sikere külföldön is jelentős volt, különösen Ausztriában, Németországban és Franciaországban.

Februárban már kapható Magyarországon egy nálunk még kevésbé ismert finn együttes, a Varttina Kokko című CD-je. A kiadvány néhány skandináv országban és az Egyesült Államokban már megjelent, s ott egyből a world music lista második helyére került fel, a Billboard Magazin újságírói pedig beválasztották az év legjobb 10 world music felvétele közé. Az albumot gondozó Nonesuch a Billboard a legeredményesebb world music kiadónak tartja.

Újabb nemzetközi elismerések a Keller Vonósnégyesnek: a Keller Vonósnégyes (Keller András, Pilz János, Gál Zoltán, Kertész Ottó) Bartók összes vonósnégyesét tartalmazó Erato albuma lett a kamarazenei kategória nyertese Cannes-ban. A Cannes Classical Award átadási ünnepségére január 20-án került sor a MIDEM rendezvényeinek keretén belül. A Keller Vonósnégyes megkapta a Premio

Abbiati-t, az Év Együttese címet, amely az olasz zenekritikusok díja.

Marie-Claire Alain francia orgonaművésznőnek 70. születésnapja alkalmából, művészi munkássága elismeréséül Becsületrendet adományozott Jacques Chirac francia köztársasági elnök. A Becsületrend Franciaországban a legmagasabb kitüntetések közé tartozik. Marie-Claire Alain több évtizede az Erato kiadónál készíti lemezfelvételeit, repertoárja felöleli a teljes orgonairodalmat Bachtól César Franck és Liszt művein keresztül egészen Messiaenig.

Platinalemez lett Magyarországon A Három Tenor Koncert 1994 album, ami azt jelenti, hogy ötvenezer példány talált gazdára a megjelenés óta eltelt két és fél év alatt.

Grammy-díjra jelölték az alábbi felvételeket:

- Opera kategóriában
Gluck: Orphée et Eurydice / Larmore, Upshaw, Runnicles (Teldec);
Weber: A bűvös vadász / Orgonaszova, Wottrich, Harnoncourt (Teldec);
Kórus kategóriában
Mozart: Requiem / Les Arts Florissants, William Christie (Erato);
Ton Koopman gigantikus vállal-

kozásának, Bach összes kantatáját tartalmazó lemezsorozatának első albuma (Erato);
Hangszeres előadóművész kategóriában
Adams: Hegedűverseny / Gidon Kremer (Nonesuch);
Kis hangszeres együttes kategóriában
Homage a Piazzola / Gidon Kremer és vendégművészek (Nonesuch);
Énekes előadóművész kategóriában
Jennifer Larmore Where Shall I Fly című, Mozart- és Händel-áriákat tartalmazó albuma (Teldec);
Kortárs kompozíció kategóriában
Adams: Hegedűverseny / Gidon Kremer (Nonesuch);
Az Év Producere kategóriában
Martin Sauer, az Erato művészeti igazgatója az alábbi felvételek elkészítéséért:
Mozart: A varázsfuvola / Les Arts Florissants, William Christie (Erato);
R. Strauss: Elektra / Daniel Barenboim (Teldec);
Stravinsky: The Rake's Progress / Kent Nagano (Erato);
James Mollison az alábbi felvételek elkészítéséért:
Jennifer Larmore - "Call Me Mister" (Teldec);
Gluck: Orphée et Eurydice (Teldec).

A felvételek mindegyike kapható Magyarországon.

Aretha Franklin és Mavis Staples, a New World Order című lemezen újra hallhatóak Mayfield legjobb felvételei, többek között a '70-es évek klasszikusai, a Roots és a Superfly.

Február 6-tól vetítik a hazai mozikban a Space Jam című filmet (Zűr az űrben címmel), amelynek szereplői Bugs Bunny (azaz Tapsi Hapsi) és Michael Jordan, az NBA kosárlabdázója, továbbá több híres rajzfilmfigura: Gyalog Kakukk, Csőrike és Dodo Kacsa. A film zenéjét tartalmazó lemezen is találkozhatunk szupersztárokkal: többek között Seal-lel, aki a Steve Miller Band egykori slágerét, a Fly Like An Eagle-t adja elő; a Spin Doctors-zal, R.Kelly-vel, és Coolio-val. (A Space Jam című albumról kritikánk a pop-rock rovatban.)

A Mr. Big mintegy hét éves pályafutásának sikereit gyűjtötte össze Big Bigger Biggest című válogatáslemezén, amelyen az ismert slágerek mellett három új dal is megtalálható: Not One Nought, Unnatural és Stay Together címmel.

Joel Schumacher sikeres filmje, a Batman Forever után újabb történettel kápráztatja el a közönséget. A Time To Kill (Ha ölni kell) szereposztása mind a filmvászonon, mind a CD-n parádés: Sandra Bullock, Samuel L. Jackson, valamint apa és fia, Donald és Kiefer Sutherland játssza a főbb szerepeket. A filmzenét pedig a többszörös Grammy Díjas Eliot Goldenthal szerezte, akinek a Batman Forever, a Heat, az Interview With The Vampire vagy az Alien zenéjét is köszönhetjük.

A multiplatinum eladásokat megért Big River című lemez után megjelent az új Jimmy Nail album Crocodile Shoes II. címmel, amelyet az azonos című TV filmsorozat vetítéséhez időzítettek. Jimmy Nail ugyanis főszereplőként is bemutatkozott, többek között a Madonna főszerzőlével hazánkban is bemutatásra kerülő Evitában.

A Pearl Jam énekesének, Eddie Vedder-nek egyik kedvenc rockzenekara a Fastbacks, így nem csoda, ha '97-es turnéjukra ezt a Seattle-i csapatot választották előzenekarnak. A Fastbacks muzsikája egyébként a budapesti koncerten is kedvező fogadtatásra talált. Remélhetőleg New Mansions In Sound című debütáló albumuk is hasonlóan sikeres lesz.

Az X Akták című film zenéjének szerzője, Mark Snow kiadta első szólólemezét The Truth And The Light címmel, amelyen természetesen több részlet is hallható a filmsorozatból. Mark Snowt, aki számos TV- és mozifilm zenéjét készítette, hét alkalommal jelölték Emmy-díjra, jelenleg pedig a Millenium című film zenéjén dolgozik.

A britek szemében legnagyobb szálkának számító Wildhearts egy nyíllal átdöfött szível jelképezett albumon

mutatja be eddigi pályafutásának legjobb dalait, az együttes stílusának megfelelően punkos, rockos ám dalamos zenét tartalmaz.

20 év, 15 millió eladott album: mindez a Bad Company nevéhez fűződik - nélkülük aligha képzelhető el az amerikai rockzene történelme. Az együttes most egy olyan albummal jelentkezik, amelyen 7 új felvétel található a már ismert, ám akusztikus verzióban eddig még publikálásra nem került dalok mellett. A lemezen vendégművészként szerepel Vince Gill, Travis Tritt, Alison Krauss és Richie Sambora.

Az Informer című dallal befutott kanadai rapper, Snow új albummal jelentkezik, amely a Justuss címet kapta.

Paula Cole korábban Peter Gabriel, majd Melissa Etheridge háttérénekeseként dolgozott - a Berklee Collegeban tanult zongorista, klarinétos és énekes - most szólóban próbálkozik. Nem sikertelenül, hiszen Harbinger című bemutatkozó albuma nagy elismerést váltott ki az amerikai popszakmában. Idén már második nagylemezét adta ki This Fire címmel, amelynek Where Have All The Cowboys Gone című dala Amerikában már igazi sláger.

1996-ban a Golden Globe Díj nyertese a Party Of Five című filmsorozat lett, amelynek története öt testvér küzdelmét meséli el. A film kísérőzenéjét olyan előadók szolgáltatták, mint Chaka Khan, Tori Amos, Bruce Hornsby vagy Ricki Lee Jones - akiket most együtt hallhatunk a film zenéjét tartalmazó albumon.

Új soul csillagra bukkantak Amerikában. Az új Chaka Khan-ként emlegeti a szakajtó a döbbenetes hangú énekesnőt, St. Victor Sandra-t, akiről azt írták, hogy mellette minden más énekesnő hiába pályázik a soul királynője címre. St. Victor Sandra debütáló albumának címe: Mack Diva Saves The World.

A Carpe Diem elnevezésű magyar dance formáció hosszú szünet után február végén adja ki új kislemezét Álomhajú címmel, amelynek klipjét Dél-Afrikában forgatták. A nagylemez márciusban várható.

Bryan Adams: 18 'Til I Die című albuma is megérte második kiadását - az ilyenkor szokásos ráadás ez esetben egy duett Barbra Streisanddal, I've Finally Found Someone címmel.

Az Amerikai Kosárlabda Szövetség (NBA) 50 éve létezik - a fekete muzika nagyjainak (például Marvin Gaye, Kool And The Gang, Vanessa Williams) dalait hallhatjuk majd az ez alkalomból, február 24-én megjelenő albumon.

A Fugees legújabb felvételét ezúttal egy film kísérőzenéjét tartalmazó albumon hallgathatjuk meg. A When We Were Kings című dokumentumfilm 1974 Afrikájába kalauzolt minket, mikor Muhammad Ali győzelmét egy 120 ezer néző előtt, a fekete muzika sztárjainak részvételével rendezett koncerttel ünnepezték a Kinshasa Stadionban. A Fugees több rap-sztár kíséretében előadott Rumble In The Jungle című dalában ezúttal az Abba kísért - a The Name Of The Game motívumai által.

Tizedik albumával jelentkezik a svájci duó, a Yello - a Pocket Universe ezúttal egy összefüggő, a megszokottnál (legalábbis szövegeiben) egy kicsit komolyabb album; a zene azonban továbbra is izgalmas, és mindenek előtt: eredeti. (Az albumról szóló kritikánkat a pop-rock rovatban olvashatják.)

Immár 30 éve, hogy a Gibb-fivérek muzikálni kezdtek, és kerekén 20 év telt el a Saturday Night című film bemutatása óta. Az 1997-es év pedig egy vadonatúj Bee Gees albumot hoz majd márciusban, Still Waters címmel.

Rock and roll örökzöldeket rögzített lemezre Roger McGuinn, a legendás Byrds egykori énekes - az élő felvételeket tartalmazó albumon többek között újra meghallgathatjuk Bob Dylan klasszikusát, a Mr. Tambourine Mant is.

Két fantasztikus sláger (a rocknagyi What's Love Got To Do With It és Bob Marley: I Shot The Sheriff című dalából készült feldolgozás) volt hivottat beharangozni Warren G. új, Take A Look Over Your Shoulder című albumát, mely február 17-én látott napvilágot.

Hosszú hallgatás előzte meg a skót Texas új albumát - az igényes rockzene rajongói azonban örülhetnek, hiszen kedvencük végre visszatért. Az új album címe: White On Blonde.

Az 1997-es Grammy-díjra jelöltek - többek között Eric Clapton, Celine Dion, Alanis Morissette, a Garbage és Gloria Estefan - szerepelnek tavalyi sikereikkel azon az albumon, mely 1997 Grammy Nominees Collection címmel jelent meg február közepén.

1969-ben a Royal Albert Hallban rögzítették azt a koncertet, amelyen a Moody Blues - több klasszikus sikere mellett - a Nights In White Satint is eljátszotta. Az előadás digitálisan újakevert változatát és további öt stúdiófelvételt hallgathatunk a Caught Live + 5 című albumon, a hatvanas-hetvenes évek egyik legnépszerűbb, dalamos rockzenét játszó csapatától.

Válogatta: Csík Gabriella

J A Z Z H Í R E K

1. A Gramofon kérésére a Dunakorzón található MCD Amadeus CD Shop (1053 Bp. Szende Pál utca 1.) a külföldi jazzlemezek eladásai alapján - a '96 szeptember 1 és '97 január 31. közötti időszakra vonatkozóan - elkészítette sikerlistáját. Íme:	2. Miles Davis: Live Around the World (Warner)	3. Promise (Verve)
1. Jan Garbarek: Visible World (ECM)	3. Joe Sample: Old Places, Old Faces (Warner)	8. Joshua Redman Freedom In the Groove (Warner)
2. Miles Davis: Live Around the World (Warner)	4. Bob James: Straight Up (Warner)	9. Ernie Watts: The Long Road Home (JVC)
3. Joe Sample: Old Places, Old Faces (Warner)	5. John McLaughlin - Paco De Lucia - Al Di Meola: Guitar Trio (Verve)	10. Gateway: In the Moment (ECM)
4. Bob James: Straight Up (Warner)	6. Grover Washington Jr.: Soulful Strut (Sony)	11. Ginger Baker Trio: Falling Off The Roof (Atlantic)
5. John McLaughlin - Paco De Lucia - Al Di Meola: Guitar Trio (Verve)	7. John McLaughlin: The Shango... (Blue Note)	12. Charlie Hunter Quartet: Ready... Steady...

Tisztelt Olvasó!

A Gramofon februári számának végére érve - ha ideje és kedve engedi - kérjük, szenteljen néhány percet kérdőívünknek, amely az olvasói igények pontos felmérését, s ezáltal egy valóban olvasóbarát, egyszerre informatív és reprezentatív, az igényes zenerajongóhoz szóló havilap megteremtését szolgálja. A kitöltött kérdőívet vagy annak fénymásolatát kérjük, küldje vissza a Gramofon címére:

1025 Budapest, Mandula utca 31.

Ha a kérdőívre ráírja nevét és pontos címét, a Gramofon szerkesztősége ingyenesen eljuttatja Önnek a Gramofon márciusi számát!

1. Kérjük, sorolja fel azokat, akikkel közös háztartásban él:

- házastársa, élettársa
- apja, anyja
- gyermeke
- testvére, házastársa testvére
- apósa/anyósa
- unokája
- nagyszülei, házastársa nagyszülei
- egyéb rokon
- egyéb személy

2. Neme:

- férfi
- nő

3. Születési éve:.....

4. Legmagasabb iskolai végzettsége:

- nem járt iskolába
- 1-5 osztály
- 6-7 osztály
- 8 általános
- szakmunkásképző, szakiskola, mesterlevél
- befejezett középiskola
- befejezett főiskola
- befejezett egyetem

5. Dolgozik-e?

- igen
- nem;
 - GYED-en lévő
 - nyugdíjas
 - munkanélküli
 - háztartásbeli
 - tanuló
 - egyéb inaktív kereső
 - egyéb ellátott

6. Munkaviszonyának jellege:

- alkalmazásban áll
- önálló vállalkozó
- szellemi szabadfoglalkozású

7. Beosztása:

- fizikai munkát végző vállalkozó
- szellemi munkát végző diplomás
- szellemi munkát végző diploma nélküli
- szakmunkás
- felső vezető
- közép vezető
- alsó vezető
- beosztott diplomás szellemi
- beosztott szellemi
- egyéb

8. Az Ön munkahelye milyen ágazathoz tartozik:

- ipar
- építőipar
- mezőgazdaság
- kereskedelem, vendéglátás
- pénzügyi szolgáltatás
- egészségügy
- kultúra, oktatás
- közszolgálat

9. Mely rovatot olvassa az újságban?

- klasszikus
- jazz
- pop-rock
- egyéb

10. Az Ön háza milyen településen található?

- tanyán
- falun
- kisvárosban
- közepes nagyságú városban
- nagyváros peremkerületében
- nagyváros centrumában

11. Az itt szereplő készülékek közül melyikkel rendelkezik, illetve melyiket tervezi beszerezni, vagy újra cserélni?

- videomagnó
- videokamera
- kábel TV
- rádiós magnó
- autórádió
- CD lejátszó
- walkman
- Hi-Fi berendezés
- lemezjátszó

12. A rendelkezésére álló hanghordozók közül melyiket kedveli a legjobban?

- CD
- kazetta
- bakelit lemez
- DAT
- minidisc

13. Hallgat-e autóban zenét?

- igen;
 - CD-t
 - kazettát
 - rádiót
- nem

14. Átlagosan naponta mennyi időt tölt zenehallgatással?

- fél óránál kevesebbet
- fél és egy óra között
- egy óránál többet

15. Milyen gyakran vásárol CD-t?

- hetente többször
- hetente
- kéthetente
- havonta
- ritkábban
- soha

16. Általában milyen gyakran jár koncertre?

- hetente többször
- hetente
- kéthetente
- havonta
- ritkábban
- soha

17. Melyik állítás igaz Önre? Ön...

- rendszeresen/gyakran megfigyeli az újságok hirdetéseit
- alkalmanként figyeli meg az újságok hirdetéseit
- soha nem nézi meg az újságok hirdetéseit

18. Hol találkozott először a Gramofonnal?

- újságárus
- rádió, TV
- ismerősi körben

A válaszadás önkéntes!

A szerkesztőség garantálja, hogy az Ön neve és címe más cégek birtokába nem kerülhet; kizárólag arra használjuk fel, hogy a Gramofonnal kapcsolatos újdonságokról tájékoztassuk. Amennyiben azt szeretné, hogy nevét és címét töröljük adatbázisunkból, kérjük, jelezze szándékát írásban vagy telefonon a Gramofon szerkesztőségében.

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a **GRAMOFON - The Hungarian CD Review** című folyóiratot, az igényes zenerajongó lapját példányban.

- egy évre: a bolti árnál 252,- forinttal olcsóbban, **3.300,-** forintért.
- fél évre: a bolti árnál 76,- forinttal olcsóbban, **1.700,-** forintért.

Megrendelő neve:

Címe:(város, község, kerület).....(utca, tér, ltp.)
(házszám).....(emelet, ajtó).....(irányítószám)

Az előfizetési díjat

- a részemre küldendő átutalási postautalványon
- számla ellenében, átutalással egyenlitem ki.

A megrendelőlapot az alábbi címre kérjük feladni:

AMFISZ Kft. 1025 Budapest, Mandula u. 31. Fax: 212-4782

GRAMOFON

Képjáték

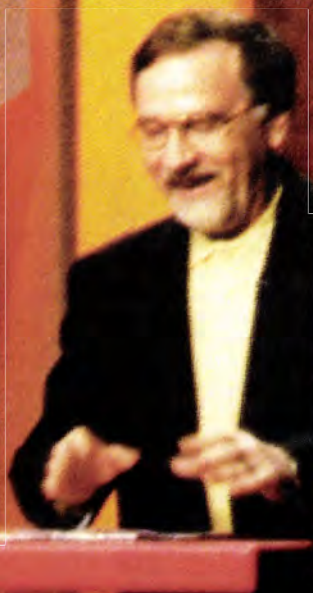
Csütörtök

TV1 18.30

Amikor egy kép másképp egy más kép, akkor az a megújult Képjáték. Barkochba és képkirakó egy játékban? Nem, nem, ez nem képzavar. Üljön a képernyő elé, hogy képben legyen! A műsorvezető a mindehhez jó képet Vágó István. Képjáték - amit képtelenség kihagyni!

KÉPJÁTÉK

Szerencsekerék

Szombat, vasárnap, hétfő

TV1. 18.30

Érdekes játékosok, értékes nyeremények, izgalom, szórakozás, balszerencse és szerencse! Szerencsekerék - ahol Dóra, Viktor és Tamás segítségével mindig jó a hangulat! Szombat, vasárnap és hétfő este milliókkal együtt Ön is jól szórakozhat!

Mindent vagy semmit!

Kedd, szerda, csütörtök

TV2 21.30

Mindent vagy semmit! - ahol a tudás hatalom, de néha hallgatni is arany! Mindent vagy semmit! - új időpontban a TV2-n... és aki sohasem hiányozhat: a játékvezető, Vágó István! Kedd, szerda és csütörtök este milliókkal együtt szurkoljon Ön is a lángelmék bajnokainak! Tartalmas szórakozást mindenkinek!

UNIVERSITAS

370 oldal,
 Fogyasztói ára:
 1382,- Ft + áfa
 Raktári szám: 42450
 Megvásárolható
 vagy megrendelhető
 a Pedagógus
 Könyvesboltban
 (1053 Budapest,
 Múzeum körút 3.
 Telefon: 117-3506)

Kelemen Imre

A ZENE TÖRTÉNETE 1750-ig

A könyv 1750-ig tárgyalja a zene történetét. Ez az időszak öt nagyobb fejezetre oszlik: I. A zene kezdetei; II. Az ókor zenéje; III. A középkor zenéje; IV. A reneszánsz zene; V. A barokk zene.

Az utóbbi fejezeten belül részletesebb kifejtést kapott Bach és Händel művészete.

A közölt anyag bizonyos esetekben több annál, mint amit fejben tartandó ismeretekként várhatunk el a hallgatóktól. A tárgyat tanító szaktanár előadásában olyan módon súlypontosozhatja - csökkentheti, de bővítheti is - az anyagot, hogy az egyértelműen jelezze, mely részek képezik a számonkérés alapját. Bizonyos fejezetek, szakaszok (így például egyes ókori zenekultúrák, zeneelmélet-történeti fejezetek, a cseh és a lengyel zene stb.) csupán olvasásra lehetnek kijelölve. A bővebb anyag/adatközlés használatára, az általános tájékoztatáson kívül, hogy a tárgy előadója mentesülhet bizonyos tudnivalók ismertetésétől, s az idő jelentős részét a művek elemzésére, meghallgatására fordíthatja.

A könyv számos kottapéldát tartalmaz. Ezek pontosan követik a szövegi részek mondanivalóját, s az abban foglaltak jobb megértését szolgálják. A közölt olvasmányok az adott kor fontos forrásaiba nyújtanak szerény betekintést. Gondos tanulmányozásuk lényeges követelmény.

Az egyes fejezetek belső elrendezése esetenként szokatlannak tűnhet. Túl az időhatárok megvonásának ismert nehézségein, nem volt könnyű választani műfaji, stílustörténeti, nemzeti, az egyes zeneszerzői életművek s egyéb szempontok között. A tanárnak természetesen lehetősége van más utat követni akár elméleti, akár pedig gyakorlati megfontolások alapján. Így semmi akadály annak, hogy keresztülnyúlva időhatárokon egy-egy műfajnak (például az operának) vagy egy adott területnek a zenéjét a maga folyamatosságában tárgyalja. Az anyag ilyen s ehhez hasonló átrendezése a hallgatók számára sem jár semmiféle nehézséggel.